ANUL XXV - Nr. 24 IUNIE - IULIE - AUGUST - SEPTEMBRIE 1980

Carpații

Depósito legal: M. 8.137-1958.

Director: Aron Cotrus † REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

PE BARICADELE ADEVARULUI 1927 - 1980

CIRCULARA

Legionari,

La începutul acestei decade, care se anunță încărcată de primejdii pentru soarta lumii întregi, Legiunea împlinește 53 de ani de existență.

Nu atât anii cari s'au scurs trebue să ne oprească atenția — prin ei înșiși și un semn de vitalitate și trăinicie al Mișcării Legionare, ci intensitatea evenimentelor cari i-au definit istoria.

Incepând dela premele manifestări, drumul Legiunii e un lung calvar: eforturi supraomenești, pornind de la nimic în domeniile organizarii, a propagandei, a doctrinei, a literaturii, a educației, a taberelor de muncă și altor activități de interes național, care nu s'au realizat liber, ci sub ploaia de lovituri a guvernanților, furioși pe acest tineret cu dragoste de țară. In loc de a se asocia operei lor de exploatare a maselor populare, acest tineret frământa lutul sub picioare, ridica troițe și învăța pe român să câștige bătălia comerțului. Când înaintam cu greu pe muntele suferinții, am auzit din spate, urletele fiarelor sălbatece care năvăleau să sfâșie. In tot acest răstimp, am stat cu o mână pe târnăcop sau pe condeiu, iar cu alta pe spadă, ca să ne apărăm de haitele dușmanilor.

Am intrat nu odata, ci de mai multe ori în mlaștina desnădejdii, unde eram târâți spre funduri nămoloase. Dar ne-am ridicat din aceste adâncuri de desnădejde, purtând în suflet icoana Celui Inviat din morți și cutremurătoarea jertfă a Căpitanului, care și-a pus viața la temelia Mișcării.

Fără îndoială, soarta noastră ar fi fost mai blândă dacă ne-am fi sustras răspunderilor ce ni le-a încredințat Neamul în ceasurile lui de amar și durere. Dar cine să-l apere de urgia din răsărit? Partidele corupte? Monarhia degradată la rolul de anexă a comunismului?

Numai legionarii au ținut piept tuturor primejdiilor cari s'au abătut asupra Neamului nostru între cele două răsboaie.

Cei ce se aflau în fruntea treburilor Statului, au dezertat sau au pactat cu puterile răului, pentru a se pune ei înșiși la adăpost.

Noi am stat permanent în tranșee, apărând cu inverșunare și până la ultima picatură de sânge patrimoniul politic al Neamului nostru. Atât în perioada Căpitanului cât și mai târziu, nu se poate înregistra nicio defecțiune în consecvența cu care am servit idealului legionar, nicio abatere dela legile de viață și de moarte ale Neamului nostru.

Căpitanul poate privi mulțumit la oastea lui pământeană!

Și astăzi, cași acum 53 de ani, în acea zi binecu-vântată de 24 Iunie, când ia naștere Mișcarea Legionară, stăm neclintiți pe baricadele adevărului.

Nu avem armate, nu dispunem de mijloace materiale și nici de protecțiuni puternice, dar suntem inarmați cu sceptrul adevărului, care poate fi temporar ignorat, dar niciodată înfrânt și până la urmă va triumfa.

Suntem slabi în aparență, dar puternici prin tăria ce — o acordă Inpăratul Divin-celor ce luptă pentru biruința cauzei Lui.

Uitați-vă la lumea de astăzi! Ce frământări, ce neliniști, ce svârcoliri, voind să scape din strânsoarea comunismului prin transacții ieftine cu Anticristul. E numai o amânare a inevitabilului. Acesta își desfășoară implacabil logica lui intrinsecă destructivă, cutropind și alte popoare. Pe noi, crescuți în duhul marilor rupturi, nu ne poate surprinde nimic din ceace se întâmplă astăzi în lume. Noi știm că nu poate să existe pace sau liniște în lume, până nu se va rezolva problema fundamentală a epocei noastre; cine nu vrea să devină rob al imperiului comunist, trebue să iasă cu nădejde în intâmpinarea hoardelor ateo-marxiste.

Din orice unghiu am privi realitățile internaționale, se merge grabnic spre desnodământ, care se traduce în termenii: capitulare sau confruntare. E linia Capitanului! E biruința ideii lui. Fără luptă vitează, cum spune Ion Moța, nici Arhanghelul Mihail n'a putut scoate pe îngerii rebeli din cer.

Exilul se apropie de sfârșit, căci bătălia finală nu mai e departe. Să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat ca dela 1945 până astăzi să nu închinăm steagul Legiunii în fața păgânilor. Mai este puțin și Dumnezeu va răsplăti credința și răbdarea noastră.

Din această perspectivă întunecată, dar brăzdată de mari speranțe, fac un nou apel la unitate, la frățietate, la disciplină, la acte creatoare, pentruca în mijlocul unei lumi în descompunere să ne menținâ treji și gata de luptă.

Să lăsam altora tristul privilegiu de a-și uita de Neamul răstignit, iar noi să rămânem statornici de strajă pe baricadele adevărului, până va suna ceasul izbăvirii.

24 Iunie 1980. *HORIA SIMA*

INSTIGATILE DOMNULUI MARIUS LIGI

III

de TRAIAN POPESCU

CIRCULARA Nr. 148

Am convocat încă de acum o săptămână pe ziariști pentru mâine Marți 22 Februarie a. c. ora 8 seara, în scopul de a încerca să fac unele declarații politice privind atitudinea noastră ca partid, în fața noilor împrejurări.

Deoarece Miercuri 23 Februarie, este ultimul termen pentru facerea declarațiilor de către funcționari și înaintarea demisiilor din partide, mă văd silit a face aceste declarații astăzi, pentru ca ele să ajungă în timp util membrilor noștri.

Iată aceste declarații, pe care le fac în numele forului conducător al Mișcării Legionare:

Anunțăm pe membri, că începand cu data de astăzi 21 Februari 1938 «Partidul Totul Pentru Țară» nu mai există.

Intreaga conducere a căzut de acord, că rațiunea de existență a Partidului a încetat.

Toți cei legați până în prezent juridicește de acest partid, funcționari de Stat, sau nefuncționari sunt dezlegați de toate aceste legături, luându-și complecta libertate de acțiune. Toate funcțiunile, Șefi de regiuni, de județe, etc., sunt desființate. Sediile se închid și se dau proprietarilor.

Motivele care ne-au determinat la această hotărâre sunt: Decretul Regal Nr. 870 din 17 Februarie 1938, care cuprinde următoarele dispoziții:

a) Funcționarii Statului nu pot face politică, nu mai pot face parte din partide.

b) Cei ce nu sunt funcționari, adică restul de cetățeni dacă acționează politicește sunt sancționați.

c) Conducerea este sancționată, dacă mai dă circulari, ordine, dispoziții.

Deci suntem aruncați din raportul de Drept, în raportul de Forță.

Pe acesta însă noi nu-l primim. Noi am înțeles să acționăm în cadrul legii, manifestându-ne credințele noastre.

Dacă aceasta n'o putem face, și dacă orice manifestare de credință ne este interzisă, rațiunea de existență a partidului nostru, a încetat.

Noi nu voim să întrebuințăm forța.

Nu vom întrebuința aceste mijloace, pentrucă tine-

Ne este suficientă experiența din trecut, când fără voia noastră am fost atrași pe calea violenței. La orice violentare, noi nu mai răspundem în nici un fel: suportăm. Și chiar atunci când întreaga națiune este tratată ca o turmă de animale inconștiente.

Lovitură de Stat nu voim să dăm.

Prin existența însăși a concepției noastre, noi suntem contra acestui sistem. Ea înseamnează o atitudine de bruscare, de natură exterioară, pe când noi așteptăm biruința noastră dela desăvârșirea în sufletul națiunii, a unui proces de perfecțiune omenească.

Nu vom interbuința aceste mijloace, pentrucă tineretul de astăzi ,are prea adânc înfiptă conștiința misiunii sale istorice și a răspunderii sale pentru a nu face acte necugetate, care să transforme România într'o Spanie însângerată.

Generația noastră întreagă vede bine mănușa, care i s'a aruncat.

Mănușa aruncată va rămâne însă jos.

Noi refuzăm s'o ridicăm.

Ceasul biruinții noastre încă n'a sunat. E încă ceasul lor. Dacă generația bătrânilor noștri, crede că e mai bine așa cum a procedat, noi nu avem să ne amestecăm pentru a le da lecții.

Ei poartă răspunderea în fața lui Dumnezeu și a Istoriei.

De altfel părerile mele, simple păreri, asupra ultimelor evenimente vor fi fixate într'o scrisoare adresată unuia din miniștri actualului cabinet.

In același Decret Regal, se vizează comerțul legionar. Pentru a nu da naștere la nici o posibilitate de conflict, cu multă durere, renunțăm și la activitatea comercială.

Intregul comerț legionar se lichidează.

Sefii de intreprinderi vor anunța personalul din timp, pentru a se putea plasa în altă parte.

Cei 70 de copii întreținuți de noi, vor fi trimiși acasă, ne mai putând suporta cheltuiala întreținerii lor.

In timpul liber care ni se deschide, îndemn pe toți tinerii să studieze cât mai profund în direcția meseriei lor.

Dealtfel și eu profitând de acest timp, voi pleca peste o lună la Roma, pentru a mă ocupa de traducerea și de tipărirea în limba italiană și franceză a cărții mele. Deasemenea voi scrie volumul al 2-lea.

Și acum în ceasul disolvării noastre, noi tineretul României crescuți în credința legionară, mulțumim generației bătrânilor oameni politici, pentru modul în care s'a purtat cu noi, pentru modul în care ne-au tratat, pentru exemplele de caracter, onoare, demnitate și legalitate pe care ni le-au dat.

Inchizând această trista pagină, rămânem legați în duhul lui Moța, Marin și al celorlalți morți ai noștri, care se roagă pentru noi lui Dumnezeu.

Credeți, camarazi din sate, din orașe, din munți și din câmpii, în viitorul legionar al României, pe care nici ura, nici uneltirea vicleană și nici moartea nu-l pot împiedeca.

București, 21 Februarie 1938.

Corneliu ZELEA CODREANU.

Sfâșietor de trist pentru un om care-și închinase viața și toată puterea lui de muncă și dragoste românească, închegării unei organizații politice destinată să apere patrimoniul național, pe care sacrificiile părinților ni-l testaseră la 1918, de a fi obligat, din lipsa de prevedere și înțelegere a bătrânilor oameni politici, să destrame tot, căutand din motive umanitare, să-și apere membrii organizațiilor de abuzul de autoritate și de perfidia arogantă a guvernanților.

La 22 Februarie 1938 trimite Ministrului Consilier Regal Alexandru Vaida Voevod o scrisoare în care Căpitanul fixează deasemenea punctul de vedere al Legiunii, în legătură cu evenimentele politice survenite, prin încălcarea legilor fundamntale ale Țării, și pe care o reproducem deasemenea integral:

Domnule Ministru,

Imi permit de a vă adresa această scrisoare Dvs. în legătură cu ultimile evenimente politice, în care ați jucat un rol așa de important.

Sunt simple păreri ale unui om în pragul a 40 de ani, care și-a purtat tinerețea în cele mai aspre lupte, în cele mai mari suferințe și prin cele mai grele primejdii.

Omul acesta în 16 ani de luptă, și-a creiat o organizație politică, pe care a trebuit să și-o disolve din dragoste pentru Țară, pentrucă nu a vroit să răspundă provocării de răsboi care i s'a trimis.

Căci lovitura de Stat pe care Dvs. reprezentanții vechei organizatii ați dat-o în noaptea de 10 Februarie, este o mare ofensă adusă nației noastre și o provocare de răsboiu adresată fiecărui român.

Domnule Ministru,

O nație nu e condamnată să trăiască toată viața ei în aceleași forme. Constituția acestei Țări prevede orice schimbare posibilă, cu o singură condiție: respectarea normelor legale trasate de legea fundamentală a Statului. Această formă nouă ridică însa o serie de probleme.

I. *Dispreț pentru poporul roman.*

Caracteristica nouilor forme statale din lume nu stă atât în forma Statului, pe cât stă în contribuția națiunii la crearea acestor forme de Stat. Nu are importanță mecanica Statului, pe cât are în aceste schimbări voința națiunii. Același stare de înaltă conștiință, aceiași stare de elan la care se poate ridica un neam chemat să-și hotărască propria sa soartă. Viitorul sau înălțimea de conștiință la care în văzul lumii s'au ridicat aceste neamuri.

Ca Român mă simt ofensat și mă întreb:

Ce ați crezut Dvs. despre nația noastră, desconsiderând-o în modul acesta? La acest mare examen, la acest concurs care se dă între națiile lumii, se apreciază, nu forma și înfățișarea noastră a Statului, ci capacitatea de conștiință și demnitatea națiunii.

Dvs. prin actul dela 10-11 Februarie ne-ați oprit pe noi Românii de a lua parte. Dându-ne un regim nou și dictându-ne o Constituție alcătuită în câteva nopți, punând pe întreaga națiune pecetea de «incapabil și dobitoc».

Mă întreb încă odată: Să ne fi crezut Dvs. ca o turmă de animale?

In toate aceste schimbări ale Statului, apare alături de ideia unei forme noui, ideia națiunii biruitoare, nu sclavă să poarte un jug ce i se pune. Națiunea voiește a lua parte la stabilirea soartei sale viitoare, dacă voiește să aibă o soartă și dacă voește să se valideze ca națiune cu drept la respect printre celelalte națiuni ale lumii.

II. *Legalitatea.*

Dumneavoastră toți ne-ați cântat nouă timp de 10 ani pe aceasta strună, «Legalitate», existența Statului stă în ideia de legalitate; cine atinge acest principiu al legalității, cine calcă legile Țării, este un criminal.

Dumneavoastră care ne-ați aruncat în închisori pentru cele mai mici abateri față de codul penal, terminați acum la sfârșitul acestui imn frumos, prin a deveni cei mai mari infractori la legile fundamentale ale statului, călcând în picioare Constituția Țării, respectată de toți dela înființarea statului român și până astăzi.

Sunt mărturie dosarele din Tribunalele și Cosiliile de Răsboi și închisorile în care am intrat, fiind acuzat rând pe rând de Dvs. *că voiesc: «să fac lovitură de Stat».*

Nu este proces al meu în care această formulă, să nu fi apărut în toată amploarea și viclenia ei, pentruca după 10 ani de chinuri pe care le-ați imprimat Gărzii de Fier și sufletului din mine, să terminați prin a da Dvs. lovitura de Stat.

Prin a săvârși Dvs. delictul decare ne-ați acuzat și pentru care ne-ați chinuit pe nedrept.

Toate teoriile care ni s'au făcut nouă, tineretului, ani dearândul de generația Dvs., pe tema unică a legalității, ordinei din respectul legalității, se termină prin acest oribil exemplu.

Priviți-ne pe noi în cadrul legalității și uitați-vă la Dvs., cum termină cei mai mari disprețuitori de lege.

III. *Sperjurul.*

Dar Dvs. ati jurat pe aceste legi. Ati jurat că vă veți supune lor și le veți aplica. Iar acum ați călcat jurământul depus.

Asupra întregii Dvs. generații politice planează sperjurul.

Trist exemplu, îngrozitor exemplu pentru biserica ortodoxă care patronează un asemenea act și pentru neamul nostru.

Ce grozăvie cuprind aceste două cuvinte: infractori și sperjuri.

IV. *Nulitatea operei Dvs.*

Intreaga operă a Dvs. de legislație e lovită de nulitate.

Tot ce este născut din sperjur și călcare de lege este condamnat peirei. Iar celor ce săvârșesc asemenea acte, nu le ajută Dumnezeu niciodată.

Un vot luat prin silnicie, sub stare de asediu, cenzură, nesecret ci verbal, mai rău ca în regimul bolșevic, nu acoperă faptele Dvs., pentru care rămâneți răspunzători și nu dă operii Dvs. nici o valoare.

V. *Noua Constituție și lupta de liberare a Românilor din lanțurile puterilor iudaice.*

Constituția de astăzi, după cum vom dovedi mai târziu, deposedează pe Români de drepturile lor istorice și consacră stăpânirea iudaică în România.

Intreaga luptă națională de 20 de ani se termină într'o Constituție, care nu numai că nu rezolvă nimic din problema vitală a nației noastre, ci vine să pecetluiască pentru totdeauna drepturile și pozițiile furate dela Români de năvălitorii jidani, împotriva cărora noua Constituție nu ne mai deschide nici o posibilitate de apărare.

Actuala Constituție este o piatră de mormânt peste viața nației românești.

Domnule Ministru

V'am scris aceste rânduri, nu pentru a le multiplica și răspândi în public, care ar fi o simplă agitație sterilă, ci pentrucă am socotit că e bine ca Dvs. să cunoașteți toate părerile, și ale celor ce vă aplaudă și ale celor ce nu vă aplaudă.

Primiți salutul meu.

22 Februarie 1938.

(s) Corneliu Z. CODREANU

Nu poate exista un rechizitor mai aspru, mai just în învinuirile aduse, mai vizionar al răului făcut Neamului Românesc de către generația bătrânilor oameni politici dela 1928-1938, care au pus pe prim plan ambițiile și interesele lor personale și nu cele ale Neamului pe care l'au crucificat alături de Codreanu și de Garda lui de Fier, căci așa vroia și așa dictase să fie, sionismul internațional.

* * *

Cu începerea dictaturii regale, a început prigoana contra Mișcării — marea prigoană — cum a rămas în istoria legionară a acelor vremuri, bazată pe decretul de desființarea partidelor politice, aplicat numai împotriva ei.

Au început perchizițiile sediilor, pe cale de închidere conform autodisolvării dictată de Căpitan și sigilarea lor fără ordine judecătorești, contrariu legilor Țării. Membrii găsiți în ele, inventariind și împachetând bunurile existente, au fost maltratați și arestați pe loc, iar archivele ridicate, totul într'o atmosferă de dușmănie și ură nejustificată, ca și cum ar fi fost vorba de cei mai teribili vrășmași ai Neamului, surprinși asupra organizării celor mai oribile fărădelegi împotriva ordinei în Stat.

Inchisorile s'au umplut cu zecile de mii de legionari arestați, încât a fost necesară organizarea a trei câmpuri de concentrare, după tipicul gulagurilor comuniste.

O furie distrugătoare, demențială, cuprinsese pe Rege și pe zbirul ales Armand Calinescu, urmare ordinului dat Gărzii de către Corneliu Zelea Codreanu, de a nu răspunde acestor provocări. Deacea se grăbeau a lichida rapid probele legale ale organizării și manifestării politice a Legiunii Arhanghelul Mihail în cadrul legilor, temându-se ca nu cumva forța simpatiei Țării electorale, care-i dase 66 de mandate de deputați, să nu se transforme peste noapte în revolta acestor mase, care să curme atâtea nedreptăți.

Concomitent cu ostilitatea guvernamentală, Profesorul Nicolae Iorga, prin gazeta lui «Neamul Romanesc», a declanșat o campanie mincinoasă de defăimare a Legiunii, a Căpitanului ei, mai murdară și mai josnică decât toate cele ale adversarilor din ocultele internaționale.

Scopul nemărturisit era de a împinge pe Regele Carol al II-lea să încerce soluția pe care i-o sugerase la 13 Februarie 1937, când amândoi, profesorul și fostul elev, ascunsi după perdelele Palatului Regal din București, Calea Victoriei urmareau trecerea cortegiului mortuar al lui Ion Moța și Vasile Marin spre Casa Verde și milionul de legionari care îi urmau cu vaete de tulnice, cu torțe și lanterne de mineri; «dacă ciobanul dispare, turma se împrăștie».

Profesorul Iorga, cu tot aspectul lui, modest, blajin, era ambițios și vanitos, avea răutăți de bătrân invidios.

Domnul Pamfil Seicaru, discipol, prieten și uneori colaborator al Profesorului, ne redă în portretul pe care i l'a facut, publicat în Colecția Carpații Nr. 7/1957, câteva aspecte ale firii lui sucite, pe care le reproducem:

> Pag. 69, 70, 71: «*N. Iorga era un om politic instabil — hachițele —* cum spun moldovenii, *au făcut inoperante imensele lui calități.*
>
> De la 1926 până la 1938 — când viața politică a luat sfârșit prin suspendarea Constituției și instaurarea dictaturii regale, N. Iorga a ramas acelaș *pe linia capricioasă a resentimentelor.*
>
> Era respectat, ascultat cu atenție, *dar politic fără nici o greutate nu numai datorită faptului ca nu isbutise să aibă decât șapte deputați, ci și datorită instabilității lui».*
>
> Pag. 81: «superior înzestrat, găsindu-se în imprejurari prielnice N. Iorga nu a reușit totuși să fie ceace se putea aștepta de la el, numai *datorită temperamentului, firii lui nestatornice și imensei — aproape copilaroasă — ca să nu zicem bolnavicioase vanității».*
>
> Pag. 84: «Forfoteala intrigantă a unui anturaj de nulități, găsea în credulitatea lui N. Iorga, teren prielnic pentru *a obține îndepărtarea oricărui om de valoare».*
>
> Pag. 103: «politic poziția lui Iuliu Maniu era cea

valabila şi *a lui N. Iorga, apărător vijelios al regelui Carol al II-lea, era falsa... Regalismul său, mai potrivit palatismul lui excesiv, îl împinsese politic pe drumuri greşite».*

Popularitatea Capitanului îi sgândărea aceste orgolii şi vanităţi. Milioanele de oameni care îl aclamau pe Codreanu ca marea speranţă de redresare morală a României, îl înfuriau şi furia, pe măsură ce adeziunile Tării la doctrina Căpitanului creşteau, s'a transformat în ură.

Il ura pe Căpitan din schizofrenismul închipuitei lui omnipotenţe încălcată şi prin «cultul personalităţii» pe care-l practica.

Nu concepea ca Tara să aclame un alt om, decât pe el, pe Profesorul Nicolae Iorga şi invidia a fost capabilă să născocească cele mai murdare învinuiri la adresa lui Corneliu Zelea Codreanu, a doctrinei lui, a Mişcării pe care o făurise, a uriaşelor proporţii pe care autenticitatea ei românească le luase în sufletul Românilor, coborându-se până acolo în a fi unealta lui Armand Calinescu în «complotul oficial» pentru asasinarea Căpitanului.

Se auto-mitificase şi-i plăcea să fie linguşit.

Era cunoscut obiceiul lui de a se ascunde la premierele operelor lui teatrale, în fundul unei loji, de unde nota absenţele personalităţilor artistice, culturale, politice, ştiinţifice ale epocei, ştiute fiind după acea răutăţile cu care era pedepsită această lipsă de admiraţie pentru «geniul atotcreator».

Nimeni nu-i contesta valoarea, vasta cultură, meritele profesorale, talentele cu care l'a înzestrat natura, dar nu-l puteau transforma într'un idol permanent, după atâtea «schimbări la faţă» şi greşeli ireparabile făcute în cariera lui politică.

Si totuşi Tara şi Legiunea îi păstrau o afecţiune ca unui unchiaş sfătos şi şugubăţ, tolerându-i capriciile vârstei.

Surprins de atitudinea de nedemnă vrăsmăşie a Profesorului, precursor al naţionalismului românesc şi ale cărui sfaturi le urmase în organizarea Comerţului Legionar, Căpitanul — care-i manifestase totdeauna afecţiune şi respect, i-a trimis la 26 Martie 1938 ,următoarea scrisoare:

Pentru Profesorul IORGA

Domnule Director,

Am văzut comunicatul apărut în ziarul Dvs., şi în altele, apostila pe care Dl. Profesor Nic. Iorga a pus-o pe marginea scrisorii mele şi pe care o repet:

«Se trimit înapoi, cu cea mai îndreptăţită indignare, aceste cuvinte nesocotite din partea cuiva care amintindu-şi cât sânge s'a vărsat de el şi depe urma faptelor sale, ar trebui să se coboare în conştiinţa sa pentru a se pocăi, evitând Tării primejdiile ce adună asupra ei.»

Mi se pare straniu să Dl. Profesor Nic. Iorga n'a avut cavalerismul să dea publicităţii şi scrisoarea mea, preferând să dea, numai rândurile sale.

Vă rog sa binevoiţi a publica şi scrisoarea mea, pe care v'o alătur, precum şi răspunsul pe care îl trimit Dlui. Profesor Nic. Iorga la epistola sa. Cred că domnia sa nu se va prevala de avantagiile pe care i le acordă cenzura, primind situaţia neloiala ca rândurile sale să fie publicate, iar scrisoarea mea nu.

Domnului Profesor N. Iorga,

Eu mă cobor în adâncul conştiintei mele şi văd că mi-am apărat în 15 ani de luptă la baionetă, Pamântul Tării mele.

In acest timp am primit lovituri.

Imi văd trupul şi sufletul plin de răni, pe care mi le-au săpat duşmanii cu armele lor şi mai ales trădătorii din mijlocul Naţiei noastre.

Coboara-te şi Dta. şi spune-mi ce vezi?

29 Martie 1938.

Corneliu ZELEA CODREANU.

Pentru Profesorul Iorga

COMERTUL LEGIONAR DELA OBOR SI DELA LAZAR

Astazi, Sâmbătă 26 Martie 1938 ,orele 9 dim., cele două restaurante dela Obor şi dela Liceul Lazăr, au fost închise de autorităţi.

La fel magazinul de coloniale Obor.

La cel dintâiu s'a prezentat Comisarul sef Furduescu, dela circ. 18-a, însoţit de trei Comisari ajutori şi de un pluton de jandarmi sub comanda unui sergent.

La cel de al doilea, Comisarul sef Malamuceanu, însoţit de doi Comisari ajutori, punând în vedere personalului să se retragă, deoarece au ordin să evacueze şi să închidă imediat localul.

Dl. Popescu le-a cerut să arate un ordin scris: Au răspuns: «Avem ordin verbal». Personalul s'a retras, fără nici un fel de împotrivire, lăsând totul în mâinile autorităţilor.

Mentionez că procedura: lipsa de omenie, căci tot există omenie, chiar şi în cele mai mari injustiţii pe care voieşti să le faci.

Este în adevar lipsit de orice simţ de omenie ca să te prezinţi la o afacere comercială, să închizi imediat, să scoţi personalul în drum luându-i şi camera în care dormea.

Şi pe deasupra şi râsul şi satisfacţia comercianţilor iudei, care priveau cum se dărâma sub loviturile stăpânirii lor şi acest început de comerţ românesc.

Ce ar fi fost dacă s'ar fi spus: Vă pun în vedere ca în termen de 3 zile să vă aranjaţi toate chestiunile şi să închideţi localul, căci Ministerul de Interne a luat aceasta dispoziţie.

A II-a chestiune. Refuzi să dai un ordin scris în virtutea căruia să putem acţiona justiţia şi să vedem asupra cui cade răspunderea morală şi juridică.

N'aţi voit să ne daţi ordinul? Ei bine, vi-l dau eu cum a fost primit de autorităţile locale din partea Dlui Armand Calinescu:

«Prefectura şi Chestura Poliţiei, Direcţia Siguranţei, Bacău, Galaţi, Piatra Neamţ, 9rad.

Urmare ord. Ministerului de Interne Nr. 745/25 şi Siguranţa Generală Nr. 1488/25, luaţi măsuri şi îngrijiţi închiderea şi sigilarea localurilor de consum şi debit cunoscute şi specificate prinanexa ord. 1821/17 din 2 crt. Raportaţi de urmare 25.678, 00213, 86.091, 22.001».

A III-a remarcă este aceea că închiderea acestor două restaurante ne-a cauzat prejudicii materiale sângeroase şi obligaţii cărora nu le vom putea face faţă în nici un fel. Deci mari prejudicii morale.

Intreprinderea «Obor» s'a deschis la data de 3 Oct. 1937, făcându-se numai cheltueli de investiţii în reparaţia localului în valoare de 400.000 lei cu o chirie de 200.000 lei.

Restaurantul «Lazăr» s'a deschis în Nov. 1937, cu o chirie de 280.000 lei anual şi investiţii în reparaţia localului de 250.000 lei.

In ambele localuri, mărfuri, vesela, şi vinuri în pivniţă, în cea mai mare parte pe credit, peste 2 jum. milioane.

Tot ce am adunat prin cea mai mare economie şi muncă se afla aci.

Când acum 15 ani în urmă, tineretul manifesta sgomotos împotriva cuceririi iudaice (nu mai sgomotos decât Dl. Iorga la 1906) Domnii de astăzi, aceşti Domni din guvernul de astăzi ,ne spuneau:

«Nu aşa veţi rezolva problema evreiască.

Apucaţi-vă de comerţ. Făceţi comerţ ca ei.»

Iată ne-am apucat cu sufletul plin de sperantă. Cu dor de muncă.

Când aţi văzut însă că pornim, că suntem corecţi, că suntem capabili, că munca noastră e binecuvântată de Dumnezeu, veniţi tot voi, şi distrugeţi acest început de comerţ românesc, poate cel dintâi început serios din vremea noastră, veniţi şi, fără milă, înăbuşiţi aceste încercări, tot avântul nostru şi atâtea speranţe.

Ce epitete pot sa vă dau? Ce cuvânt din limba română vi s'ar potrivi? Ne acuzaţi că am gresit în trecut? Dar cine n'a greşit dintre voi? Spuneţi-ne însă cu ce am greşit acum? Ne scoateţi o crimă din ceiace voi înşivă ne îndemnaţi eri ca să facem?

Vine profesorul Iorga care striga acum 4 luni, dând alarma în linia comerţului românesc creştin răpus de jidani, şi făcând apel, chiar la violenţa noastră, vine, ne murdăreşte gândurile noastre curate, şi ne răpune el pe noi pe români?

Sub guvernarea fericită şi creştină a I. P. S. Patriarhul Miron, nu mai exista în România nici jidani, nici comerţ jidănesc, nici problemă jidănească.

Nu mai existam decât noi care trebuie să fim nimiciţi prin orice mijloace.

Nici odată, nici un cuvânt de rău pentru profesorul Iorga. Toţdeauna cu respect şi cu bună cuviinţă.

De câtva timp plouă cu articole de otravă peste noi.

«Intre blidurl (adică la restaurantele noastre) facem comploturi, punem la cale revoluţii îngrozitoare şi vrem să ucidem oameni. Suflete de asasini, oameni cu revolverele în mână şi în buzunare.»

Ei bine, nu mai pot.

Din marginile puterilor mele omeneşti eu care te-am respectat, îţi strig:

Eşti un incorect. Eşti un necinstit sufleteşte.

Datoria elementară a unui om corect este ca să se informeze şi la omul pe care îl judeci, nu numai la agenţii mincinoşi ai Domnului Armand Calinescu (care lansaseră eri pe piaţă că 16 echipe sub conducerea lui Alexandru Cantacuzino vor să-l omoare pe Dsa.

Eu nu mă pot bate cu Dta. N'am nici geniul, nici vârsta, nici condeiul şi nici situaţia Dtale.

N'am nimic. Dta. ai totul.

Dar din adâncul sufletului lovit şi nedreptăţit îţi strig şi îţi voi striga din adâncul gropii, eşti un necinstit sufleteşte, căci ţi-ai bătut joc pe nedrept de sufletele noastre nevinovate.

Voi care ne acuzaţi de violenţă, după ce aţi întrebuinţat contra noastră cele mai mari violenţe, împingându-ne la disperare şi păcat, voi, cărora, dacă cineva v'ar fi dat numai o palmă, aţi fi reacţionat la fel ca mine, fără ca să mai fi trecut prin chinurile fizice şi umilinţele prin care am trecut noi, voi necinstiţilor sufleteşte, vă vom dovedi acum, că *nu vom reacţiona în nici un fel la toate provocarile voastre.*

Nu să ne închideţi comerţul nostru, să ne înăbuşiţi avântul, ci să ne bateţi la tălpi, să ne trimiteţi în Insula Serpilor, să ne ucideţi cu pietre, să ne spânzuraţi cu tălpile în sus, şi să ni le bateţi în cue, să no supuneţi la cele mai mari umilinţi.

Nu veţi întâmpina nici Dvs., Domnule profesor Iorga şi nici ceilalţi toţi care v'aţi asumat răspunderea unei sângeroase şi nedrepte, opresiuni, nu numai nici o violenţă, ci nici măcar o opunere.

Dar de acum şi până voi închide ochii, Domnule Iorga, şi după aceea, te voi privi aşa cum meriţi.

Bucureşti, 26 Martie 1938.

Corneliu ZELEA CODREANU

Profesorul a înapoiat-o, adăugând invective şi necuviinţe, care demonstrau firea-i pătimaşe şi plină de trufie. Apoi instigat de Armand Călinescu et Co. l'a dat în judecată în fata Tribunalului Militar, pentru insulte adresate unui demnitar al Statului.

A fost arestat, acesta fiind semnalul punerii în aplicare a planului întocmit de Rege, Călinescu şi Iorga, pentru lichidarea definitivă a Legiunii, a Căpitanului şi a Tării naţionaliste pe care el o forjase.

Profesorul N. Iorga a jucat rolul Iudei din pădurea Ghetsemani, cu excepţia că Iuda primise 30 de arginţi ca să-l predea pe Christos, iar Iorga se mulţumise cu satisfactia de aşi fi eliminat rivalul în afecţiunea populară.

Arhanghelul Mihail, Patron al Mişcării Legionare.

BIATA DEMOCRATIE ASASINATA

de Faust BRADESCU

DOMNUL Const. MARES se întrece cu gluma!

Nu ştim dacă se întrece cu gluma ca să glumească sau ca să-şi facă curaj. In orice caz, într'o zvâcnire eroică la poziţie în apărarea democraţiei *«asasinate»* (spune Dsa); asasinată la singular şi la plural, ceeace lasă de înţeles că problema e serisoasă.

Noi nu-l vom contrazice în ceeace priveşte *agonia democraţiilor în lume!* E o constatare firească, care decurge din observarea atentă a decadenţei politico-morale a regimurilor de nuanţă demo-burgheză.

Nu-l vom contrazice nici în ceeace priveşte situaţia deprimantă a formaţiilor de aceeaşi coloratură ce se tot agită în diaspora română pentru a demonstra matematic că AU FOST, SUNT şi VOR FI şi în viitor acel *nec plus ultra* al politicei neamului românesc. Sărmanele! Fac şi ele ce pot pentru a se arăta:

— *pure şi binefăcătoare* în politica dusă în trecut,
— *energice şi dinamice* în zvârcolirile politicei actuale,
— *unice şi indispensabile* pentru politica ce va fi dusă în ţară după... dispariţia regimului comunist actual.

Dar, pentruca asemenea atribute — caracteristice democraţiei, după cum se ştie — să nu fie date uitării sau să nu cadă în desuetudine, DEMOCRATIA NU TREBUIE SA FIE ASASINATA.

E surprinzătoare şi cabalistică această insistenţă la *«asasinarea democraţiei»* când dl MARES, împreună cu toţi adepţii partidelor istorice, se găsesc în fericitul şi omnipotentul Occident democrat, pe care-l consideră de-altfel *inflexibil, infailibil* şi *imbatabil*, datorită tocmai neasemuitului sistem politico-social ce poartă frumosul nume pe cale de a fi asasinat.

Problema e mult mai subtilă decât pare la prima vedere.

Sunt interferenţe, aluzii şi recriminări în cele scrise de dl MARES, care pun în evidenţă o stare de spirit particulară (dar structural conformă vechilor tendinţe) în sânul celor ce se pretind reprezentanţii trecutelor partide istorice.

• • •

S'o luăm însă sistematic, pentru a încerca o lămurire.

Dl Const. MARES, unul dintre cei 18 afiliaţi ai CNR-ului în Germania Federală (din cei vreo 10.000 de refugiaţi români prin acele locuri) a scris un articol plin de furie nestăpânită, în publicaţia B. I. R. E., n. 714, din 1 Aprilie 1980, intitulat «ASASINAREA DEMOCRATIEI».

Nu ne-am fi interesat de acest articol, scris mediocru, şi banal în contextura fondului, dacă apologia scripturală n'ar fi atins direct şi indirect probleme care-l depăşesc pe autor.

Astfel, dela început, între o frază de introducere cu regele Ferdinand şi una simbolică cu regele Mihai, dl MARES pune — ca nuca'n perete — fraza următoare: *«Eram copil când a fost asasinat I. G. Duca»*. Nimic mai mult. Nicio explicaţie.

Oricine, citind articolul, se va întreba care-i legătura între cele trei personagii şi mai ales, între autorul frazei şi Duca! Născut (după cum declară) după moartea regelui Ferdinand (decedat în 1927), deci între 1928 şi 1930, dl MARES îşi sugea încă degetul cel mare dela mâna stângă când, ne mai putându-se suporta prigoana, crimele şi dispreţul faţă de om şi de legile ţării ale lui I. G. Duca, o mână de oameni decişi şi-au luat răspunderea DE A PEDEPSI pe cel ce încarna căsăpirea naţionalismului românesc.

Aceşti sacrificaţi nu urmăreau nicidecum *«asasinarea democraţiei»*, ci punerea în evidenţă a unei demnităţi umane şi naţionale, călcată în picioare de nedemnii reprezentanţi ai democraţiei din România.

Dacă AIA e democraţia pe care vrea s'o apere dl MARES, apoi a nimerit-o prost. Cum spune proverbul: *«şi-a trăit traiul şi şi-a mâncat mălaiul»*. Asemenea *«democraţii»*, legate ombilical de voinţa congenerelor din Occident, dominate politic de toate ocultele anti-naţionale, sprijinite pe represiuni sângeroase şi gata oricând să semneze sau să accepte diverse tipuri de «23 August», NU MAI AU CE CAUTA IN ROMANIA DE MAINE!

Dar, ceeace dl MARES vrea să insinueze prin introducerea acelei fraze în acel loc, e că — ACUM ca şi ATUNCI — democraţia este asasinată de către legionari. Totuşi, cura-

jul celor care apără asemenea democrații nu merge până a spune pe nume celor pe care-i combat. Nu intră în mentalitatea lor de a fi *«brutali»*... în expresii. Si-atunci, subtil, își numesc adversarii... *«extremiști»*, *«totalitari»* sau *«marginali ai exilului»*, neuitând să plaseze unde trebuie și unde nu trebue fraze ca cea de mai sus, pentru a se ști cui se aplică gentilețea adjectivelor.

Dl MARES, lansându-se în astfel de aventuri *«scriptoricești»*, fără să cunoască profund materia, se expune unor replici usturătoare. Poate NU DIN PARTEA celor pe care-i vizează direct: celebra aripă a *«extremiștilor»* intrați fără condiții în compoziția CNR-ului; extremiști care suportă cu resemnare bovină orice jignire, acuză sau aluzie *«binevoitoare»*, în speranța de a fi acceptați politicește în rândurile partidelor istorice; extremiști care — se zice — au cam început să calce'n străchini.

Replicile vor veni DIN PARTEA celor care știu să-și apere atât TRECUTUL cât și VIITORUL, și care nu și-au dat zălog PREZENTUL pentru un blid de... perspective efemere.

Apoi, dl MARES, purtat de elanul adolescenței din preajma lui 23 August 1944, face apologia *«unor mari înțelepți»*, pe care îi și numește: Dinu BRATIANU ,Iuliu MANIU și Titel PETRESCU.

Ce-o fi înțelegând autorul prin cuvântul *«înțelept»*? Orice dicționar l-ar fi lămurit pe deplin: *«cel care vorbeste sau lucrează cu minte»*. Ori, să ne fie iertată îndrăzneala, unde găsește autorul INTELEPCIUNE în acțiunile celor trei, în acea epocă turbure și decisivă? Au boicotat efortul național în războiul anti-comunist; — au purtat legături directe cu dușmanii occidentali din acel moment ai neamului (încep să iasă la iveală documente în acet sens); — unii (partidul socialist) pactizau direct cu Sovieticii, de a căror ideologie marxistă erau legați; — s'au compromis în combine guvernamentale cu PCR-ul impus de URSS; etc.

Unde vede dl MARES înțelepciune?!

Unde vede comportament decis și pus în aplicare *«cu minte»*?!

Numai ezitări, improvizații, eșecuri, decepții, pentru a nu face caz de aspectele cele mai grave și infamante.

Deaceea, când face aluzie la *«marginalii exilului»*, cărora nu le poate explica *«căldura unei generații care urmând pe generalul Rădescu, Brătianu, Maniu și Titel Petrescu își pregătea din jertfa tinereții /.../ mormânt»*, îi răspundem întristați că acea generație eroică, prin faptul tinereții sale, nu putea judeca în plinătatea lor nefastă NEINTELEPTELE ANTECEDENTE POLITICE ale celor pe care-i urma entuziastă.

Ar fi interesant de auzit din gura autorului cam care ar fi fost atitudinea acelui tineret dacă ar fi știut atunci CINE a contribuit la pregătirea lui «23 August», CINE a acceptat un armistițiu fără condiții, CINE a dat în mâna Sovieticilor vreo 150-200.000 de soldați români, CINE a admis condițiile lui Vișinski, etc. Intr'un cuvânt, CINE A ADUS PACOSTEA COMUNISTA IN ROMANIA!

Cât privește pe *«marginalii exilului»*, dl MARES ar trebui să-i privească cu respect și admirație. Pentrucă, așa MARGINALI pe cât îi consideră disprețuitor autorul, EI au dus lupta anti-comunistă, încă din'nainte ca dl MARES să vină pe lume, iar nu personagiile *«anti-comuniste de ultimă oră»* pe care le preamărește sus-numitul domn.

Așa MARGINALI cum îi vede autorul, EI au structurat și susținut în demnitate lupta anti-comunistă din exil, cu sacrificii pe care sus-numitul domn nici nu și le poate închipui. Pe când reprezentanții partidelor istorice — și printre și TOCMAI ACEIA CARE PROVOCASERA DEZASTRUL — se lăfăiau într'un așa zis COMITET NATIONAL sub egida Statelor Unite, deci fără nicio independență în opinii și manifestări.

In plus, sus-numitul domn ar fi trebuit să priceapă că nimic solid și cu adevărat patriotic nu se poate alcătui în acest exil ce-și caută o linie de comportare și luptă, fără acești MARGINALI căliți în prigoane, închisori și jertfe.

Dar culmea absurdului este atinsă de dl MARES când, după ce acuză de asasinarea democrației pe *«totalitari»* și *«extremiști»*, exclamă cu emfaza omului care-a descoperit în sfârșit adevărul: *«Criminalul țării noastre, generației noastre jertfite și mințite, îl numesc astăzi în deplină conștiință:*

Roosevelt!»

Ei bine, domnule MARES, ați spus un adevăr!

Numai că trebuia să mai adăugați pe Churchill, precum și pe cei din țară care credeau în promisiunile acestor fanfaroni și *făceau politică românească după instrucțiunile venite dela Londra și Washington!* TABLOUL ADEVARATILOR ASASINI AI DEMOCRATIEI IN ROMANIA AR FI FOST COMPLET!

Totuși, după câte ne aducem aminte, ROOSEVELT nu era un *extremist legionar*, un *totalitar de dreapta* și nici un nefericit de *marginal politic!*... Atunci, cum poate fi amestecat cu astfel de *urăciuni* într'o afacere pur criminală?

Era șeful celei mai mari democrații din lume — era omul care lupta pentru apărarea democrației până și la Pigmei —; era, zice-se, speranța tuturor partidelor democrate căzute sub influența *«extremiștilor»*. De unde până unde, AZI, dl MARES — democrat convins și casap în plină evoluție al *«extremiștilor»* — ridică glas de acuză împotriva *«marelui american»*, pe care l-au venerat și Dinu Brătianu, și Iuliu Maniu, și Titel Petrescu! Această lipsă de consecvență în idei și sentimente provoacă cel puțin stupoare. Si nu ne-ar mira ca dl MARES să fie interpelat cu vehemență de coreligionarii Dsale.

Pentru noi, ieșirea violentă a autorului ilustrează perfect zicala *«gura păcătosului, adevărul grăește»*. Subconștientul dlui MARES n'a mai putut ascunde o realitate crudă și neîndoelnică: *Democrația românească, ca toate regimurile similare din țările mici, sunt sistematic părăsite, negociate, vândute, abandonate, într'un cuvânt A S A S I N A T E, de către Marile Democrații, atunci când interesele lor sunt în joc.*

Acesta-i adevărul, dat în vileag de către un democrat autentic. NU așa numiții extremiști, totalitari sau marginali politici distrug democrația. EA SE UCIDE PE SINE INSASI! Prin asasinare sau prin sinucidere. Bazată pe egoism și individualism feroce, pe interese de clan și indiferență socială, democrația NUMAI TEORETIC este un sistem de întindere națională și de generozitate internațională. In realitate, e un sistem de scopuri particulariste și finalități excentrice, în care solidaritatea inter-democratică NUMAI ACCIDENTAL intervine.

Dar dl MARES este extrem de obscur și eliptic în expunerea sa. Cu greu poți distinge când e vorba de comuniști, de legionari sau alt soi de extremiști. Vorbește apoi de tancuri, tunuri și statistici, pentru a stabili că *«după ce începe asasinatul democrațiilor, începe fără statistică, adevărul»*.

Dacă așa este, ne întrebăm dece se plânge că democrația este pe cale de a fi asasinată? Oare nu-i Dsa cel care afirmă că numai după acest holocaust adevărul iese la lumină? Dar care adevăr? Eclipsă! Nimeni nu știe. Probabil va fi explicat într'un alt articol, pentru a da o minimă satisfacție și marginalilor ce suntem și nu știm citi printre linii...

Are însă un elan patetic când afirmă: *«Nu am mizat la ruleta câștigurilor. Am mizat pe Aiud, Jilava, Ghencea, Capu Midia, cei mai nefericiți, la Pitești»*. Adică lupta întreprinsă de generația de după nenorocitul armistițiu din 1944 s'a bazat pe suferințele și sacrificiile pline de demnitate ale celor ce mucezeau prin locurile amintite. Gând colectiv de mare importanță simbolică pentru acele timpuri; gând în care se botezau toți cei care trebuiau să ducă greul clipei. Era apropierea de sufletul înaintașilor, de sufletul celor ce știuseră să înfrunte fiara cu seninătate și curaj.

Nimic de zis! Acesta era drumul just; vama trăirilor în spiritul neamului. Pentrucă numai în jertfa celor întemnițați TOT ROMANUL își putea căli caracterul și lua pildă.

Numai că, pornitul domn MARES comite o nouă și surprinzătoare inadvertență. *Mizând*, cum spune Dsa, pe cei din închisori și lagăre ca punct suprem al patriotismului, nu și-a dat seama că aducea omagiu și probă de respect TOCMAI acelora pe care azi îi tratează drept marginali, extremiști și totalitari. Deoarece, este cunoscut de toată lumea că 90 % din cei zvârliți în besnele închisorilor din acea vreme ERAU MEMBRI AI GARZII DE FIER. Cu ce obraz vine să trateze, cu atâta nesocotință, pe cei ce i-au fost înaintași în luptă, exemplu de mândrie națională, și'n acest exil, premergători statornici în războirea cu comunismul!

Dar pe dl MARES nimic nu-l impresionează și nimic nu-l face să reflecteze. Nici tenacitatea și patriotismul Mișcării Legionare, nici aberațiile pe care le debitează în articolul din B. I. R. E. Dsa are ce are cu *«extremiștii!* Aceștia au prea multă îndrăsneală și nu vor să respecte ce i se pare Dsale *«respectabil»*. Si-atunci recurge la un vechi șablon, răsuflat și incompatibil cu poziția socio-politică a celor pe care vrea să-i izbească. Iată-l: *«Deaceea ne miră până la scârbă* (declară grațios dl Mareș) *zvârcolirile altor extremiști care, profanând numele lui Maniu, Brătianu și Petrescu, semnând scrisori antimonarhice /.../ fac jocul securității»*.

Cât de ușor e să arunci o astfel de inepție în circuitul diasporei românești! Adică, toți cei care nu admiră pe unul sau altul din personagiile agreate de dl MARES sau de anumiți politicieni români din exil, *fac implicit jocul securității!!*

Oare nu s'ar putea spune EXACT acelaș lucru și de dl MARES, precum și de toți noii refugiați, c'ar fi trimișii regimului comunist și că prin acțiunile lor (nu totdeauna în conformitate cu spiritul exilului luptător) FAC SI EI JOCUL SECURITATII?

Totuși, noi, acești extremiști marginali și totalitari, nu facem asemenea afirmații generale și vagi, stabilite pe supoziții pur subiective și ncărcate de intenții ascunse, greu de mărturisit. Această formă de activitate pare specialitatea unora dintre noii descălecați prin Occidentul Liber, îmbâcsiți de spiritul suspicios ce le-a fost hrana de toate zilele în regimul de înaltă desvoltare multilaterală. Noi așteptăm răbdători să-l prindem pe vinovat cu mâța'n sac, pentruca eliminarea să fie definitivă. Nu trăim din insinuări și ipoteze!

Cât privește afirmația autorului c'ar exista o *«profanare»* a unor personagii politice, credem că-i mai de grabă rezultatul unei emotivități excesive și-a unei imaginații sectare. Nu există act de profanare ATUNCI CAND SE SPUNE ADEVARUL! Atunci când sunt expuse deficiențele cu urmări fatale ale unui om politic. Altfel, istoria n'ar fi decât o înșiruire de profanări!...

Dar raționamentul logic n'are ce căuta în argumentarea dlui MARES. Deaceea, trecând peste tot, declară cu trufie și ostentație: *«A sosit timpul să-i punem la zidul rușinii* (subînțeles pe extremiști). *Si cine este român și democrat și se teme de noua asasinare a democrației române, trebuie să ia toiagul. Si să-l facă baltag, pentrucă ne-am cam săturat de lătrături și lături. De extremiști de orice fel»*.

Horresco referens!

Iată-ne deci intrați într'o nouă prigoană, cu mult mai groaznică decât cele pe care le-am trecut sub liberali, țărăniști, Carol II, mareșal Antonescu, comuniști... Prigoana deslănțuită de dl MARES în exil, pentru a termina odată pentru totdeauna cu extremiștii, sătul cum este bietul de atâtea « *«lătrături și lături»*. (E vorba probabil de mediul politic în care stă la taifas pentru a decide de soarta exilului...)

După cum se vede, avem aface cu un adevărat *genocid politic*, la scară mondială — care ne umple de groază — deoarece nu trebue să scape de *«baltagul»* justițier niciun *marginal extremist*.

Și-acest *«apel la arme»* îl face — ca un vulgar totalitar — cine? Un refugiat român, democrat convins, membru activ al unei formații politice supra-partidară în gestație, care ar vrea să fie expresia tuturor opiniilor politice ale Românilor din exil și din țară.

Ii urăm distracție plăcută dlui MARES în inițiativa luată. Ne întrebăm numai CU CINE va duce la îndeplinire ciudata-i întreprindere? Și sub ce formă?

Ca să pui Mișcarea Legionară și pe membrii ei la *«zidul rușinii»*, sau să ridici *«baltagul»* pentru a le zdrobi oasele, se cere forță și curaj.

MULTA FORTA SI MULT CURAJ!

Două atribute care nu prea sunt apanajul celor din formațiile demo-burgheze. Și-apoi, să nu uite dl MARES că, spre deosebire de cei care-l înconjoară și duc aceeași politică de partid, noi, legionarii — așa marginali cum suntem calificați știm să dăm replica cu promptitudine. Nouă nu ne lipsesc NICI argumentele, NICI forța, NICI curajul cu care să parăm îndrăznelile sau infamia altora. Deci, *aviz amatorilor!*

Mișcarea Legionară și combatanții ei nu sunt de peste 50 de ani pe poziția cea mai înaintată a românismului și anticomunismului pentruca un domn MARES, și alții ca Dsa, să-și poată permite insinuări perfide și manifestări ostile la adresa lor.

Cât despre *«pistolăria totalitarismelor»* cu care-și încheia articolul, în convingerea că ne-a dat lovitura de grație și ne-a aruncat *«în definitiva lor izolare în care se vor întoarce și nu vor avea nici o scăpare. Totalitariștii!»*, îl asigurăm pe dl MARES c'am luat notă de sfatul Dsale atât de binevoitor. Nu vom scoate pistoalele decât atunci când *baltagul* democraților de sub conducerea Dsale ne va sângera carnea. Nu înainte!

Cu *«izolarea»* va fi ceva mai greu. Ea nu depinde de voința sau dorința dlui MARES, ci de activitatea și prezența noastră în lupta neamului. Or, cred că suntem CEVA mai prezenți și mai activi decât toate partidele istorice și socialiste împreună.

In plus, noi legionarii, nu ne găsim și nu ne considerăm deloc izolați. Noi suntem *pe altă poziție* (inabordabilă dlui MARES); — avem *altă vedere asupra politicei* românești în *exil* (inaccesibilă dlui MARES); — înțelegem altfel *unirea forțelor naționale* întru crearea unei reprezentanțe comune (concepție ce-l depășește pe dl MARES)...

Aceasta nu e IZOLARE, ci PERSPECTIVA DEOSEBITA.

Și până la urmă, se va ajunge tot la poziția pe care o preconizăm noi!

* * *

Ca încheiere, am vrea ca dl MARES să nu confunde.

Dacă are ceva de reproșat așa zișilor legionari din CNR-ul actual, atunci să-i numească pe NUME, deschis și fără înconjur. Să nu mai vorbească în general, cu aluzii voalate, lăsând să se creadă că neînțelegerile interne ale CNR-ului pot fi imputate Mișcării Legionare legitime, condusă de dl. Horia SIMA.

Mișcarea Legionară nu are nimic de-aface cu cei desprinși de matcă și nu-și asumă nici una din acțiunile întreprinse de aceștia. Cu atât mai puțin ar putea suporta consecințele unui conflict între afiliații actualului CNR în formație.

Nu admitem asemenea *confundări voite* sau simple *confuzii «întâmplătoare»*.

Noi suntem ceeace suntem și cerem să fim respectați ca atare.

Rugăm pe cei în cauză — cu baltag sau fără baltag — să ia notă!

ANTICHRIST

de Omero ORASEANU

In ce stadiu
Mă găsesc,
Nu prea știu...
Mărturisesc...!
Căci de când
Sunt putregai...
Am rămas
Fără de grai.

....

Lumea zice
Că și mort
Eu continuu
A fi genial.
Mi se pare ireal!
Mă'ndoesc!
Din moment
C'en tărtăcuță
Unde am avut
Un... creer,
Și-a facut
Culcuș
Un greer,
Care țărâie...
A pustii
Pentru morți
Nu pentru vii.

....

De...! am fost
Și eu un mare,
Iară astăzi...
Sunt nimic.
Sunt la fel
Ca orșicare,
In eternitatea
Morții...
Plin «de ismă»
Și puroi
Și-as putea
Redeveni
Incă în
«Eternitate»
Cumplită
Realitate.
Dar acum...,
Firav,
Gângav,
Aruncat
Intr'un ciubăr,
Sunt doar
Oase
Roase,
Păr.
Comprimate
In cinci scânduri
De butoi
Sicriu
Pentru bețivani
Cași pentru
Marțafoi.

....

Capul meu,
Frumos comat
A pierdut din el
Suvițe,
Atrofiat,
S-a transformat
Intr'un romb
Sau un pătrat,
Increțit
Și'n vinețit
Stors de vânt
Și de descânt,
Afumat
Ca o pastramă
Blestemat
Și'n brobodit
Intr'o umedă
Năframă;
De te-apucă

(*Urmează pag. 19.*)

RELATIILE ROMANO-RUSE

DE LA ISGONIREA LUI CUZA VODA PANA LA RAZBOIUL DE INDEPENDENTA

IX

de N. S. GOVORA

ODATĂ izgonit Vodă Cuza, s'a format o locotenență domnească. Membrii ei, erau Nicolae Golescu, reprezentând Muntenia și pe liberali, Lascăr Catargiu reprezentând Moldova și pe conservatori, iar colonelul Haralambie, reprezenta armata. După cum se vede, toți făceau parte din conspirație. S'a ținut seama și de ofițerii care participaseră la abdicarea silită a domnitorului Cuza; Colonelul Haralambie a intrat în locotenanța domnească, iar maiorului Leca, i s'a dat un post de ministru.

Guvernul era format din: Ion Ghica, prim ministru și ministru de externe, C. A. Rosetti, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice; D. A. Sturza, ministru al Lucrărilor publice; I. Cantacuzino, ministru al Justiției; Dimitrie Ghica, ministru de Interne; P. Mavrogheni, ministrul Finanțelor și, după cum am spus, maiorul Leca, fiul unui făclier din Botoșani, ministru de Răsboiu.

Dar mai era nevoie de ceva, era nevoie de defăimarea domnitorului isgonit. Nu aduceau nimic nou, membrii monstruasei coaliții, această metodă de a defăima pe cel inlăturat printr'o lovitură de Stat, a fost utilizată de când ε lumea și va fi utilizată tot cât va fi lumea, mai ales când cel isgonit se bucura de o mare popularitate, după cum era cazul domnitorului Cuza. Din fericire pentru conspiratori, în România de atunci, lucrul acesta era ușor de obținut. Marii proprietari, conservatorii, și burghezia, liberalii, merseseră mana în mâna, iar țărănimea, ca să întrebuințăm un termen, astăzi la moda, *marea mută*, era inexistentă din punct de vedere politic.

In ziarul liberal «Românul», directorul C. A. Rosetti, scria chiar a doua zi intr'un articol de fond că «tiranul» (Cuza Vodă), căzuse în «delirul vițiului», «atacând pe rând libertatea individuală, onoarea,*proprietatea de tot felul*, averea fiecăruia in parte, precum și cea comună».

Precum vedem, liberalii acuzau pe Cuza că a atacat *proprietatea de tot felul*. Ori, Cuza «atacase» averile mânăstirești secularizându-le și luase o mică, foarte mică parte din moșiile boierilor, pentru a o da doar ca un fel de rouă, nefericitului țăran român, biata plantă sfărojită de o seceta indelungată. Celor care ar voi să ia apararea falșificatorilor istoriei Neamului nostru, le-ar fi greu să susțină existența celui mai infim patriotism in fraza liberalului C. A. Rosetti.

In primul volum al lucrării noastre, am emis ideia unei ințelegeri, dacă nu a vreunei scuze atitudinii conservatorilor: ei pierduseră ceva, desigur le era teamă să nu piardă mai mult și atitudinea lor era de auto apărare, chiar nelegitimă. Iată că această ideie o găsim intr'o carte intitulată «Essai sur le régime representativ en Roumanie». E o carte de 556 pagini mari, teza de doctorat al Românului Crișan T. Axente, publicată în 1937 in «Librairie du recueil Sirey», Paris. Dăm aceste explicații ca un omagiu postum adus autorului, mort la Madrid in 1952. Nu vom spune că e vorba de cea mai buna teză de doctorat in domeniul Dreptului, susținută de un român la Paris, dar a firma că e una din cele mai bune, o facem fără teamă de a putea fi contraziși. Vorbim de această carte, căci in lucrarea noastră, vom face de multe ori apel la ea. O teză cu un subiect asemănător a susținut și «marele» om de Stat Tătărăscu. Invităm pe oricare dintre membrii partidului liberal din exil să încerce a lua apărarea tezei lui Tătărăscu. Si-ar pierde timpul zadarnic. In celace ne privește, afirmăm cu toată tăria că faimoasa apostilă «Bon pour l'Orient», nu ar fi cea nimerită, ea ar trebui inlocuită cu alta: «Bon pour l'Afrique. Și totuși, din nefericire «marele Tătărăscu a ajuns la cele mai inalte demnități in Țara de la Dunăre, pe când capul luminat și trupul chinuit de foame și inchisori a lui Crișu Axente, zace uitat in cimitirul din Madrid.

Repetăm, invităm pe oricare liberal sau admiratori intărziați ai liberalilor să citească cele două teze citate — le găsesc la Biblioteca Naționala din Paris — și să ne spună dacă trebuie să scoatem ceva din frazele de mai sus.

Și iată ce citim: «Dar dacă e de ințeles opoziția conservatorilor care aveau frică de reformele lui Cuza, nu poate fi ințeleasă cea a liberalilor, oamenii de la 1848». Crișan Axente, op. cit. p. 257.

Dar lipsa totală de etică, il mai impinge pe C. A. Rosetti să spună in același articol că *«răsturnarea lui Cuza a fost efectul indignării poporului»!!!*

Și, probabil remușcările crimei comise, il imping pe «marele» Ion Brătianu să scrie mai tărziu, tot in «Românul» că domnitorul Cuza a fost răsturnat «de către poporul român». Iar D. A. Sturza a susținut în 1892 că detronarea s'a făcut «cu aprobarea Țării intregi». Totuși, spunea el, «detronarea s'a făcut prin militari», și «aceasta din grija de a evita vărsarea de sânge». Ori grijuliul D. A. Sturza fusese acela care in noaptea de 11 Februarie 1866, tot atât de grijuliu, pusese mâna pe arhiva domnitorului detronat pentru a falsifica mai in voie Istoria.

Conspiratorii și urmașii lor au susținut că la 11 Februarie, a fost o revoluție *națională* și inca *pașnică!!!*

După cum văd cititorii, cei care susțin că la 23 August 1944 au făcut o revoluție *naționala*, «pentru a se salva», nu inseamna nimic. Le-au luat-o inainte «Februariștii». Și ca să fim drepți, «Februariștii» au fost mai modești, nu s'au pretins nici eroi, nu su pretins că și-au riscat viața, nici că au ucis zeci de mii de «fasciști», nici că prin acțiunea lor *au salvat Europa* și chiar mapamondul.

Totuși modești total, nu au fost «Februariștii». Iată o dovadă:

«Români: ¡In mai puțin de 2 luni, *ați trăit mai mult de două secole!* Voi, născuți abia ieri la o viața liberă, *ați devenit profesorii lumii civilizate!!!* De sute de ani bătrâna Europă se chinuie să găsească măsura libertății care convine popoarelor și voi ați invățat-o că numai intreaga libertate poate să aducă ordinea, forța și prosperitate unui popor. *Frumoasa voastră revolutie* (răsturnarea lui Cuza) *a forțat admirația lumii!!! Europa s'a minunat de ințelepciunea patriotismului vostru, și-a suspendat activitatea* (?) *și așteaptă totul de la voi, de la voi singur* popor ales al umanității intregi care geme de durere și palpită de speranță» — Crisan Axente, op. cit. p. 279.

Din nefericire, Crișan Axente, ne indică doar sursa la care a făcut apel și anume «Drept Administrativ» de Paul Negulescu, vol. II p. 24. Poate că e vorba de un articol din «Românul» sau altă gazetă, poate e un discurs parlamentar. In ori ce caz cuvintele de mai sus au fost scrise sau pronunțate in jurul lui 11 Aprilie 1866. Nici timpul și nici imprejurările nu ne permit să căutam, să găsim și să precizăm sursa. Vor face-o desigur mai tărziu istoricii avizați, in timpuri mai prielnice. Deci «Februariștii» ajunseseră *profesorii Europei!!!* Și s'au gasit totuși unii care au afirmat că Ion Luca Caragiale, a exagerat!

Totuși s'au ridicat și voci contrarii. Astfel, conservatorul Titu Maiorescu, in lucrarea «Istoria Contemporană a României», București, 1925, p. 5, scrie că detronarea lui Cuza «a fost un fapt greu de justificat». Și și mai curios, chiar un liberal, Gh. Mârzescu, in 1878, scria că «salvatorii de la 11 Februarie 1866, venind sub Vodă Carol la guvern, au comis cu ipocrizie tocmai faptele imputate miniștrilor lui Vodă Cuza, surpând din temelie regimul Constituțional». In plus, adăugam noi, au comis și mai marea crimă, aceia de a amesteca armata in luptele politice, isvor de mari nenorociri pe capul Țării, mai tărziu.

Dar să trecem la fapte.

«Februariștii» si-au inceput activitatea. Dar aveau nevoie de salvarea aparențelor. România depindea încă nu numai de țară ai căror vasali eram și și de puterile garante, deci de stipulațiile convenției de la Paris. Deci nu au dizolvat corpurile legiuitoare alese sub Cuza, lăsând pe deputați să creadă că vor fi lăsați in scaune până la sfârșirea mandatului. Și deputații s'au lăsat păcăliți. Se pare că scaunul de deputat, era tot atât de dulce ca și mai tărziu. Dar n'au dizolvat Camera și au lăsat-o să funcționeze mai departe. Și nici Senatul nu l-au dizolvat, dar l-au închis, adică i-au intrerupt activitatea. Și e probabil că nici senatorii n'au fost prea din cale afară de nemulțumiți, deoarece li se plăteau lefurile și ei aveau tot timpul ca să clevetească prin cafenele.

Dar Senatul a fost închis mai tărziu. In prima zi, Locotenența domnească a convocat Camera și Senatul, intr'o ședință politică extraordinară, unde primul ministru a citit un mesaj. Prin acest mesaj se anunța abdicarea domnitorului Cuza și se dădeau îndemnuri pentru sancționarea *voinței națiunii*. Era vorba de un nou sens flagrant. Voința națiunii? Dar națiunea il silise pe Vodă Cuza să abdice? Și totuși nu s'a ridicat nici o voce care să protesteze, din contra deputații și senatorii au aplaudat; Dezolant spectacol! Deputații și senatorii aleși sub Vodă Cuza, aplaudau! Dar, curând după ce și au făcut meseria, adică după ce și-au indeplinit rolul de aplaudat și votat, senatorii intâi, deputații apoi, au fost trimisi la plimbare. Exact ca in 1947. După ce și-au făcut datoria, adică după ce au ajutat la salvarea aparențelor, «tovarașii de drum», in afară de unul care a fost trimis la plimbare prin Evropa, restul au fost trimiși in temnițe!

După citirea mesajului, locotenenții domnești s'au retras iar primul ministru a făcut apel la «patriotismul» membrilor adunărilor pentru a vota ca domnitor pe Filip de Flandra. Adunările au aprobat tot fără nici o împotrivire și au votat ca domnitor pe belgian, sub numele de Filip I. Numai că a intervenit neprevăzutul: cu toate ca membrii adunarii, toți, au depus jurământul lui Filip devenit I, acesta a refuzat tronul Țării de la Dunăre. Și mai tărziu, cu aceiași desinvoltură, aceiasi deputați și senatori au jurat credință lui Carol de Hohenzolern, care a avut amabilitatea să accepte.

Cititorii își mai amintesc cum in 1825, faptul că Rușii depuseseră jurământ lui Constantin, s'au simțit turburați să jure apoi lui Nicolai I și unii au refuzat și-au făcut revoluție. E adevărat că apoi au fost siliți să treacă peste această mustrare de conștiință și să jure credință invingătorlui, dar nu *toți*, unii dintre ei au fost spânzurați, iar alții trimiși in Siberia. La noi au depus *toti* jurământ și lui Filip și lui Carol. O simplă schimbare de jachetă.

Adunarea a fost dizolvată repede, la 18 Martie 1866. Nu însă înainte de a se obține de la ea, votarea legii *tocmelilor agricole*. Prin această lege s'a legiferat *execuția personală a țăranilor care nu-și îndeplineau tocmelile*. Vom mai reveni asupra acestei legi care, fără nici o reticență, poate fi numită *scelerată*. Și s'a mai votat înființarea unei gărzi care e atât de maltratată in piesele și schițele lui Carageale. Deci a fost dizolvată Camera, dar nu și Senatul, care a fost numai închis. Dar «Februariștii» aveau totuși o teamă. Se temeau că țăranii se vor răscula de frică să nu se li se ia pământurile date de Cuza. Și de aceia Locotenența domnească a dat o proclamație pentru a liniști pe țărani. Prin ea li se spunea țăranilor că pământul care *li s'a lăsat* in 1864, in deplină proprietate, era fără cea mai mică deosebire, o proprietate tot atât de consânțită, ca ori ce altă proprietate. «Nimeni sub nici un cuvânt, fie guvern, fie obștească adunare, nu poate atinge stăpânirea dumneavoastră asupra acelor pământuri, precum *nu poate atinge nici un fel de proprietate, ori ce fire ar fi*».

Fostul domn Cuza, precum și fostele adunări obștești n'au făcut și nu puteau face altceva de cât a constata *un drept câștigat*. Deci Vodă Cuza nu făcuse nimic altăceva, de cât de *a constata* un drept câstigat pe care țăranii il aveau asupra pământurilor ce le aveau in posesiune și pentru care făceau clacă! Nu-i așa că a fost ușor? Prea ușor chiar! Dar care e explicația că pentru *a constata un drept câstigat*, Voda Cuza fusese nevoit să dea o lovitură de Stat, să ducă la constituirea monstruasei coaliții și să ia drumul exilului, din care acea să se intoarcă doar cadavru.

Adevarați profesori ai Europei!!!

Dar mai este o observație de făcut. Locotenența domnească adică «Februariștii», adică monstruosa coaliție, *garanta in mod solemn proprietatea, jus, utendi, fruiendi, abutendi!* Proprietatea era sfântă! Dar îi interesa proprietatea țăranilor, niște pământuri pe care își dădeau seama că nu le mai pot recupera, sau era vorba de garantarea proprietăților boierești? Indiscutabil de această din urmă proprietate era vorba. Monstruoasa coaliție declara sfântă această proprietate, s'au agățat cu disperare de această *sfințenie* și nimic nu a putut s'o clintească până in 1918, și nici la revoluțiile dinainte de 1900 și nici la revoluția cea mare din 1907.

* * *

Numai majoritatea, și aproape unanimitatea românilor, sunt convinși că totuși «Februariștii» au fost mânați in acțiunea lor și de un scop nobil: aducerea unui prinț străin pe tronul României pentru îndeplinirea ultimei dorințe a Divanurilor *ad-hoc*. Analizând problema, rămân multe întrebări cu răspuns nesatisfăcător.

Cum am mai spus, depindeam de puterile garante. Acestea recunoscuseră un singur domnitor, numai pentru Cuza Vodă, adică atâta timp cât va fi el in viață și nu admiteau un alt domnitor străin. Isgonindu-l, nu se punea intrebarea ce vor zice și, mai ales, ce vor face aceste puteri?

Intr'adevăr puterile garante s'au sesizat de detronarea lui Cuza și in Conferința lor de la Paris-26 Februarie și 1 Aprilie — au discutat problema separării din nou a Principatelor. Nu s'a ajuns la un acord. Istoria Roller crede aceasta că s'ar datora faptului că aceste puteri au fost puse in fața unui fapt împlinit: plebiscitul pentru alegerea lui Carol de Hohenzollern. Ori, credem noi lucrurile nu s'au intâmplat așa de simplu. Cauza e mai adâncă. Principala cauză a fost fericita alegere ca domnitor a Prințului Carol. Acesta era susținut de Bismark, fiindcă era prusian, și de Napoleon, cu care era rudă. Dar atunci s'ar putea răspunde că cu atât mai mare e meritul lui Brătianu, care l'a ales, care a avut un cap politic, etc. etc.

Ori lucrurile nu stau așa. Brătianu l-a ales pe Filip de Flandra, belgian, care nu era sprijunit nici de Bismark și nici de Napoleon, adunările i-au depus jurământ de credință, ba i-au și dat titlul de Filip I. Norocul nostru a fost deci că Filip a refuzat și atunci Brătianu, în disperare de cauză l-a găsit pe Carol de Hohenzollern, care a acceptat. E probabil că grație lui Napoleon și a lui Bismark, puterile garante, și-au înclinat capul in fața faptului împlinit: plebiscitul.

Deci nici conjurații și nici Brătianu nu călcau pe teren ferm. Din contra a fost o aruncare din avion, fără parașută. Norocul nostru a fost că pe vremea aceia nu erau avioane și căderea a fost evitată de justețe. In 1944 erau avioane și aruncarea fără parașută a fost fatală, iremediabil fatală.

Deci dacă Filip de Flandra ar fi acceptat, e probabil că dezastrul nu ar fi putut fi evitat. Un fapt rămâne cert: pe conjurați ii interesa prea puțin îndeplinirea ultimei dorințe a Divanului *ad hoc*. Ceiace-i interesa pe ai era mai puțin patriotic și nobil: pe conservatori ii interesa salvarea moșiilor iar pe liberali, puterea. Supoziții? Fără îndoială dar intervin și alte argumente tulburătoare.

La Iași s'a facut o conjurație. In fruntea ei se afla cneazul Constantin Moruzi și mitropolitul Calinic Miclescu. Ce voiau ei? Separația Moldovei de Muntenia. La 3 Aprilie s'a încercat o revoltă și au trebuit să intervină două batalioane de infanterie. Iși aveau și domnitorul: N. Rosetti — Rosnovanu. Au și înaintat o cerere Porții, proclamând dreptul Moldovei de a-și alege domn, conform Convenției de la Paris. Unde e deci nobilul, patrioticul țel de a îndeplini ultima dorință a Divanurilor *Ad-hoc?*

Nu știm dacă acest Calinic Miclescu este una și aceiași persoană cu Sofronie Miclescu care a fost arătat ca agent al Rușilor. Dar chiar dacă ar fi altul, reiese că și acest Calinic era agent al Rușilor. In acest capitol nu va fi vorba de Ruși aproape de loc, neexistând practic relații între Români și ei. Ei aveau alte chestiuni mai grave de rezolvat, neînsemnând că ne dăduseră total uitării. Existența mitropolitului in conjurație, același nume de familie și a celuilalt, Sofronie, ne-a dat de gândit. Eram siguri că nu vom găsi nimic in Roller, dar fără rezultat au fost cercetările noastre in R. W. Seton-Watson, Giurăscu, Miloukov, etc. Și iată că mâna de ajutor — surprinzător —, ne-a intins-o, Nicolae Iorga. Căci iată ce găsim in «Histoire de relations russo-roumaines», p. 326: «Aceactă revoltă *era atribuită influiențelor venite de la Petersburg*. Ea avea in fruntea ei pe mitropolitul Calinic și a însângerat străzile Iașilor, in mai 1866». Deci, neputând face pe față Rusia, lucra pe dedesupt. E interesant că pentru atingerea scopurilor lor, făceau apel la fețe bisoricesti. Si cu succes. Aceaștă înclinare a fețelor bisericești românești spre Rusia, să-și aibă oare rădăcinile in indepărtata activitate a mitropolitului Petru Movilă?

E bine să ne amintim iarăși că după 1944, tot o față bisericească, la înapoierea dintr'o vizită făcută la Moscova, la coborirea din avion a declarat ritos: Lumina vine de la răsărit. Adică de la Matuska Rossia!

Un lucru rămâne, dacă neclar, turburător: «Februariștii» au isgonit pe Cuza pentru putere — liberalii — și pentru păstrarea moșiilor — conservatorii—. Restul? Istorie falșificată.

A vorbi de felul cum s'a făcut plebiscitul. E inutil.. De atunci și până în 1946 — cu extrem de rare excepții — alegerile erau o pungășie deghizată sub specificul cuvânt «democrație». Din nefericire, in 1945, comuniștii nu au inventat nimic. Au schimbat doar agenții electorali, vechile partide aveau ca agenți pe niște români, cu pielea cam tuciurie, comuniștii schimbându-i cu alții care aveau nasul coroiat.

In favoarea lui Cuza și in contra lui Carol a isbucnit totuși o revoltă a grănicerilor și o alta țărănească, dar de proporții reduse, care au fost înăbușite cu ușurință.

Dizolvate adunările, au avut loc alegeri la 9 aprilie. Noua adunare a fost aleasă ca o adunare normală, dar apoi a fost transformată in constituantă. Această adunare a pro-

clamat în ziua de lo Mai ca domnitor al României pe prințul Carol de Hohenzollern, sub numele de Carol I.

E curios cum «democrații» care răsturnaseră pe «tiranul» Cuza, îi purtau o ură de moarte, cu toate că era departe, dar și-o revărsau tot «democratic» asupra merelui său sfetnic, Kogălniceanu, pe care-l numeau «omul de la 2 Mai». Kogălniceanu a fost ales deputat de Fălciu, dar noua Cameră «democrată» i-a invalidat alegerea. Dar Kogălniceanu candidează a doua oară pentru acelasi loc și iese reales cu o majoritate sdrobitoare. Prezentându-se și la alegerea pentru un loc vacant de deputat al orașului Galați, Kogălniceanu a fost ales și acolo. Adunarea era indignată. I s'au aruncat cele mai drastice invective, printre care aceia de «vrășmaș al Țării» era cea mai blândă. Nu i se ierta lovitura de Stat de la 2 Mai 1864. Și totuși acea lovitură fusese dată tocmai pentru *a constata un drept câștigat* cum glăsuia proclamația locotenenții domnești!!! Și alegerea unui sfetnic al lui Cuza a fost invalidată. In istoria parlamentară a României, cazurile de invalidare au fost rare. Și totuși au existat validări dacă nu anormale, curioase. Astfel la aceiași alegere, cum am mai arătat, Vodă Cuza a fost ales deputat de Mehedinți. Invalidarea acestei alegeri ar fi fost, din multe motive, normală. Dar cum «democrații» români după 1866 au devenit profesorii Europei, au validat alegerea. Trecuse mult timp, nu-l mai urau pe Cuza? Nu! Motivul era cu totul altul: Acuma îl urau pe Carol, adică pe *Neamț!* Și validarea era o amenințare directă, de data asta contra *Neamțului*. Motivul? Același. Puterea, setea de putere, bolnava sete de putere.

Adunarea legiuitoare normală, transformată în mod abuziv în Constituantă, a votat Constituția la 29 Iunie 1866. La 30 Iunie domnitorul Carol I a jurat pe ea, iar la 1 Iulie 1866 a fost promulgată.

* * *

Proiectul de constituție avea ca model constituția socotită cea mai avansată la acea vreme: cea belgiana. Dar n'a fost copiată *ad literam;* i s'au adus modificări. Natural, era necesar să i se aducă modificări, nu tot ce se potrivește unei țări, se potrivește alteia. In Belgia exista o burghezie, constituția era deci burgheză. Dar exista în România o burghezie? Exista poate, în embrion, în fașa. Și liberalii vroiau o constituție pentru o burghezie care nu exista!!! Și rău concepută. Dacă se făcea o constituție pentru o burghezie care nu exista, trebuia să se facă cel puțin pentru una care era pentru o burghezie viitoare, pentru o burghezie care avea să se nască, să se desvolte. Dar de unde aveau să se recruteze elementele acestei burghezii? Logica spune că din imensul rezervor care era țărănimea. Dar pentru a se recruta elemente burgheze din masa țărănească, trebuia să se facă o constituție care să aiba grijă de țărănime. Dar la aceasta se opuneau moșierii. Aceștia voiau ca țărănimea să rămână la brazdă, să lucreze pe moșiile lor. Și deaceia, constituția din 1866, neglijând total țărănimea, a ajutat să se facă o falsă clasă burgheză, în majoritatea ei străină de Neam. A fost o constituție de forme fără fond, ca aproape tot ce s'a făcut în Țara noastră de către cele două partide: liberal și conservator.

«Ansamblul (constituției) era hibrid, de o parte ea constata și proclama toate libertățile burgheze pentru a acoperi pe de altă parte un fond casi feudal. Libertatea, democrația, poporul nu era decât în saloane. Regimul reprezentativ nu era invocat decât în desbaterile parlamentare. Regimul censitar și împarțirea masei electorale în colegii, făcea imposibilă participarea claselor sociale la Cameră, în proporții juste.» (Crișan Axente, op. cit., p. 277.) «Regimul reprezentativ se afla împiedecat din această cauză, în realizarea sa, în organizarea sa practică. Pe de altă parte, prin legea convențiilor agricole, se întărea starea de conservare a țăranilor. Nu se voia să se sfârsească cu trecutul, să se distrugă vechile legături de șerbie, să se asigure o altă situație țăranului muncitor. In noul proces al capitalismului care renăștea, șerbia se menținea sub o altă formă, sub forma libertaților constituționale. Era fața compromisului. Libertatea și democrația s'au isbit de realitatea socială românească.» (Crișan Axente, op. cit., p. 278.)

Constituția în art. 31 afirma ca «toate puterile emană de la națiune care nu poate să le exercite decât prin delegație», și că toți cetățenii sunt egali. Dar unde era egalitatea dacă pentru majoritatea populației votul era indirect? Deci oamenii bogați au mai multe drepturi decât cei săraci. Era poate vorba de egalitatea bogaților. Și câteva mii de alegători bogați trimeteau la Cameră mai mulți deputați dacât câteva milioane de cetățeni săraci! Și totuși Constituția spunea clar că oamenii sunt egali!

Existau două partide, conservator și liberal, unul format teoretic din proprietari și celălalt din burghezi. Realitatea era cu totul alța, în partidul liberal existau proprietari și în cel conservator burghezi. Și atunci nici liberalii nu puteau lovi în interesele moșierilor și nici conservatorii în interesele burghezilor. Se schimbau guvernele și deputații, dar interesele rămâneau aceleași. S'a creiat așa zisă clientelă electorală care trebuia menajată. Căci odată cu schimbarea guvernului se schimba și aparatul administrativ. Nu se schimbau numai miniștrii, prefecții și primarii, ci și vătășeii de la primărie.

Clientela politică electorală, trăia doar din politică. Existau agenții electorali în general și existau *bunii agenți electorali*. Acești buni agenți electorali, erau căutați de ambele partide: știau să scoată voturile. Erau puși în o funcție oarecare de exemplu, de liberali. Cădeau liberalii de la putere și acești agenți electorali treceau de partea conservatorilor și aceștia îi primeau pentrucă aveau nevoie de ei ca să le aducă voturi. Cum? Importa prea puțin. Și când reveneau liberalii la putere, acești buni agenți electorali, reveneau la matcă. Și nu erau isgoniți, ci din contra erau primiți ca fiul rătăcitor pentruca apoi tot ca pe fiul rătăcitor îl primeau conservatorii când luau frânele guvernului.

Adevărata constituție era de vânzare! Cupletul «pleac'ai noștri, vin ai noștri, eu nu fac cum fac toți proștii» al celebrului artist comic Constantin Tănase, era mai mult decât adevărată. Partidul care făcea alegerile, ieșia sigur. Care erau procedeele pentru a câștiga alegerile? Nu era vorba numai de șmecherii, amenințări, promisiuni de altele multe care veniau în conflict cu morala și cu codul penal. Candidații opoziției erau închiși în ziua alegerilor, votanții bănuiți sau decoperiți a fi cu opoziția, erau schingiuiți. Pentru a împiedeca candidații opoziției, să intre în sate pentru a face propagandă sau a ține întruniri se declarau sate întregi «contaminate» de boli molipsitoare. Drumurile care duceau la sate erau rele, podurile puține și șubrede, și în perioada electorală, aceste poduri puține și subrede, erau stricate, din ordinele prefecților. Se produceau pagube, pentru a împiedeca pe candidații opoziției să țină întruniri și să vorbească alegătorilor. Și Constituția garanta libertatea cuvântului și a întrunirilor!!! Și nu numai atât. Jandarmii, care după lege trebuiau să respecte legea, o călcau din ordinul prefecților; arestau oameni fără nici un motiv legal. Pe magistrați și pe ofițeri îi cumpărau. Pe ei nu puteau obliga prefecții să calce legea. Deaceia îi cumpărau. La fiecare secție era un magistrat și un ofițer. Pentru a permite furtul urnelor, la sfârșitul votării, magistrații și ofițerii «ințelegători» își primeau recompensa. In plic, ca să nu miroase!

Cum se petreceau lucrurile după jucarea piesei? «Cum nu erau decât două partide, succesiunea și toată lumea mulțumită». «Când erau conservatorii la putere, făceau alegerile care le aduceau imense majorități și o infimă minoritate liberală. Chemați la putere la rândul lor, liberații, dupa noi alegeri, aduceau în Cameră mari majorități liberale, nelăsându-le conservatorilor decât câțiva reprezentanți... *Dar interesele nu se schimbau!!!*» (Crișan Axente, op. cit., p. 302.)

La deschiderea Camerei, la validări, era vacarm. Opoziționiștii țipau, vociferau, dar erau puțini, partizanii guvernului erau mulți și... furtună în pahar de apă. Năpăstuiții se linișteau și așteptau cuminți până la alte alegeri în care lucrurile aveau să se petreacă exact altfel.

După sosirea sa, domnitorul Carol debarcă pe președintele de consiliu Ion Ghica pentru a chema la putere pe conservatorul Lascăr Catargiu. Conservatorii erau alături de liberali. Aceștia din urmă erau reprezentați de Brătianu și Rosetti. Petru Mavrogheni luase afacerile străine, Ion Grigore Ghica răsboiul, Ioan Cantacuzino justiția, Brătianu finanțele, Dtru Sturza agricultura. In ce privește Constituanta majoritatea membrilor ei aparțineau conservatorilor și fotoliul presidențial îl avea conservatorul Manolake Costake. Brătianu candidase și el dar fusese învins. Dar nimeni nu avea o majoritate fermă. Totuși opoziția era dulce și de o parte și de alta. Efectele monstruoasei coaliții care unise pe cele două partide în ura lor contra domnitorului Cuza se făcea încă simțită. A fost o perioada de lună de miere. Și pe unii și pe alții îi unea același lucru: ura contra lui Cuza. Jurnalul conservatorilor vorbea cu satisfacție «*De ziua de azi în care Românii salvați de un regim de corupție se trezeau în mormintele lor și începeau să respire aerul curat al libertății!!!*».

Lucrurile mergeau încă destul de bine. Impreună combăteau «crima» de la 2 Mai, Statutul lui Cuza, cu toate că sfârșeau prin a recunoaște ca reformele lui șterseseră diferența între partidele politice. Bietul Cuza nu făcuse nimic altceva. Totul s'a petrecut în cea mai idilică armonie. In schimbul unor libertăți pe hârtie pe care le cereau liberalii, conservatorii își faceau privilegiile. Renunțaseră la petecul de pământ pe care li-l luase Cuza, pentru care dealtfel fuseseră despăgubiți, și-au avut grija să bareze drumul oricărei noi exproprieri.

Prin legea învoielelor agricole, monstruoasa coaliție avea să acopere cu pământ, binele pe care-l făcuse țăranilor Vodă Cuza. Acea lege noi am numit-o scelerată. Această lege, nu numai că avea să respecte dispozițiile legii din 18 Martie, făcută sub Locotenența domnească, dar avea să le înăsprească.

Precum s'a văzut, cu enorme dificultăți, Cuza reușise să smulgă boierilor puțin pământ pentru țărani. Dar acest pământ era insuficient pentru întreținerea familiilor țărănești de obiceiu numeroasă. Avea deci nevoie de alt pământ. De unde să-l ia? Natural de la boieri, dar în condiții oneroase. Acest pământ dat țăranilor pentru a-l lucra pentru dânșii trebuia plătit. Țăranul nu avea bani, dar avea ceva de închiriat: brațele lui. Deci în schimbul acestui pământ, țăranul trebuia să muncească pe restul moșiilor boierilor. Cum? Prin învoială și încă, prin *buna învoială!!!* Legea nu specifica prețul unei zile de muncă, acest preț, prin *buna învoială*, era fixat de boieri, iar mai târziu de arendaș, care era și mai hapsân decât boierul. Articolul 13 al legii din 18 Martie 1866 specifica că primarii secundați de consiliul comunal și de jandarmi, trebuiau să observe executarea la timp și în locul convenit, a tuturor obligațiilor pe care muncitorii agricoli le contractaseră.

Și legea din 7 Aprilie 1872, concepută *de liberali*, prevedea că în caz contrar, consiliul comunal va cere imediat subprefecturii locale ajutorul jandarmilor, pentru a executa pe locuitori. În caz de refuz de execuție a contractului din partea debitorilor, proprietarul, cu simpla prezentă a doi martori, putea să încheie cu alți muncitori, un contract plătit cu nu importa ce preț. Acest preț va fi ridicat cu ajutorul autoritații administrative, din recolta vinovatului, plus alte despăgubiri și dobânzi.

Deci executarea «manu militari» a țăranului și încă într'o formă putin deosebită de cea schylockină. Legea din 1872 era călcată, plus înăsprirea pe care o prevedea din 18 Martie 1866.

Și atunci se pune întrebarea: unde stătea ascunsă generositatea *pașoptiștilor?* Pentrucă nici într'un caz, nici în celălalt nu s'a ridicat nici un *generos* să ia partea obidituIui țăran. Până acum, în exil, s'au ridicat două personalitați — una dl. M. F. Enescu care a ridicat în slavă pe liberali și alta — mai puțin agresivă a dlui Virgil Ierunca, care a scris că pașoptiștii n'au fost așa de răi. Se revina și să combată afirmația de mai sus. In tămâierea partidului liberal, dl M. F. Enescu, fiu al unui efemer ministru liberal, îl laudă pe I. G. Duca. Ori I. G. Duca, justifica atitudinea total pasivă a lui Ion Brătianu, pentruca — zicea el — în momentul votării legii din 1866 nu era prezent, fiind în Apus pentru a căuta un prinț străin. Dar partidul liberal nu mai avea nici un «generos» în afară de Brătianu? «Unde era partidul liberal? In nici într'un caz el nu se găsea pe linia marilor revendicări din 1848. *Ultimul grad al perversității este acela de a face legi cu care să servești nedreptatea*». (Crișan Axente, op. cit., p. 307.)

Constituția din 1866, prevedea două corpuri legiuitoare: Camera și Senatul. Alegerile se făceau pe colegii. Erau patru colegii:

— Primul colegiu era format din alegători ce au un venit funciar de la 300 galbeni în sus. Se poate adăuga un alt venit personal, venitul soției și al copiilor.

— Al doilea colegiu este format din alegători ce aun un venit funciar între 100 și 300 de galbeni.

— Al treilea colegiu, colegiul orășenesc, este format din comercianți și industriași ce plătesc un impozit de 80 de lei. Profesiunile liberale, ofițerii în retragere, pensionarii statului și profesorii sunt scutiți de orice condiție de cens.

În aceste colegii votul este *direct*. Primele două alegeau un deputat pe district. În al treilea colegiu, deputații sunt aleși după importanța oraselor. Astfel orasul Iași alegea patru deputați, București 6, Graiova, Galați, Ploiești, Focșani, Bârlad, Botoșani câte trei deputați fiecare, iar Tr Severin numai doi. Toate orașele unui district formează un singur colegiu, în capitala districtului.

— Al patrulea colegiu este format de alegătorii *ce plătesc un impozit* minin și nu intră în colegiile precedente. Al patrulea colegiu alege prin *vot indirect*, un deputad pe district. Cincineci de electori *primari* designează un *alegator direct* Alegatorii aleg un deputat al districtului în capitala respectivă.

Durata mandatului, conform articolului din Constituție, era de patru ani.

S'ar putea obiecta că așa erau timpurile. Și în Belgia a cărei Constitutie ne servise de model, votul era censitar. Dar censul era redus, votul era direct și nu existau colegii electorale, deci nu existau boieri și neboieri.

Senatorii erau aleși în fiecare district de două colegii.

— Primul colegiu compus de proprietarii imobiliari rurali care aveau un venit funciar începând cu 300 galbeni.

— Colegiul al doilea era format de proprietarii imobiliari urbani, cu un venit de mai puțin de 300 galbeni. Fiecare colegiu de district desemna, prin un vot separat, un reprezentant la senat. Votul este direct, dar separat după clase sociale și prin diferență de avere.

Inițiativa legilor, conform art. 33 al Constituției aparținea adunarilor și Domnitorului. Făcea excepție bugetul, unde inițiativa era acordată Camerei. Sancțiunea legilor o avea domnitorul. El avea dreptul de *veto absolut*. În proiectul guvernului, se prevedea *veto — ul suspensiv*, dar domnitorul Carol s'a opus cu îndârjire și deputații au trebuit să cedeze.

Afară de prerogativele ce reies din fazele de mai sus, regele Carol mai avea și altele: el era șeful armatei, putea grația și amnistia, etc. Deci prerogative întinse. Dar ele erau inoperante din cauza libertaților înscrise în Constituție, libertăți cerute și obținute de liberali, care nu ar fi fost prea grave când era vorba de particulari, fie ei miniștri sau deputați, dar deveneau păgubitoare când era vorba de șeful Statului. Ori cine putea să atace pe domnitor, să publice reportaje prinvind viața sa intimă, să poarte doliu, să pună pe mânecă inscripții, să-i strige «Boche» din toate puterile, etc. Nu trebuiește uitat că a existat o gazetă care avea pe frontispiciu fraza «ferește-te române, de cui străin în casă», și publica un articol cu titlul «Ploșnița» și după răscoala din 1907, un altul cu titlul «Eroul de la Hudivoaia».

* * *

Impetuosul Ion Brătianu trebuia să acționeze cu repeziciune. Interregnul se prelungea și mai ales, jurământul de credință depus unui print belgian, care l-a refuzat, putea avea urmări fatale. În grabă deci, Brătianu, se duse sa vadă pe prințul Carol de Hohenzollern la Düsseldorf și-i oferi tronul României. Credem ca R. W. Seton-Watson în cartea sa «Histoire des Roumains», p. 353 se exprima greșit, spunând că i-a oferit coroana României. Cu toate că prințul Carol nu i-a dat un răspuns precis, guvernul provizoriu român, la comunicarea lui Brătianu, l-a proclamat candidat și s'a organizat plebiscitul care l-a votat cu 685.969 voturi contra 224. Dupa Seton-Watson, problema s-a rezolvat favorabil, grație unor împrejurări externe: se pregătea febril răsboiul între Prusia și Austria și aceasta din urmă avea pe cap alte griji mai presante, decât venirea pe scaunul românesc a prințului Carol. Au intervenit diferite evenimente care au ușurat venirea în România dar, credem noi, principalele cauze au fost sprijinul dat de Prusia și de Napoleon al III-lea cu care Carol era înrudit.

Dar cum putea ajunge Carol în România? Singurul drum era prin Austria, dar precum pericolul era mare căci răsboiul dintre Austria și Prusia putea isbucni în ori ce moment și în acest caz, prințul Carol ar fi putut fi recunoscut și internat, ca ofițer prusian. El s'a dus deci la Zürich unde își procură un pașaport elvețian cu numele de Karl Hettingen cu destinația Odesa. Astfel traversă Austria, cu ochelari și călătorind în clasa doua ajunse la Buziași unde a trebuit să aștepte 48 de ore un vapor care să-l ducă la Tr. Severin. Pe același vapor s-a urcat și Brătianu, acesta în clasa I-a. Brătianu venia direct de la Paris.

Când a ajuns la Tr. Severin, Carol a căutat să ajungă prea repede pe chei, celace-l făcu pe căpitanul vasului care știa că respectivul călător are un bilet pentru Odesa, sâl strige să-l oprească. Dar Brătianu și suita sa îl împinseră pe Carol, făra ceremonie, cum notează Seton-Watson, și în ziua de lo Mai a fost primit cu bucurie la București.

Fără îndoială că au existat greutăți de întâmpinat din partea celorlalte puteri, în primul rând din partea Turciei, dar sdrobirea Austriei de către Prusia în șapte săptămâni, a calmat toate spiritele.

Conferința de la Paris se găsea întrunită de la începutul lui Martie. Cum era de așteptat, delegatul turc Savfit Pasa a pretins că isgonirea lui Cuza a fărâmat în mod automat Unirea, aprobată numai pentru timpul vieții lui Cuza. Și atunci intervine perfidia ruseasca, pe care natural Istoria Roller evită să o pomenească. Și anume delegatul rus a propus ca să fie din nou consultate Principatele, pentru a se vedea dacă voiesc sau nu Unirea. Natural, Rusia mai spera că eternele neînțelegeri între Români vor putea obține un vot favorabil dorințelor —nevoită după 1856 să le țină ascunse— din partea moldovenilor. Dar delegatul francez a declarat că aspirațiile românilor fuseseră exprimate deja într'o formă categorică. Napoleon a spus Turcilor că alegerea lui Carol nu e dirijată contra Turcilor ci contra Austriei, argument ce nu i-a convins total pe Turci care au hotărit să ocupe România. Din fericire nu au putut trece la fapte: tratatul de la Paris interzicea Turcilor să trimită trupe în România, fără aprobarea Puterilor garante.

Insfâșit, lucrurile au iesit bine dar întrebarea rămâne: a riscat sau nu monstruoasa coaliție să să întoarcă la 1859? Vor unii să arate că acțiunea politică a fost inteligent dusă, în special capacitatea politică a lui Ion Brătianu. Ori din cele expuse reiese clar că acțiunea dusă a fost deslânată, și ca să întrebuințăm o expresie de la jocul de poker, s'a tras la quintă regală persată. Și a intrat. Dar aceasta se întâmplă odată în viața unui popor ca și în a unui om. Tot la quintă persată s'a tras și la 23 August 1944 și cartea dorită n'a intrat.

Intelegem că un popor poate fi nevoit să recurgă la acest joc periculos când situația e gravă, când viața acelui popor e în joc. Dar era oare aceasta situația la 11 fe-

bruarie 1863? Ce i-a determinat pe membrii monstruoasei coaliţii să-l alunge pe Cuza decât dorinţa bolnavă de putere la liberali şi păstrarea moşiilor la conservatori? O încercare a se da alt răspuns acestei întrebări azi când falsificarea istoriei nu mai poate fi dirijată, o credem sortită înfrângerii. Dealtfel, evenimentele ce au urmat după venira lui Carol, confirmă afirmaţia noastră.

S'a votat Constituţia, ca să nu se respecte, aşa cum am arătat, s'a votat legea electorală tot ca să nu se respecte, etc.

Partidele conservator şi liberal îşi disputau aprig puterea. Cei mai setoşi de putere se arăta totuşi liberalii şi aceasta până în 1938, căci altfel s'ar fi destrămat partidul, cum ne asigură un panegerist al liberalilor, dl M. F. Enescu. Partidele nu erau despărţite printr'o prăpastie, adica liberalii erau numai burghezi iar conservatorii numai moşieri. Erau amestecaţi, găsindu-se fanarioţişi în partidul liberal, nu numai în cel conservator, de exemplu. Liberalii erau justificaţi sa spere că puterea va fi numai a lor, deoarece pe prinţul Carol îl adusese Ion Brătianu, în buzunarul lui de la jiletcă, cum se exprimase un contemporan. Şi lucrurile s'ar fi întâmplat mai mult sau mai puţin aşa, dacă pe lângă faptul că liberalii erau mai săraci şi nu dispuneau de mijloacele financiare ale conservatorilor, numai interveneau şi puterile străine care, *ca şi mai târziu*, îl obligau pe Carol să schimbe un guvern sau altul.

In plus şi conservatorii şi liberalii nu formau un bloc: erau divizaţi. Şi mai târziu existau ceiace mult mai târziu a fost botezaţi *fripturişti*. Adică acei partizani care, liberali ultra convinşi de exemplu, deveneau conservatori în cursul unei nopţi, natural pe motive ideologice sau şi —mai trecventă explicaţie, atunci şi mai târziu— salvarea Ţării care îl determină pe fripturistul x sau y, să treacă de la liberali la conservatori, sau invers.

Primul guvern a fost, cum s'ar fi numit mai târziu de salvare a Ţării sau în termen mai puţin pretenţioşi, de coaliţie. Preşedinte era Catargiu dar în acel guvern intrau şi doi liberali: Ion Brătianu şi C. A. Rosetti. S'au făcut alegeri cum am mai spus, pentru adunare normală, dar susnumitul guvern a transformat-o —în mod abuziv—, în Constituantă. Termenii «în mod abuziv» i-am găsit utilizaţi de Istoria Roller şi regretăm că nu am găsit alt termen mai potrivit.

În această Constituantă, cele două partide şi-au facut concesii reciproce. E curios cum în aceste concesii, se pare că liberalii au fost cei mai puţin pretenţioşi. Ei cereau *libertăţii*: Libertatea presei, a cuvântului, a întrunirilor, etc. Nimic mai laudabil decât libertatea sau libertăţile. Vivat Constituţia! Dar în schimbul acestor libertăţi foarte importante la prima vedere, liberalii au făcut totul în defavoarea ţăranului, pentru neosclavizarea ţăranului, *pentru neo iobagia ţăranului*. Termenul întrebuinţat de Dobrogeanu-Gherea, socialist şi străin de Neamul nostru, ne pare rău că nu putem găsi argumente pentru a-l combate: Gherea spunea adevarul şi adevărul nu poate fi combătut.

In ceiace priveşte Constituţia, Seton-Watson scrie: «Dar aceste legi bune, nu erau suficiente aceste legi trebuiau în plus să fie aplicate şi să fie învăţată opinia publică şi *clasa guvernantă* să respecte principiile pe care ele se sprijineau». (Seton-Watson, op. cit., p. 358.)

Şi totuşi numeroase aveau să rămână literă moartă, tocmai pentru că clasa guvernantă nu avea să le respecte. De altfel nici nu le făcuseră pentru a le respecta, ci pentru a le călca.

De ce aduseseră liberalii un punct vital —ne iobagia ţăraninilor— şi se încăpăţinaseră să obţină de la conservatori, *sfintele* libertăţi! S'ar putea spune că ei le învătaseră de la Paris!!!

Nu, explicaţia e mult mai prozaică. Neavând bani —marea lor luptă a fost aceia de a-şi procura bani— pentru obţinerea guvernului, aveau nevoie de *strada*, de concursul străzii. Aveau nevoie să ameninţe cu... strada. Acesteistrăzi — comuniştii îi spun *masse*. Liberalii, pentru a ameninţa pe *Neamţ*, când opoziţia se prelungea şi partidul ameninţa să se destrame —M. F. Enescu dixit—, aveau nevoie de presă, reuniuni şi manifestaţii.

Dar Brătianu nu şi-a putut realiza visul puterii perpetui, şi din cauza amestecului puterilor străine. Astfel în 1867, liberal, se găsea ministru în guvernul dirijat de conservatorul Creţulescu în care —spune Watson—, cu toate că liberal, era elementul esenţial. Mai pe româneste, s'ar spune, *trăgea toate sforile*, ceiace însemnează că sforarii de azi sau de mâine, au un strălucit precursor: pe Ion Brătianu. Ori Brătianu căzuse în disgraţie în ochii lui Napoleon, care îi cerea decapitarea, adică demisia. «Această demisie «era o chestiune delicată pentru domnitor, pentru că nu era numai personalitatea publică românească cea mai remarcabilă şi cea mai energică, dar el deţinea şi poziţia cheie de ministru de interne.» (Watson, op. cit., p. 363.)

Şi atunci a găsit o soluţie care să nu-l jicnească prea mult pe Brătianu. În August 1867 Creţulescu a demisionat în favoarea lui Ştefan Golescu şi s'a făcut remaniere de cabinet: Brătianu a ieşit din guvern şi s'a dus la Paris să se desvinovaţească. La întoarcere a intrat din nou în minister încredinţându-i-se din nou finanţele şi el a dirijat deasemeni ministerul de interne în timpul noilor alegeri. Dar bănuielile contra lui Brătianu continuau în Franţa.

Primministrul Moustier din acel moment vorbea de Brătianu ca de «un reprezentant al revoluţiei, al agitaţiei şi a unui viitor cataclism». Uciderea lui Obrenovici în Serbia şi avortarea unei revoluţii Bulgare, ai căror organizatori veniseră din România, au ridicat în Franţa noi motive de nelinişte. Carol îi scrie tatălui său că Moustier vrea cu ori ce preţ să forţeze guvernul să demisioneze. Austria rămânea ostilă şi ea. Beust vorbea de «escrocheria dacoromână» şi bănuia chiar pe Brătianu că intriga cu Rusia. Fără îndoială se poate spune că Franţa se amesteca în chestiunile adânci româneşti, ca *totdeauna*, şi domnitorului îi trebuia multă prudenţă. Era normal ca Brătianu să se eclipseze pentru un timp până ce lucrurile s'ar fi potolit. Dar cu Brătianu nu mergea, el avea nevoie de putere. Domnitorului îi era «frică să nu-l jicnească!!!». «O prăpastie se deschisese între el (Carol) şi liberali, nu atât datoriţi intrigilor persistente al Curţilor străine, cât incidentelor personale, în interior» (Watson, op. cit., p. 366). Deçi «incidentele» personale erau mai puternice. Nu sunt greu de bănuit. Intr'o conversaţie de cinci ore, la începutul lui 1869, Brătianu îl pusese pe domnitor în gardă, contra *«unei catastrofe interioare»*. După cum se vede, atacul era direct şi neloaial. *Neamţul* i-a dat lui Brătianu, răspunsul meritat. «Un Hohenzollern nu poate fi răsturnat aşa de uşor ca un prinţ parvenit».

Deci Carol e nevoit să îndepărteze pe Brătianu, din cauza lui Napoleon care îi cerea capul. A urmat o disolvare de guvern şi în alegerile ce au avut loc Brătianu sufera o ruşinoasă înfrângere: sunt aleşi numai zece deputaţi. Era culmea. Agitaţia este în stradă şi face apel la presă care «era lipsită de răspundere şi era adesea grosolană» (Watson, op. cit., p. 366). Chiar marele Kogălniceanu, care după ce făcuse «drumul la Canosa» şi obţinuse iertarea lui Brătianu, declarase: Această dinastie nu mai poate fi susţinută multă vreme». Liberalii nu mai puteau fi multă vreme ţinuţi în frâu. Cuvântul de ordine era: *Jos Neamţul!* Cum de astă dată opoziţia se anunţa prea lungă şi liberalii nu erau obisnuiţi, au căutat un alt motiv de agitaţii contra lui: răsboiul franco-prusian. O mare fracţiune a opiniei româneşti se apucă să insulte pe domnitor. «Noi nu putem să luptăm contra Prusienilor în Franţa, strigau demagogii, dar o putem face aici.» Natural era uşor şi distractiv să lupte cu Prusienii la Bucureşti, şi nu la Paris.

In fapt Brătianu fusese îndepărtat de la putere din cauza francezilor, contra voinţei lui Carol, şi liberalii scoteau strada contra lui Carol! In August 1870 s'a declarat Republica de la Ploieşti: Domnitorul fusese expulzat, Republica proclamată, Nicolae Golescu fusese numit regent iar Brătianu, ministru de răsboiu. Dar revoluţia a fost energic reprimată, totusi juriul dăduse o sentinţă de achitare binevoitoare care putea fi socotită o palmă obrazului domnitorului. Domnitorul a primit sentinţa cu calm.

Dar de asta data Domnitorul a fost pe punctul de a abdica. A chemat la palat pe Lascăr Catargiu şi pe Nicolae Golescu care ca regent în 1866, îl aşezaseră în mod solem pe tron, şi le-a prezentat demisia. A retras-o la rugăminţile lor convingându-l că deacum înainte va putea conta pe ei şi pe toate forţele *conservatoare* ale Ţării. Noul guvern a fost conservator. Domnitorul a luat de astă dată în guvern şi pe Creţulescu şi Florescu, care jucaseră un rol *important sub Cuza*.

La alegerile ce au avut loc, s'a strâns şurubul clasa I-a. Au ieşit numai şase deputaţi liberali. Ca în timpuri de prigoană. Supărat, C. A. Rosetti s'a retras la... Paris. Supărarea l-a ţinut până când *Majestatea* Sa l-a chemat din nou la puterea cea dulce şi care l-a determinat să uite de supărare. In acest timp *Neamtul* a mai învăţat şi el să mai guverneze în Ţara de la Dunare, si să-i fie şi mai mare frica de Brătianu. Căci când l-a chemat pe Brătianu la putere a fost pentru 12 ani. Aşa guvernare mai înţelege şi dl M. F. Enescu. Căci cu Brătianu în opoziţie era greu de guvernat. Bătrânul Prokesch Osten apusese: «Dacă prinţul Carol reuşeşte să domnească în România, va fi cel mai mare tur de forţă a acelei de a doua jumătăţi a secolului — prestidigitaţie pur şi simplu».

Şi se poate spune că domnitorul Carol a învăţat să cunoască poporul român avându-l de profesor pe Ion Brătianu şi pe ceilalţi liberali. In fiecare noapte apăreau pe zidurile Capitalei afişe insultatoare la adresa domnitorului Carol. Rapoartele poliţiei arătau că autorul era Candiano Popescu. Atunci Carol a chemat pe ministrul de interne şi i-a cerut să-l pună prefect al poliţiei Capitalei pe Candiano Popescu.

— Dar e imposibil Majestate, Candiano e cel care lipeşte afişele contra Majestatii Voastre.

— Tocmai de aceia, ca prefect al poliţiei Capitalei, îi va prinde pe cei care le lipesc.

CLASA ŞI NAŢIUNE ÎN CONCEPŢIA LEGIONARĂ

de Faust BRADESCU

DOUA noţiuni încărcate de rezonanţe profunde în sufletul individului: NAŢIUNEA, care-l defineşte politic şi spiritual: CLASA, care-l defineşte sociologic şi profesional. Problemă deci capitală în contextul actual al teoriilor politice, în care însemnătatea omului devine esenţială pentru deslegarea unuia dintre conflictele majore ale societăţii.

Importanţa apare din faptul că ideologia comunistă pune întreaga ei greutate ştiinţifică pe elementul *«clasă»*, pe când doctrina naţionalismului revoluţionar îşi are înfipte temeliile în elementul *«naţiune»*. De unde o antinomie totală între cele două concepţii.

Dăinueşte, prin urmare, un conflict latent la înălţimea teoriei, dublat de frământările psiho-emotive ale maselor populare peste care se abate reflexul intransigenţei *«sistemelor»*. Individul, prins în vârtejul acestor desbateri şi presiuni (pe care nu le înţelege pe deplin), se lasă adesea ademenit de latura facilităţii: *satisfacerea interesului imediat*. Continuitatea şi forţa *propagandei* ajung să-i impună o viziune stâlcită a propriei lui naturi, împingându-l spre limanul unor interese, aspiraţii şi simţăminte desprinse de gândul şi voinţa sa. Numai când ajunge să judece situaţia şi perspectivele cu *«mintea de pe urmă a Românului»* (cum spune zicala) constată că lucrurile se prezintă cu totul altfel decât i s'a afirmat.

«Clasă» şi *«conştiinţa de clasă»* sunt de natură epidermică, în suprafaţă, superficiale. Iau naştere din interese momentane şi dispar pe măsură ce interesele se sting sau se transformă.

Ideia de *«naţiune»* şi de *«sentiment naţional»*, din contră, sunt ceva organic, adânc înfipte în străfundurile fiinţei, esenţiale. Nu iau naştere din interese, ci nasc odată cu omul, ca o coordonată psihică a existenţei.

Individul trăeşte naţiunea; pe când clasa, o acceptă numai.

Mulţi cred că pot împăca cele două tendinţe, prezentând ataşamentul lor la *«clasă»* drept patriotism şi-o dovadă în plus de integrare necondiţionată la ideia de *«naţiune»*. Probă neconvingătoare, deoarece diferenţa dintre clasă şi naţiune nu este de *atitudine faţă de ele*, ci de *esenţă între ele*.

Problema a fost agravată în secolul trecut de teoria *«luptei de clasă»*, pusă în evidenţă de către Karl Marx şi acoliţii săi. Pentru ei, ca teoreticieni ai unui cosmopolitism capabil să rupă legăturile nevăzute ale existenţei naţionale, individul nu este o realitate socio-politică prin faptul de a aparţine unei naţiuni, ci prin faptul de a fi membru al unei clase. Ca atare, individul se defineşte şi se realizează ca membru al unei clase, SINGURA REALITATE SOCIALA. Ea trebue apărată; pentru ea se luptă!

Marx pleca dela un neadevăr sfruntat. Generaliza o situaţie vremelnică, dând o structură şi-o vocaţie istorică (pe care n'o putea avea) unui fapt circumstanţial: CLASA. Fenomen comun în evoluţia societăţilor, dar nu primordial şi nici, exclusiv.

Pentru Marx, întreaga istorie a omenirei n'ar fi decât efortul claselor inferioare, zise proletare, de a se emancipa şi a răsturna clasa diriguitoare, supranumită opresivă. Viaţa socio-politică a Statelor s'ar reduce la un fel de *«belum omnium contra omnes»* prin intermediul acestor organisme statornicite pe interesele cele mai utilitare şi egoiste ale indivizilor. Lupta de clasă apare ca un corolar al existenţei unor pături *«oprimate»* ce-şi caută permanent făgaşul *«eliberării»* şi-al *«promoţiunii»* sociale.

Din punct de vedere comunist, această structurare are un sens precis:

1) pune în conflict membrii unei aceleiaşi comunităţi de gândire şi simţire;

2) slăbeşte temelia etnică a naţiunii;

3) aduce în circuitul gândirei politice tendinţe centrifuge.

Astfel, clasa şi lupta de clasă devin elemente de discordie şi de slăbire a coeziunii naţionale. Mai mult chiar, clasele (bine'nţeles, clasele proletare) fiind pentru Karl Marx unităţi socio-profesionale de sine stătătoare, fără nicio legătură de ordin superior în sânul Statului şi'n mijlocul naţiunii, ele singure au o «CONSTIINTA» şi constituesc o realitate istorică. Numai ele pot fi luate în consideraţie şi tratate ca *«bază»* a existenţei statale organizate.

In aceste condiţii nu-i de mirare convingerea lui Marx că *«naţiunea»* nu-i decât o structură socio-politică abstractă, suprapusă şi impusă maselor de către cei ce deţin puterea!

Ca urmare logică a acestui concept, pentru clasele proletare n'ar exista frontiere de ordin politic sau naţional. Şi nici alte sentimente decât cele legate de situaţia lor socio-economică şi de interesele imediate ale luptei pentru impunerea acestui cosmopolitism pe de-asupra frontierelor.

Prin împingerea ideii de clasă pe primul plan al politicei se încearcă slăbirea *potenţialului spiritual* al naţiunii şi distrugerea *sentimentului potriotic* ce-i este pavăză nevăzută. Naţiunea ca concept şi expresie de trăire socială, trebue să dispară în faţa conştiinţei de clasă a maselor proletare care, SINGURE au aceleaşi interese oriunde s'ar găsi pe glob. Sună poate frumos, dar sensul e cu totul fals!

Gânditorii marxişti din secolul XIX erau convinşi că, sub presiunea irezistibila a acestor mase, unilateral dirijate, se va produce o dislocare a structurilor istorice, aducând — printr'o revoluţie mondială — instaurarea unui regim universal proletar, fără clase şi fără frontiere naţionale.

Concepţie artificiala din rădăcini, de care se gaţa încă teoreticienii comunişti din lume, incapabili să distingă *substraturile imponderabile* care însufleţesc omul ca *membru al unei clase*, pe de o parte, şi ca *ins apaţinând unei naţiuni, pe de altă parte*.

CLASA IN IDEOLOGIA MARXISTA

Cu apariţia comunismului militant, structurat doctrinar de Marx şi Engels în *«Manifestul Comunist»* din 1848, ideile politice au fost *«îmbogăţite»* de noua formulă superlativă: CLASA. Dar nu orice clasă, ci numai cea *proletară*, singura capabilă (după cei doi ideologi) să aibă o *«conştiinţa a propriei existenţe»* şi deci să determine mersul şi transformarea societăţii.

Plecând dela această enunţare apriorică, Marx s'a lansat în determinarea şi susţinerea pe plan ideologic a ideii de bază. Clasa, concept sintetic, trebuia explicat şi analitic, adică pus într'o structură istorică, socială şi revoluţionară. Gândirea marxistă avea nevoie de o formulă lapidară care să-i deschidă calea spre masele populare şi în acelaş timp să-i acopere sărăcia conceptuală. *«Clasa»* împlinea la perfecţie această funcţie, deoarece:

a) «clase» au existat în toate timpurile, ca o urmare logică a selecţiei naturale şi a distribuţiei socio-culturale;

b) neînţelegeri între clase s'au manifestat deasemenea tot timpul, ca o consecinţă a diversităţii ambiţiilor şi intereselor ce domină mentalitatea oamenilor;

c) revoluţii sângeroase au avut loc adesea, din cauza hegemoniei brutale a vreunei clase sau din cauza revoltei legitime a altor clase.

Numai că, raporturile sociale, în trecut, nu erau de producţie şi distribuţie, ci mai degrabă de prestigiu personal, având loc pe de-asupra claselor proletare. Marx totuşi nu ţine socoteală de realităţi şi declară aceste raporturi (calificate drept luptă de clasă) ca *decisive în toate timpurile*.

Ca atare, începând dela data Manifestului, CLASA devine factor esenţial al luptei şi revoluţiei comuniste, precum şi principiu fundamental (element-cheie) întru transformarea umanităţii. Iideologic, devine conceptul-lozincă al istoriei, deaoarece *«clasa»*, determinând modul de producţie, pune în evidenţă criteriul de evoluţie al societăţii: ECONOMIA. Ca urmare, lupta de clasă este, înainte de toate, o luptă economică cu consecinţe politice şi sociale.

Individul, deci, nu poate avea alt sentiment decât acela de clasă, în mijlocul căreia se împlineşte propria-i existenţă. Clasa fiind o structură universală, păturile proletare sunt aceleaşi peste tot, având aceleaşi probleme şi aceleaşi aspi-

rații. Apropierea lor, peste frontiere și impedimente legale, nu poate fi oprită. De unde, celebra lozincă: *«Proletari din toate țările, uniți-vă!»*.

Starea afectivă a *«sentimentului de clasă»* apare marxiștilor ca primordială și opusă *«sentimentului național»*, calificat de structură artificială. Acest sentiment fiind nociv intereselor proletare, după ideologia marxistă, concepția de *«clasă»* depășește pe cea de *«națiune»*.

Cum se explică această afirmație? După marxiști, națiunea ia naștere din interesele hegemonice ale unui grup restrâns. Acesta impune maselor *«sentimentul patriotic»*, adică apărarea unei patrii, organizată exclusiv în favoarea grupului conducător. Sentimentul patriotic (expresie a ideii de națiune) ar fi deci o noțiune plăsmuită, cu totul în afara intereselor vitale ale maselor.

Pe când *«clasa»* ar fi emanația nevoilor stringente ale maselor proletare, purtând pecetea acelorași atribute în toate țările din lume. Astfel, social și politic individul ar fi legat numai de clasă. Omul ar aparține unei clase, **CHIAR DACA** nu aparține unei națiuni. Și cum clase proletare se găsesc în tot locul, indiferent de rasă, societate organizată, caracteristici geo-politice, etc., teoreticienii marxiști au ajuns la concluzia că *«muncitorii n'au patrie»*, că *«patria proletară»* este întinsul globului...

De unde o serie de afirmații necontrolate:

— *Națiunea și patria sunt noțiuni burgheze*, care nu privesc întru nimic proletariatul.
— *Ideia de națiune și patrie împiedecă progresul*, deoarece stabilește diferențieri între proletarii națiunilor bogate și cele sărace.
— *Interesele proletariatului trec înaintea* celor naționale.
— *Există o unitate trans-națională de clasă*, care-i adevărata finalitate a socialismului.
— *Dispariția națiunii*, ca formă politică burgheză, nu-i o pagubă.

Aceste considerente marxiste, abstracte prin concepție și neîntemeiate în realitatea vieții de Stat, au fost analizate, schematizate și susținute, timp de peste 100 de ani, de toți ideologii socialiști și de toate partidele de stânga. Găseau în ele un sprijin teoretic și un puternic numitor comun pentru gata oricând să se considere victime neînțelese și disprețuite. Astfel, marxismul a legat, din ce în ce mai strâns, masele proletare de o ideie pur socială (CLASA), căutând să le scoată din contextul lor natural (NATIUNEA).

Această strămutare de trăire trebuia să zdruncine întreaga așezare a societății și să provoace *contopirea* maselor proletare peste orice sentiment de filiațiune politică, lingvistică sau obârșie. O astfel de amalgamare, pe baze pur economice și materiale, de interese imediate și tensiuni trecătoare, ar fi singura cale de presiune și victorie a celor mulți.

Adevărata *«națiune»*, ca termen socio-politic, n'ar lua ființă decât după victoria forțelor proletare, când clasa muncitoare fiind stăpână, cei doi termini se vor confunda: națiunea va fi clasa proletară unică și egalitară, fără nicio îndatorire de alt ordin decât aceea a intereselor materiale.

NAȚIUNEA ÎN GANDIREA MARXISTA

Națiunea, în gândirea marxistă, apare ca inamicul No. 1 al socialismului științific, după cum burghezia întruchipează antipodul proletariatului. Iar cât privește termenul de *«naționalism»* (adică sentimentul de a aparține unei comunități distincte și de a ridica această comunitate la ideia de conștiință și trăire întru realizarea unui destin comun) constitue pentru socialiștii de toate soiurile, o formă morbidă de manifestare a claselor dominante, *«o crispație burgheză»* cum ar spune Marx.

Pornindu-se dela o astfel de concepție partizană, logica lucrurilor poartă pe gânditorii marxiști să creadă că *națiunea și-a împlinit veleatul*, ca structură socio-politică. Pentru ei, funcția istorică a națiunii a avut un rol particular și... antiproletar. Acela de a structura Statul Capitalist. Azi, e un fapt împlinit, zic ei.

Admit însă că această structură a permis desvoltarea unui fenomen esențial: *concentrarea maselor proletare*, care, la rândul său, a provocat un *proces de conștientizare*. Masele au ajuns la înțelegerea propriului fenomen social și istoric, pe care-l întrupează. Importanța claselor proletare capătă astfel o realitate de sine stătătoare, în contradicție cu realitatea națională, care n'ar fi decât imaginea dorinței de putere și dominare a celor *«privilegiați»*, deci a capitalismului economic atotputernic.

In spiritul marxist problema este de temelie. Pentru adepții acestei ideologii e vorba de o calificare cu consecințe profunde în *definirea unei priorități* de structură.

Ideologia marxistă pretinde că istoria n'ar fi decât o înșiruire de raporturi socio-economice, singure capabile să miște masele proletare ajunse la conștiința de clasă. Deci, atât viața societății cât și viața în societate ar depinde, în mod exclusiv, de fluctuațiile economice care interesează masele. Restul ar fi simple epifenomene înrădăcinate, menite să dispară odată cu afirmarea *«conștiinței de clasă»*. Această conștiință, depășind frontierele politice, și având în acelaș timp o tendință *«fraternală»* și *«umanitară»*, ar elimina cu ușurință din mentalitatea și conduita maselor orice *«preconcept național»*.

Ca atare, în dialectica marxistă, masele proletare **SUNT** sau **AR TREBUI SA FIE**, prin propria lor natură, *antinaționale*, de îndată ce ajung la înțelegerea propriei realități existențiale.

Concepție total eronată, dar continuu reluată, desbătută și susținută în gândirea și trăirea proletară. Se pune deci întrebarea dece este susținută cu atâta înverșunare?

Pentru trei motive:

1) Intâi, *orice deviere, orice neconcordanță între «prezicerile» lui Marx și realitate, pune în primejdie de moarte întreaga ideologie.*

După prezicere, *«clasa»* este rezultatul unor raporturi socio-economice, singure considerate drept *«creatoare»* de istorie. Prin urmare, în istorie si'n evoluția societății **NUMAI CLASA PROLETARA ARE CEVA DE SPUS**. In ea se concentrează esența unei gândiri politice, considerată definitivă și salvatoare. Sub auspiciile unei astfel de ideologii, *«clasa»* (ca noțiune de comparație(stabilire de raporturi și creativitate) nu poate fi depășită. Niciun alt concept nu poate avea o importanță sau o misiune superioară.

In asemenea condiții, dacă **NATIUNEA** se dovedește mai plină de substrat, mai încărcată de potențialități, mai de nezdruncinat în plinătatea ei de entitate socio-spirituală, atunci ar reeși în mod clar că așa zisele *«raporturi socio-economice»* care definesc clasa, **NU MAI POT CONSTITUI TEMELIA ISTORIEI**. Or, dacă istoria nu mai poate fi o rezultantă exclusivă a frământărilor socio-economice, marxismul și-a ratat misiunea.

2) Pe de altă parte, *«conștiința de clasă»* este vehiculul care păstrează vigilente *«interesul de clasă»* și *«lupta de clasă»*, două noțiuni indispensabile întru crearea atmosferei revoluționare. Fără această *«conștiință»*, profund ancorată în spiritul maselor proletare, trecerea spre socialism devine iluzorie, chiar imposibilă. Masele nu pot fi mânate spre o uniformizare de simțiri și atitudini **DECAT** prin adoptarea unui sens comun de gândire și susținut de o traiectorie exclusiva.

Existența unei alte *«conștiințe»*, susținută de vigoarea unui sentiment național — sau și mai puternic, de un sentiment naționalist — smulge individul din egoismul și exclusivismul ideii de clasă. Stabilește o legătură imponderabilă, dar extrem de puternică, în afara și pe deasupra legăturilor economice sau pur utilitare. *Pune individul în raport direct cu neamul.*

Oricare dintre aceste sentimente, din clipa în care stăpânește adâncul individului în mod sincer, devine o îndiguire a priorității de clasă și a tendințelor centrifuge ascunse în așa zisa *«universalitate socialistă»*. Sentimentul național, și mai ales cel naționalist, împiedecă alunecarea maselor din sfera naturală a legăturilor unui Stat *organizat pe clase*, spre sfera unei *utopice clase proletare* — una și aceeași peste tot — desvoltată în afara principiului de patrie și neam.

Naționalul și naționalismul, prin simpla lor prezență, elimină condițiile realizării socialiste din circuitul gândirei politice.

3) In fine, al treilea argument excentric stăruie în concepția marxistă cu privire la *«ideia de patrie»: Existența unei patrii și unitatea națională depășesc și contrazic internaționalismul socialist.*

Ideia de patrie pune în mișcare anumite coordonate ascunse, care poartă noțiunea de dragoste, respect și sacrificiu dincolo de limitele normale ale clasei. Nu există patriotism fără dominanta unității naționale pe deasupra scopurilor particulare sau particulariste ale diferitelor clase sau grupuri de interese. Indivizi sau clase, toți sunt supuși imperativului de apărare și respect față de patrie.

Or, acest imperativ întunecă linia de conduită a marxismului, deoarece elimină baza internaționalistă a clasei proletare, *«una și aceeași»* în orice țară din lume. Prin servirea unității naționale, individul iese de sub controlul impus de ideologia marxistă, dând prioritate întregului național.

Aceste trei argumente dovedesc că între teoria marxistă de clasă și realitatea națională a oricărui neam, stăruie o discordanță flagrantă pe care socialismul, zis științific, n'o poate **NICI** rezolva, **NICI** împiedeca.

Ceeace nu pot admite adepții comunismului este dăinuirea — pe deasupra conștiinței de clasă — a unei **CONSTIINTE NATIONALE**, cu mult superioară ca fond de virtuți și învăluitoare ca responsabilitate civică și umană, decât cea propovăduită de ideologia lor.

Pe zi ce trece, istoria, adică evenimentele, răstoarnă și pălmuiește suprema premisă a socialismului științific, dovedind că *«națiunea»* și *«naționalismul»* sunt adevărați factori ai unei evoluții armonice și binefăcătoare pentru mase. Faptul e bine cunoscut! de câte ori s'a iscat un conflict

punand în cauză ideia de națiune și ideia de clasă, biruința a revenit primei. Individul simte, în momentele de culme, atunci când decizia devine temelie de viitor, că **NATIUNEA TRECE INAINTEA CLASEI**.

Naționalismul precumpănește socialismul chiar când în politica unui Stat se pune accentul pe lupta de clasă, ridicată la rang de supremă finalitate. E cazul tipic al Rusiei Sovietice care, pentru a stimula curajul trupelor hărțuite de Wermacht, n'a făcut apel la *«conștiința de clasă»* a combatanților proletari, ci la *sentimentul patriotic* și la *conștiința națională*, pe care le combătuse cu înverșunare înainte și continuă și acum s'o facă.

In lume, deasemenea, toate mișcările revoluționare care au reușit șa iasă victorioase, au avut la temelie **NATIONALISMUL**, iar nu chemarea unui îndoielnic sentiment de clasă... Chiar împânate de spirit marxist, s'a pus totdeauna în frunte chestiunea națională, soarta **NATIUNII**, iar nu a **CLASEI**. Că după desnodământ marxismul inversează din nou rolurile și pune în frunte prioritatea clasei, asta e o alta problemă. Important e că fără sentimentul național, fără conștiința națională, fără un străfund de naționalism, umanitatea nu poate trăi.

Deci, în pofida afirmației marxiste că numai clasa constitue elementul motor al istoriei, națiunea apare ca un element care eclipsează clasa și pune cu adevărat în mișcare resorturile secrete ale istoriei. Mult mai complexă și mai de sine stătătoare decât clasa, națiunea stabilește criterii de înțelegere și de conduită pentru indivizi **FARA INTERVENTIA NICIUNEI TEORII SAU IDEOLOGII**. Națiunea și legile ei nescrise fac parte din tezaurul ascuns în sufletul fiecăruia.

Clasa este o concepție de organizare socială de moment; națiunea este o realitate biologică și de simțire permanentă. Nu pot fi comparate și cu atât mai puțin puțin puse pe picior de egalitate. Națiunea există, trăește și se desvoltă, în virtutea unui principiu natural; clasa există, trăește și se desvoltă în sânul națiunii, fără care nu-i decât o ficțiune.

Nu se observă nici cel mai mic indiciu c'ar exista o tendință progresivă în evoluția acestui determinism de clasă, sub înrâurirea căruia să se simtă că într'adevăr ideia de clasă a depășit pe cea de națiune. Din contră, totul tinde spre conceptul național ca centru de convergență al tendințelor politice actuale. Dece? Pentrucă ideia de clasă nu e capabilă să depășească conținutul restrâns al unui social limitat între interesele unor categorii determinate; pe când ideia de națiune îmbrățișează aspectul larg al unei viziuni politice, fără restricții de ordin socio-profesional.

In plus, *«masele»* populare, iar nu proletare, **INTUESC** mai ușor chemările națiunii *din care fac parte*, decât cele ale clasei *căreia aparțin*. Chestiune de nuanță, dar extrem de importantă deoarece determină calitatea spirituală a celor două noțiuni și criteriul de interpretare al individului.

PUNCT DE VEDERE LEGIONAR

In doctrina legionară, problema capătă un alt aspect. Aspect care contrazice și zdruncină din temelii concepția marxistă a priorității de clasă în procesul de identificare ideologică.

Dintru început, Mișcarea Legionară a recunoscut **NATIUNEA** ca element de bază al societății organizate, ceeace reduce **CLASA** la o simplă categorie sociologică în contextul național. Dealtfel, **TRIPTICUL** imaginativ al trăirei în concepția legionară diferă fundamental de cel al marxismului.

Ideologia marxistă explică trăirea printr'o trecere dela **INDIVID** la **CLASA**, pentru a se împotmoli în ideia de **PARTID** atotputernic și ultimă treaptă a aspirațiilor omenești. Imbâcsită de materialism și determinism mecanic, o astfel de ideologie nu poate depăși revendicările pur utilitare ale individului și nici ambițiile dominatoare ale partidului.

Concepția legionară pleacă tot dela **OM**, deoarece acesta este celula vie a societății prin care și pentru care există o trăire și-o desăvârșire pe pământ. Dar, în loc să-l țină pe orizontala unor categorii sociale văzute în perspectiva unică a utilității (**INDIVID-CLASA-PARTID**), îl împinge pe verticala unei armonii socio-spirituale. Dela **INDIVID**, Mișcarea Legionară ridică gândirea politică spre **NATIUNE** (structură socială naturală prin definiție) în mijlocul căreia *«clasele»* sunt elemente de clasificare, de distingere profesională și socială, iar nu izvoare de antagonisme dizolvante.

In gândirea legionară, națiunea constitue forma tipică a unei împliniri dinamice în evoluția politică a omenirei. Națiunea este o realitate de sine stătătoare, reprezentând un substrat psiho-biologic *ajuns la conștiința de sine* întru realizarea unui scop comun care depășește satisfacțiile primare ale întregului etnic; cu atât mai mult, trebue să depășească *«cerințele»* sau *«satisfacțiile»* părților.

Această entitate — infinit mai importantă decât clasanu poate sfârși într'o categorie spațio-temporară tip *«partid»*, oricât ar întrupa acesta o ideologie de tendință mesianică. Omul nu se poate realiza ca membru al unei națiuni decât printr'o depășire a momentului istoric, a interesului egoist, a propriilor structuri politice și culturale ce-i sunt impuse de evoluția umanității.

Individul, oricât ar nega-o, **ARE NEVOIE DE ABSOLUT**, are nevoie de trăire dincolo de vreme. Or, acest absolut și această trăire nu pot fi întâlnite **NICI** în ideia de *«partid»* atotputernic, **NICI** în ideologia materialistă a marxismului. Nici partidul, nici ideologia nu depășesc, **NU POT DEPASI VREMELNICUL PENTRU A ATINGE ABSOLUTUL!** Prezența lor e legată de condiții externe adevăratei naturi umane, care-i profund metafizică. Se uită cu prea multă ușurință că chiar și efortul marxist, cu stabilirea unei finalități printr'o sinteză dialectică, nu-i decât **CAUTAREA UNUI ABSOLUT** în conformitate cu natura metafizică a individului; dar pe căi care denaturează realitatea interioară a acestuia.

Omul simte și înțelege absolutul prin mijlocirea *«spiritualului»*. Iar spiritualul, pentru persoana umană, este apropierea, înțelegerea și respectarea **DUMNEZEIRII**, adică înălțarea noastră dincolo de timp, către absolutul ce se cheamă **DUMNEZEU**.

In Mișcarea Legionară, omul întâlnește această trecere naturală, pe care instinctiv o caută de-alungul vieții și fără împlinirea căreia rămâne veșnic un nestatornic și-un vânturat al sistemelor ce-i promit încântătoare paliative.

Numai cine nu vrea să cugete asupra semnificațiilor ascunse în termeni, poate nega copilărește superioritatea concepției legionare în terminologia simbolică a cuvintelor:

MARXISM-COMUNISM = *individ — clasă — partid*
(extindere orizontală, fără posibilitate de împlinire printr'o înălțare dincolo de vreme).
LEGIONARISM = *individ — națiune — Dumnezeu*
(realizare verticală, purtătoare de înălțare și împlinire printr'o trăire spirituală și-o depășire dincolo de vreme).

CLASA ȘI NAȚIUNE IN CONCEPȚIA LEGIONARA

Ne găsim, deci, în fața a două noțiuni fundamentale, plasate paralel, dar pe trepte suprapuse și urmărind țeluri diferite. Noțiuni complementare, deoarece ficare se desvoltă și se afirmă prin existența celeilalte. Totuși diferite în substanță și divergente ca finalitate.

Importanța lor specifică nu poate fi determinată înainte de a se stabili prioritatea lor în raport cu persoana umană, adică în ce măsură **OMUL** este ce este datorită uneia sau alteia, clasei sau națiunii.

Doctrina legionară pleacă dela constatarea realității existențiale, care pune în relief trăsătura de căpetenie a fiecărei noțiuni. Ca atare, *clasele sunt o necesitate de structură* în procesul socio-economic al societății organizate. Clasele sunt prezente în orice tip statal, dela cel primitiv (castă sacerdotală, răsboinici, plebe, etc.) până la cel mai evoluat, în care numărul lor variază la infinit, conform cerințelor de structură economice, culturale, etc.

Că sunt o simplă necesitate de structură reiese din faptul că aceste varietăți de clase au finalități particulariste, uneori paralele, dar în genere contradictorii, opuse, schimbătoare. Deaceea, **CLASELE APAR SI DISPAR**. E consecința modificărilor tehnice, a obiceiurilor, a nevoilor practice, a modei...

Urmărind scopuri specifice, clasele nu pot avea o unitate de simțire și de vederi în afara intereselor comune care unesc indivizii pe categorii. Cu atât mai puțin, o clasă (oricât de numeroasă și puternică ar fi ea) nu poate monopoliza întregul național și susține că **EA SINGURA** reprezintă neamul sau Statul.

Caracteristica claselor este *insuficiența* de reprezentare globală și *incapacitatea* de a sistematiza unidimensional idealurile și aspirațiile colective. Prin mijlocirea clasei, individul nu vede și nu înțelege decât *dimensiunile restrictive ale propiei categorii*, deoarece rolul clasei nu depășește limitele convenționale ale intereselor celor care o constituesc. Neputința acestei depășiri e firească. Indivizii au conoștiința unității lor grupale prin contrast și opoziție față de celelalte clase sau categorii.

Clasa nu-i decât o consecință vremelnică a unor stări de fapt schimbătoare, a unei organizări specifice și limitate. Nimic nu garantează existența și perpetuarea unei clase **CAND CONDITIILE AU DISPARUT**, după cum nimeni nu poate împiedeca apariția unei clase **CAND CONDITIILE SE GASESC REUNITE**.

Deci, *clasa este o realitate funcțională a societății organizate*, necesară și utilă, dar nu poate constitui epicentrul de existență al Statului. Statul nu ia ființă pe bază de clase, chiar dacă acestea îl structurează social și economic. Toată cinstea în această privință revine celeilalte entități — **NATIUNEA**.

Națiunea este o esență! Ea are alte coordonate, infinit mai importante decât cele utilitare și particulariste care determină și definesc clasa. Bazată pe caracteristici biologice, pe afinități spirituale, pe unitate culturală, pe uniformitate linguistică, pe simțiri și aspirații comune, națiunea

depăşeşte atât clasa cât şi pretenţiile emise ideologic în favoarea ei de a fi *«elementul-motor al istoriei»*.

Naţiunea e un tot biologico-spiritual, în mijlocul căruia clasele iau naştere ca forme secundare în serviciul omului şi al Statului; *forme indispensabile* stabilirei unei ierarhii sociale. Naţiunea, ca entitate vie, se plasează dincolo şi deasupra omului şi claselor, înglobându-le în mod normal în procesul de identificare a organizării sociale şi-a aspiraţiilor naţionale.

Pentru doctrina legionară, naţiunea nu este numai numărul de indivizi de trăesc pe un anumit teritoriu la un moment dat, şi care mărturisesc o anumită unitate de vederi. Deasemenea, nu este nici oribila *«formă legală de opresiune a forţelor dominante burgheze»*, cum gândesc toţi marxiştii din lume. Pentru legionari, ideia de naţiune e mult mai cuprinzătoare şi mai profundă. În ampla ei structură de gândire şi simţire, întâlnim:

— *Concepţia unei continuităţi trupeşti*, care uneşte peste vremi, toţi strămoşii, toţi cei prezenţi şi toţi strănepoţii ce se vor naşte în viitor, INDIFERENT DIN CE CLASA SOCIALA FAC PARTE. Naţiunea este o continuitate de viaţă şi de trăire comună.

— *Concepţia unei continuităţi spirituale*, care ne face să simţim şi să gândim asemănător peste timp şi loc. Există o unitate de cuget PESTE DIVERSIFICAREA DE CLASA.

— *Concepţia unei continuităţi de aspiraţii* care, peste neajunsuri momentane şi neînţelegeri intestine, ne poartă pe toţi către un acelaş ideal naţional. Când e în joc neamul, numai vânduţii şi neghiobii MAI VORBESC DE CLASE SI LUPTA DE CLASA.

— *Concepţia unei misiuni româneşti în lume*, ce se va împlini odată, ca o răsplată a calităţilor şi virtuţilor ce sălăşluesc în fundul sufletului românesc. O asemenea concepţie nu se poate ivi ca substrat imponderabil decât în mijlocul naţiunii luată în totalitatea ei.

Gândirea legionară ridică naţiunea la înălţimea pe care o reprezintă şi o merită, deoarece ea constitue baza socială a desvoltării individului, a apărării familiei şi-a creării unei culturi proprii.

Naţiunea este o entitate naturală ce păstrează în sine toate elementele necesare individului pentru a se putea desvolta şi desăvârşi.

Naţiunea este o structură integrală, de sine stătătoare, chintesenţă a unei trăiri pe plan ridicat, spiritual, a unei întregi comunităţi umane. Apropierea indivizilor într'o armonie de cuget şi simţire are loc la semnul unor îndemnuri venite din adâncul substratului rasial, iar nu al unor interese pur materiale.

Naţiunea este un cadru de existenţă şi de trăire nelimitat, multidimensional şi profund. Clasa nu-i decât o alcătuire funcţională, supusă legilor evoluţiei tehnice şi-a obiceiurilor sociale. Clasele sunt o consecinţă a epocei, a stadiului de desvoltare tehnică, a împrejurărilor istorice. Ele sunt legate de anumite elemente sau evenimente circumstanţiale. Din cauza aceasta, clasele, în structura şi tendinţele lor, diferă pe epocă şi ţări.

Naţiunea are cu totul alt sens şi altă cuprindere. În ea individul găseşte nu numai un sprijin material, ci o întreagă gamă de satisfacţii şi mândrii. Propria-i personalitate se întregeşte, deoarece judecarea situaţiilor depăşeşte particularul. Sensul vieţii capătă o întindere ultra-individuală şi ultra-clasistă. Devine SENS COMUNITAR, prin prioritatea dată întregului naţional.

În substratul naţiunii, în imponderabilele care-o caracterizează şi-o definesc, omul întâlneşte substanţa care-l singularizează în mijlocul tuturor indivizilor ce — aparţinând unei clase similare — nu aparţin aceleaşi naţiuni. Clasa îl defineşte utilitar, adică pe meserie; naţiunea îl defineşte spiritual şi caracterial. Prima-i precizează locul în Stat, în întregul de interese şi posibilităţi de realizare profesională. A doua îl plasează în istorie şi'n ciclul de civilizaţie. CLASA II INGRADESTE PERSPECTIVELE; NATIUNEA II DESCHIDE ORIZONTURI NOI;

Prin apartenenţa la o anumită tagmă, omul îşi cunoaşte rostul în ciclul economic, linia de interese ce-l opune altor clase, precum şi locul ce-i revine într'o anumită societate civilă. Gândul ce-l domnă în această ipostază e să se identifice cu clasa sau s'o depăşească pentru a pătrunde într'alta, ce i se pare mai interesantă. Deaceea, clasele variază, se modifică, pentrucă interesele individuale, ambiţiile particulare şi circumstanţele politice sunt într'o continuă mişcare.

A baza existenţa Statului (deci şi a neamului) pe VOINTA şi ASPIRATIILE DE CLASA, înseamnează a păstra şi înrăutăţi atmosfera de conflicte, lucrături subterane, animozităţi permanente, ce caracterizează societatea materialistă a epocei noastre.

Luându-se însă ca bază a existenţei statale scopurile şi VIZIUNEA GLOBALA A NATIUNII, societatea capătă o altă anvergură, o altă deschidere în acţiune, iar individul îşi înţelege mai bine rostul. Scopurile naţiunii nu sunt excentrice în raport cu aspiraţiile celorlalţi componenţi ai Statului, deoarece ele includ şi *năzuinţele individului* şi *pretenţiile clasei* din care acesta face parte.

Naţiunea rămâne mereu aceeaşi în substanţă, pe când variaţiile exagerate ale anumitor clase se estompează în întregul socio-spiritual al entităţii supreme. Si aceasta se datorează faptului că naţiunea este o *comunitate de simţire* înainte de toate, pe când clasa nu-i decât o *comunitate de interese*.

Conştiinţa de clasă şi conştiinţa naţională

În doctrina legionară, aceste două noţiuni nu sunt contradictorii sau antinomice. Amândouă coexistă în comunitatea politică organizată, dacă într'adevăr este bine organizată. Ceeace le apropie este elementul *«individ»*, subiect principal al amândurora, luat însă în sensul de *«fiinţă umană»*. Ceeace le distinge este divergenţa de finalitate socio-politică şi mentalitatea specifică ce se structurează în jurul fiecăreia.

«Conştiinţa» de care e vorba, ca termen, este o convingere intimă, rezultat al unui proces de gândire şi judecată, de apreciere şi decizie, prin care individul îşi croieşte o normă de conduită în societate.

«Conştiinţa de clasă» a fost creată de circumstanţe, în conformitate cu starea socială şi interesele individului. În România, spre pildă, singură *clasa ţărănească* a fost o temelie a neamului, cu o conştiinţă precisă, solidă şi sănătoasă, deşi suportând opresiiunea continuă a boerimei şi-a intermediarilor.

Clasa mijlocie n'a ajuns niciodată să se cristalizeze definitiv. Frământată de toate necazurile unei adaptări la o evoluţie extrem de rapidă şi contaminată de interesele centrifuge ale unor mase compacte de alogeni, s'a definit printr'o permanentă nestatornicie. Conştiinţa de clasă n'a avut timpul să se stabilească (ca în Occident) sub forma unor interese comune, ce trebuesc apărate şi-a unor obligaţii de clasă, ce trebuesc împlinite.

Clasa boerească (moşierească, după catalogarea comunistă) în plin declin, constituia deja — în marea ei majoritate — o pătură parazitară. Îmbuibată de pretenţii şi dispunând de o poziţie dominantă, era lipsită de spirit comunitar şi de forţa de adaptare. Conştiinţa de clasă a acestei pături era, totuşi, cea mai conformă normelor de calificare: îşi cunoştea perfect interesele, înţelegea să domine politica şi economia, izbea fără milă în tot ce-ar fi putut constitui un adversar eventual, o concurenţă în arena socio-politică a Statului.

Cât despre conştiinţa de clasă a *tagmei muncitoreşti*, nu poate fi vorba de o realitate activă. Muncitorimea orăşenească, aceea care constitue cu adevărat *«proletariatul»* modern, este o structură foarte recentă în România. Cele câteva zeci de mii de lucrători industrializaţi sau asimilaţi categoriei din'nainte de primul război mondial, n'aveau decât vag sentimentul de a aparţine unei clase deosebite. Chiar după război, această conştiinţă nu era decât o reminiscenţă a revoluţiei ruseşti, pe care o mică parte din muncitorimea română o considera ca *«revoluţia clasei lor»*. Mişcările greviste din acea epocă erau mai degrabă revolte spontane, provocate de o stare de fapt insuportabilă, decât rezultatul unei politici de clasă, provocată de o conştiinţă colectivă, dirijată şi susţinută intenţionat.

Pentruca o conştiinţă de clasă să ia naştere e nevoie de O CONVERGENTA DE INTERESE, de o MENTALITATE structurată pe principii similare, de o VOINTA în a duce o acţiune permanentă în favoarea clasei. Deci, e vorba de interese, principii şi scopuri comune, susceptibile de a fi atinse printr'o organizare militantă a indivizilor şi prin apariţia unor organizaţii anume create cu această intenţie. *Conştiinţa de clasă apare ca o consecinţă a unor calcule.*

Pentru aceasta, conştiinţa de clasă se dizolvă, pe măsură ce clasa se diluează, dispare sau este înlocuită cu altă formă socio-profesională. Într'un cuvânt, e chintesenţa momentană a unei situaţii de fapt. Poate dura mult; nu va fi niciodată permanentă, nici generală.

Pe când, *conştiinţa naţională* e infinit mai profundă, stabilă şi generală. *Nu este o circumstanţă* a unor agregate utilitare, concentrate în jurul anumitor categorii. *Nu este nici un cuvânt de ordine*, o lozincă, un strigăt de război, de ură, care să pună în mişcare masele aceleiaşi naţiuni unele contra altora. Nu urmăreşte nici satisfacerea exclusivă a unor interese particulariste sau reducerea perspectivelor naţionale la monolitismul arbitrar şi tiranic al unei aşa zise *«societăţi fără clase»*.

Conştiinţa naţională este exact contrariul conştiinţei de clasă, în înţelesul dat de către ideologiile socialiste. Mişcarea Legionară nu neagă necesitatea unei astfel de conştiinţe, dar în sensul ridicat al corporaţiilor din vechime: *mândrie* şi *dragoste* pentru meseria sau tagma căreia aparţine fiecare; *eficacitate* în sens cultural şi profesional; *respect reciproc* şi *armonie* între clase, sub semnul acceptării unei bune stări generale. O astfel de conştiinţă nu împiedecă apariţia conflictelor, dar le circumscrie la probleme precise, mai uşor de rezolvat, deoarece sunt lipsite de fondul ideologic care înveninează *«neînţelegerile»* şi *«dezacordurile»*.

Conştiinţa naţională depăşeşte reacţiunile înverşunate ale intereselor de clasă. Ea vine din adâncul fiinţei ca o directivă de viaţă în societate şi ca punct de raliere în clipele grele. *Ea nu învrăjbeşte*, ci adună, apropie. *Deschide perspectivele înţelegerii* depline a rostului nepotrivirilor sociale şi-a individului în întregul naţional. *Uniformizează sentimentele* şi uşurează apropierea claselor. Distincţia socială se atenuează fără să dispară; acţiunile port în ele aceleaşi coordinate, acelaş ţel, aceeaşi voinţă. Sub influenţa ei apare solidaritatea între clase.

Între aceste două noţiuni de *«conştiinţă»* rezidă astăzi o întreagă filozofie a vieţii. Individul se determină în clipa în care acceptă întâietatea premiselor naţiunii sau ale clasei.

Dece oare? Pentrucă ideia conştiinţei de clasă în sens marxist NU ESTE O PREMISA DE ARMONIE SOCIALA, ci o simplă şi feroce ARMA DE LUPTA, care dăunează atât naţiunii cât şi clasei muncitoreşti, considerată *«clasă tip»*. Pe când ideia conştiinţei naţionale plasează masele în armonie cu un întreg destin. Fiecare se simte, înainte de toate, NATIONAL, aparţinând unei entităţi superioare. Simte că e în joc ceva măreţ care-l depăşeşte, esenţă a propriei sale trăiri, care-i determină specifitatea în mijlocul milioanelor de indivizi ce respiră şi cugetă pe suprafaţa planetei.

Naţiunea reprezintă continuitatea tempo-spaţială a unui popor structurat într'o comunitate de limbă, de obiceiuri, de simţiri şi de aspiraţii. Acest întreg constitue substratul imponderabil ce dă fiecăruia şi tuturor *o gândire şi-o comportare omogenă*. Deaceea, în concepţia legionară, dacă insul este considerat *«celulă»* esenţială de neînlocuit, naţiunea este *«cadrul»* firesc şi tot de neînlocuit, în care desvoltarea insului are loc în conformitate cu propria-i natură şi cu cerinţele lui cele mai intime. E mediul nutritiv al individului, care-i transmite, prin simplul fapt de a exista ca entitate colectivă, acele atribute specifice care fac din el o fiinţă aparte.

Naţiunea este o convergenţă de simţăminte şi trăiri, în care se îmbină şi se suprapun un şirag nesfârşit de generaţii, adăpate la izvoarele aceluiaş cuget şi încălzite de chemările aceloraşi aspiraţii. Aşa cum spune Căpitanul *«naţiunea este constituită din generaţiile celor morţi, celor prezenţi şi celor ce vor veni după noi»*. Deci, neamul nu este un conglomerat întâmplător şi trecător. El este o continuitate, deci *o permanenţă*. În el, fiecare dintre noi regăsim valorile nevăzute ce ne înfrăţesc, ne apropie şi ne solidarizează într'o aceeaşi viziune a vieţii.

Numai în neam şi prin neam se pot realiza marile înţelegeri între indivizi, indiferent de clasa care-i înglobează, de poziţia socială sau profesională ce deţin, de ideile politice, filozofice sau religioase care-i diferenţiază. Apartenenţa la o naţiune întregeşte individul, dându-i particularitatea care-l defineşte în istorie.

Din punct de vedere juridic poţi avea orice naţionalitate. Prin structura ta interioară APARTII INSA NATIUNII DIN CARE TE TRAGI. Si chiar dacă poţi negà sau ascunde printr'un perfect mimetism cultural, felul de a simţi şi maniera de a te comporta, problemele esenţiale vor fi totdeauna conforme geniului şi caracteristicilor naţiunii de origină. Desrădăcinaţii, cei care din diferite motive s'au desprins de neam, sunt fiinţele cele mai nefericite, chiar dacă n'o mărturisesc sau nu-şi sau seama care-i cauza neliniştei lor. Desprinderea de propria ta naţiune provoacă un dezechilibru psihic traumatizant, care slăbeşte forţele de rezistenţă spirituală ale individului.

Clasa e o simplă calificare socială în procesul de activităţi al comunităţii naţionale, iar nu un mijloc de definire a individului. Pe când ideia de naţiune stabileşte, pe deasupra deosebirilor personale, un proces de unificare, de înţelegere şi contopire, ideia de clasă, prin definiţie, stabileşte un proces de diferenţieri şi opoziţii. Căci nu există o singură clasă, ci o sumedenie, ce nasc şi dispar conform modificărilor impuse de evoluţia epocii din punct de vedere cultural, economic sau tehnic.

Fără nicio îndoială, clasele sunt o realitate tangibilă şi o necesitate în structura socială a naţiunii. Rolul lor e de a sprijini baza ierarhiilor naturale fără de care masele umane nu-şi pot găsi echilibrul, iar comunitatea naţională nu poate dăinui ca structură politică. Clasele sunt rezultatul unei evoluţii, unei schimbări permanente pe sectoare de activitate. Pe când naţiunea este o sinteză supra-profesională, supra-culturală, etc., care înglobează comunitatea naţională pe baza unor criterii ancorate în spiritual, afectiv şi substrat atavic.

Deaceea, pentru Mişcarea Legionară *«clasa»* şi *«naţiunea»* sunt entităţi complementare, constituind împreună structura activă a oricărei comunităţi organizate. În acest sens, NATIUNEA CONSTITUE CONTINUITATEA SI TEMEINICIA VALORILOR SUPREME, pe când CLASELE PUN IN MISCARE VALORILE TEMPORARE, stabilite pe bază de interese, capacitate profesională, cultură sau alte criterii.

Importanţa celor două entităţi în viaţa insului este incontestabilă. Omul aparţine unei naţiuni şi unei anumite clase, oricât s'ar contesta această dublă realitate. Din această cauză, nu se poate susţine că o anumită clasă (prin faptul de a fi mai lipsită sau mai numeroasă decât altele) POATE CONTESTA existenţa celorlalte clase şi chiar a naţiunii, SE POATE DESLIPI de propria sa comunitate biologică, sau, cum interpretează anumiţi ideologi, AR FI SINGURA SI ADEVARATA întrupare a naţiunii.

Supoziţii absurde şi inadmisibile!

Mişcarea Legionară nu acceptă astfel de interpretări, care n'au ca scop decât să destrame legăturile invizibile dintre indivizii unei comunităţi etnice pentru a-i transforma în elemente fără patrie şi fără trăire naţională. Legiunea se ridică împotriva tuturor tendinţelor ideologice care încearcă să pună în conflict păturile sociale între ele şi să ridice individul împotriva comunităţii naţionale din care face parte.

Încheiere

După concepţia legionară, importanţa naţiunii, ca element catalizator şi de determinare sociologică a individului, este categorică şi primordială.

Insul nu-şi găseşte împlinirea decât în mijlocul şi'n spiritul naţiunii sale. Natural, individul izolat în mijlocul altei naţiuni, poate încerca o contopire în sânul acesteia. Dar asta dovedeşte tot importanţa ideii de *«naţiune»*, din moment ce omul — chiar desprins de propria-i comunitate etnică — simte nevoia unei integrări în comunitatea în care vieţuieşte. Individul nu poate trăi în afara spiritualităţii unei naţiuni care să-i asigure o plinătate interioară.

Clasa îi poate desvălui diferenţele de statut social, precum şi perspectivele ce i se deschid în viaţa profesională. Pe când naţiunea îi garantează înţelegerea solidarităţii umane, îi deschide perspectiva mândriei naţionale şi-i poate asigura recunoaşterea demnităţii individuale.

În plus, stabilirea câtorva avantagii sau privilegii prin *«acţiuni de clasă»* nu poate fi confundată cu realizarea unei depline justiţii sociale. Aceasta nu poate fi rezultatul unui concurs de împrejurări de origină partidară, ci rezultatul unui efort de înţelegere şi sacrificiu al întregei naţiuni.

În doctrina legionară justiţia socială este o OBLIGATIE DE ONOARE faţă de păturile mai puţin favorizate care — parte integrantă a naţiunii — nu pot fi lăsate pradă desperării, sărăciei, inculturii, spre ruşinea întregului neam din care fac parte. Deci, după concepţia legionară, teoria unei armonii de viaţă şi-a unei justiţii sociale nu poate lua formă concretă, stabilă şi binefăcătoare pentru masele populare, decât întemeiată pe ideia de NATIUNE. În această entitate stau ascunse toate potenţialităţile de trăire, de înţelegere şi de înălţare ale individului ce caută o *bună stare* în existenţă, o *stabilitate* în viaţa profesională, o *demnitate* în viaţa civilă.

Pentru muncitor, clasa din care face parte, nu-i poate asigura în mod normal realizarea revendicărilor. Prin recurs permanent la formulele centrifuge ale acţiunii directe (greve, sabotaj, manifestaţii, etc.) se ajunge cel mult la o vagă îmbunătăţire momentană a anumitor situaţii. Niciodată la soluţionarea *«problemei muncitoreşti»* în totalitatea ei. Rămân mereu prea multe puncte nevralgice, primejdioase, ameninţătoare, pe care *«conceptul marxist de clasă»* nu le poate nici măcar prinde în adevărata lor lumină, strâns cum este între limitele unor principii excentrice.

Clasa, oricare ar fi ea, prin natura ei este *exclusivistă*, *indiferentă* faţă de întregul naţional, *ostilă* celorlalte clase; într'un cuvânt, *este egoistă şi anti-socială*. CLASA NU POATE UNI, deoarece interesele ei specifice se găsesc în opoziţie cu interesele altor clase. Deaceea, ea desbină, provoacă animozităţi şi ură. Epicentrul de interese al oricărei clase se găseşte în *propria-i problematică de moment*. Ceeace o împiedecă să aibă o viziune globală a problemelor şi-a soluţiilor.

Clasa, neţinând seama de aceste perspective, neconfruntată permanent cu obligaţiile ce-i revin ca entitate răspunzătoare faţă de individ, şi'n plus, solidară cu starea şi evoluţia întregului naţional, poate deveni elementul destructiv al unei întregi comunităţi organizate. E ceeace urmăreşte cu tenacitate marxismul internaţional şi apatrid.

Exaltarea permanentă a ideii de clasă, duce la nemulţumire, suspiciune, ură şi, în cele din urmă, la revoltă, fără să poată rezolva în acelaş timp şi problemele *«muncitorului»*.

Contra acestei tendinţe centrifuge şi dizolvante se ridică concepţia legionară, definită sobru şi magistral de către Corneliu Zelea Codreanu, în celebra frază:

«DREPTATEA TA IN CADRUL DREPTATII NEAMULUI!»

Astfel, conceptul de naţiune, ca temelie a unui proces de răstălmăcire şi rezolvare a problemei sociale în genere şi a celei muncitoreşti în particular, capătă forţă de doctrină. Concepţia căpitănească stabileşte un câmp de acţiune şi înţelegere mult mai larg, mai profund şi mai fertil, decât conceptul marxist.

(*Urmează pag. 20.*)

CAT DE MULT TE-AM IUBIT

(URMARE DIN NUMARUL 21/22)

de Ovidiu VUIA

Ci moartea şi iubirea sunt surori.

Tavi se mutase în apartamentul Hortensiei unde nu schimbase nimica, servindu-i şi de cameră de lucru şi de dormit. Respectase întunerecul şi orânduirea mobilelor vechi, cât şi candelabrul încărcat cu lumânări. Pe zi ce trecea se izola tot mai mult de ai săi încercând o evadare în spre trecut, vroind să reintâlnească o iubire pierdută de mult. Un vis ratat.

Căuta să-şi rememoreze toate ceasurile petrecute împreună cu Hortensia şi îl chinuia în mod îngrozitor faptul că nu putea s'o revadă aşa cum a fost, în faţa lui. O putea ghici sub forma unei robe de muselină, a unui scrin sau altă mobilă veche, dar chipul ei niciodată, îi scăpa, îi aluneca în tenebre.

O singură amintire îi revenea cu persistenţa unui leit-motiv. Intr'o vară la Veneţia, Tavi dornic de-o hoinăreală prin cetatea dogilor, n'a avut-o cu el decât pe Hortensia, ceilalţi preferând să se prăjească pe plajă, la Lido. Aşa au rătăcit împreună, într'o după âmiază de August, în orasul lagunelor, locul iubit al lui Tavi, el simţind nevoia să-i fie călăuză, destănuindu-se.

Au fugit de lume deci au lăsat în fugă Piaţa San Marco, oprindu-se mai mult la San Zaccharia, cea cu faţada de marmoră lombardă. După ce au admirat fără cuvinte pe Giovanni Bellini, au ajuns în subteranele bisericii, la Andrea del Castagno, cu sfinţii săi parcă sculptaţi în piatră, Tavi povestindu-i de eroarea lui Vasari, încărcându-l pe pictor cu o crimă săvârşită asupra lui Domenico Veneziano, mort la 4 ani după el.

Au rătăcit de-a-lungul străzilor de apă cu palatele roşii în rubin cu trepţi de eben, răsfrângandu-se la porţia cerului infinit, în unde. S'au oprit şi la sta Maria Formosa, Hortensia meditând prelung lângă Sta Barbara a lui Palma il Vecchio. In ochii ei înlăcrămaţi trăia profunzimea durerii unei Mater Dolorosa.

Sufletele lor erau atâta de apropiate încât pe acel drum de lumină au ajuns să se şi atingă.

Pe Tavi l-a apucat un dor de moarte, mărturisind că dacă ar fi să-şi termine zilele ar dori să i se întâmple în culcuşul se apă, de soare şi cer al Veneţiei.

Deşi au reuşit să se privească atunci adânc unul în fiinţa celuilalt, chipul Hortensiei îi scăpa şi în acea plimbare a lor în Veneţia.

Amintirea a persistat în el ca focul unei senzaţii puternice, lovituri ale talazurilor de sare pe maluri însorite de calcar, iubire pătrunsă de dorul de moarte, baie a eternităţii, în culcuşul de apa, de cer, de soare al Venetiei.

Un amurg însângerat scăldat în galbenul fumuriu al lagunelor, se lăsa asemenea unor aripe mari de hulub peste creştetele lor; şi chipul ei continua să fugă de el pe mai departe.

Revenea atunci la alte scene ale vieţii lor de fiecare de zi. O vedea turnându-le dimineaţa cafea în ceştile cu motive chinezeşti sau seara citind lângă cămin, sub lampa cu abajurul larg ca un cap de ciupercă.

Regăsea cele mai mici amănunte din jurul ei, dar chipul nu i-l putea readuce lângă el. Incercase şi noaptea pe calea nervaliană a visului, dar totul a fost în zadar. Hortensia dispărea fizic cu totul, ea nedorind să se arate decât simţurilor sufletului şi deci să nu fie mai mult decât o culoare, un ton, un foşnet sau o umbră.

El însă nu înţelegea să renunte aşa de uşor la dragostea lui pierdută. La visul său ratat.

Apollo rănit

Tavi stătea în picioare în faţa mormântului Hortensiei încercând să-i mărturisească gândurile la fel ca altădată în orele lor de sfat şi reculegere.

De fapt în acel ceas îşi vorbea lui însuşi.

Dece venise aici, ce vroia dela acest mormânt părăsit, năpădit de ierburi şi bălării. Dorea să-şi spovedească o mare şi neuitată iubire ca un demn erou romantic pe groapa celei ce numai este? Işi va sfârsi zilele pe monumentul funerar, împlinind soarta unei perechi de îndrăgostiţi, uniţi şi prin moarte?

Deodată această întrebare îl aruncase în faţa irealităţii, pălmuindu-i obrazul, biciuindu-i trupul. Ce rost avea să caute chipul fizic al Hortensiei moarte, lucru pentru care s'a retras într'o singuratate totală, izolat de ceilalţi ca într'o temniţă a trupului?

Tavi deschise scrinul cu amintiri al Hortensiei, dând o prea mare importanţă caetului cu poezii. Trecuse peste adevărata latură de dragoste povestită de un teanc de scrisori, de două inele şi de câteva poze. Din ea putea afla că Hortensia a fost logodită, mirele ei sfârşindu-se în război, femeia nemei înţelegând să-şi trădeze vreodata singura iubire, sortită a rămâne neîmplinită. Deci Hortensia cea îmbrăcată în negru ,a purtat cu motiv doliu, neascunzând după el o iubire neîmpărtăşită ci una rapită ei de către destinul cel crud. Aşadar Tavi furase legătura altuia, mistificânduo în amintirile şi senzaţiile sale onirice. In viaţă nici el nu a însemnat mai mult pentru Hortensia decât ea lui, doi oameni sortiţi să-şi ducă destinul unul lângă altul şi nimic mai mult. Reluarea unor suveniri din copilărie, strecurate prin focul svăpăiat al adolescenţei n'a fost altăceva decât un joc al închipuirii lui Tavi, ţinând cu orice preţ să-şi pună pe obraji un fard ce nu-i aparţinea.

Iată dece Hortensia a refuzat să-i arate chipul, acesta fiindu-i dăruit pe veci altuia, neputând să-l oprească însă pe el să nu-şi mintă soarta cea de fum. Dacă ar fi trăit l-ar fi înţeles şi poate ar fi încercat să-l salveze cu înţelepciunea ei. Dar iubirea în inima lui a stat ascunsă, numai dupa moartea ei înflorind, azalei şi mirţi ai simţirii sale, scoica scoţând fructul cel preţios al perlei, numai târziu, în undele nopţii.

Aruncat pe malul tomnatec al vieţii, îi era greu lui Tavi, om cu familie şi doi copii, să accepte adevărul că trecuse prin toţi anii cei lungi, fără să cunoască iubirea, adică ce înseamnă contopirea platonică a două fiinţe într'una singură, spirit din spirit lumină din lumină, iubirea echivalând cu unirea mistică întru Domnul. S'a nutrit cu metaforele cărţilor, lucru ce l-a împiedecat să vadă în jurul său oamenii aşa precum sunt ei.

Acuma nu i-a mai rămas decât sa cadă în ţărână, pe pietrişul tare, implorând îngenunchi o fiinţă nevazută, alungită pe fuiorul visului, să-l asculte: "Hortensia vin azi la tine rugându-te în genunchi să mă auzi. O viaţă întreagă te-am visat, şi nu mi-am dat seama cine eşti tu. Pentru tine am fost născut, pentru tine am crescut şi m'am făcut bărbat; ţie ţiam jurat statornicia iubirii mele încă de copil, înger alb al unui leagăn celest. Am avut ochi dar n'am ştiut să văd, uitând jurământul şi rătăcindu-mimi drumul. Când l-am regăsit era prea târziu fiindcă tu nu mai existai; te-ai risipit sub apele amurgului rece, îngheţat.

Azi te caut cerându-ţi un dram de milă. Rogu-te stinge-mi chinul şi arată-mi-te aşa cum ai fost în întâlnirile noastre cele mai pure. Redă forme umbrelor şi chip foşnirilor din tul ale fiinţei tale. Revino lângă mine pe aripele nevăzute ale firii.

Hortensia, apleacă-te asupra vorbelor mele, mărturisind toată iubirea mea, ţie unica mireasă a sufletului meu".

Vorbele lui Tavi răsunau metalic ca bătăile unui clopot de bronz, jeluind melopeic miresmele unui psalm de David. Lângă el se lăsară câţiva lăstuni cenuşii dornici să-i ciugulească din lacrimi.

Şi se trezi rugându-se cu disperare în faţa unui mormânt părăsit, ca'n faţa unui altar jefuit, sterp.

Şi-atunci se ruşină parcă ar fi stat gol înaintea unei mulţimi ce-l iscodea cu ochii holbaţi ai unor personajii de Hieronimus Bosch. Din pământul uscat în zadar aştepta vreun răspuns.

In ţintirim în ochiuri de fântâni apunea un crepuscul întârziat ca'n cratere roşii, pietrele de morminţi apărând ca ruinurile arămii ale unei cetăţi antice. Pe arborii rămuroşi, lire de argint, se aşeza bruma violetă; în aer pluteau irizări de seară, mov.

Tavi privind dealungul aleilor părăsite se simţi tare singur, rob al unor deşertăciuni vane.

Căutând ieşirea cimitirului aproape că nu o mai găsi. Il zăpăceau aromele ude de iarbă tăiată şi de flori: margarete, begonii, bujori roşii ca sângele. Rujii sălbateci întindeau după el degete viorii.

Rătăcind pe străzi Tavi se considera ca ieşit din altă lume.

Işi spuse că va trebui să desfiinţeze camera Hortensiei, cu scrinul şi mobilele vechi. Cât şi candelabrul antic cu lumânări. Va împrăştia întunerecul încăperii aruncând în flăcări caetul său vechi cu poezii, de adolescent. Şi împreună cu el şi toate dantelele, horbotele şi robele albe.

Fantezii. Minciuni fără rost. Să ardă.

După un colţ îi apăru oraşul în noapte ca un ocean stropit cu sori, părând un lac enorm răsfrângând cerul înalt încărcat cu stele.

Il chema viaţa de-acolo cu tot freamătul şi mirajul ei. Viaţa. Se grăbea să ajunga la ea să înceapă să trăiască, pe Hortensia dorind cu orice preţ s'o uite. S'o uite.

De undeva din întunerec, se apropia, mencolic, un murmur suav de vioară. Şi de peste grădinile înflorite îl cuceri mirosul Fecioarei, de iasomie.

Şi-atunci înţelese că acesta este cântecul sufletului său de el neputându-se despărţi niciodată:

"Că te-am iubit atâta putea-vei tu să ierţi?"

OVIDIU VUIA

ANTICHRIST

Toată greaţa
De-mi vezi pipa
Şi mustaţa
Şi ochii negrii
De strigoi
In obrajii
Supţi
Şi goi,
Plini de
Paie
Şi noroi
Un adevărat
Moroi.

....

Cu un ochi
Sticlos
Şi rece,
Petrec
Vieaţa
Care trece.
Neschimbat,
Şi mereu
Rău
Mi-am fixat
Un punct...
In Hău.

....

In ce stadiu
Mă găsesc
Alţii doar
Se dumiresc...!
Din cei mari,
Am fost «Cel Mare».
Am trimis
La închisoare
Milioane...,
In camioane.
Eu am împărţit
Dreptatea,
Painea,
Sarea
Şi cu
Apa
La cei
Cu plaivas
In mână,
Sau
La toţi
Acei
Cu...
Sapa;
Şi dreptatea
Mea
Nebună
Au primit-o
Toţi...
De bună,
In urale.
Ca pe vremuri
«Osanale»

....

Iară voi...
Aci de faţă
Ce-aţi văzut...
Şi ce vedeţi,
A-ţi stiut
Şi a-ţi gândit
Dar..., nu
Mi-aţi mărturisit.
A-ţi fost laşi
Şi-a-ţi socotit
Că'un singurel
Cuvânt
V'ar fi ras...
De pe
Pământ.

....

In ăst timp
Am profitat
Şi pe alţii
Mult mai
Slabi,
Decât voi
Am îngropat,
Căci eu
Am ştiut
Prea bine
Frâul lumii
Cum se ţine
Şi am ştiut
Ce-am sa deviu
Caşi orice muritor
Mai târziu.

....

Insă de aici
'Nainte...
Nu ştiu sigur
Ce-ar putea
Să se întâmple?
Şi în fond
La ce
M-ar interesa,
Dacă sunt
Un anonim,
O gramadă
De oscioare...
De ciolane,
Mici,
Sau
Groase,
Putrede
Bucăţi
De stambă,
Rămăsiţe
Dintr'o gambă.
Decoraţii...
O gramadă
Ce purtam
In totdeauna
Cu toptanul
La paradă

....

Pentru ce
Am fost
Şi sânt,
Nu am treabă
Cu cel Sfânt.
Nu sunt
Decât bucătele
De piele...
Carne
Râncedă
Cu păr,
Dintr'o
«Târtiţă»
Ce a ţinut
Sub ea
O «Lume»
Oarbă
Cârtiţă.

....

Piele
Cu viermi
Şi obiele
De «seminarist»
Anarhist
Şi «Anticrist»
Oase
Roase,
Măsele,
Amestecate
Cu putrede
Surcele...

....

Mă lasă rece
Oricine trece,
Cu ghete,
Cu opinci,
Cu caterinci,
Cu Rollsuri
Sau... lozinci.
Opera dramatică
E cântată
Actorii morti
Cortina trasă
Piesa terminată.

....

Putin îmi pasă
Dacă
Din răsbunare
Oricare...
Din generaţiile
Ce-au suferit,
Sau «degeneraţiile»?
Ce din spirit
De «Frondă»
S'au smintit;
Puţin îmi
Pasă
Şi «rece»
Mă lasă
Dacă...
Peste almeu
«Mastrahat»
Isi vor depune
Ca o «Sentinţă»
Definitivă
Din vârf de buze
Şi cu dispeţ
A lor salivă.

POEME

de Dumitru ICHIM

LA ICOANA SFANTULUI GHEORGHE

Hai dorule, dor —
Greier de mohor
Că așa ni's spinii
Să fim tot străinii,
Că așa ni-i valul,
Musca și muscalul
Fagur să ne bâzâie,
Ora să ne-o 'ntârzie,
Praf căzând pe armă,
Ștefan Sfânt să doarmă,
Praf căzând pe sabie,
Fără Basarabie,
Praf căzând cu vină,
Fără Bucovină.

Hai dorule-al meu —
Lemn de copârșeu,
Că pândiți sunt anii
Maicii Transilvanii.
Uite lupii, mă,
Care sfârtecă,
Stau și ne pândesc
Neamul românesc,
Cu privirea câșie
Vrând ca să ne sfâșie.
Nomadele, hoardele,
Doamne Sfinte, arde-le!
Că vin pe poteci inguste
Ploșniți, vipere, lăcuste
Precum pleava dela arii.
Dorul tatii, doar stejarii
Cresc din Mircea cel Bătrân
Unde-au fost, așa rămân.
C'au trecut și Hunii... Le
Cântau furtunile,
Că ne-au pârjolit Tătarii
Și varvarii
Doar stejarii, frunza lor,
Murmură izvoarelor
Și in glasul de izvoare —
Sfânta Românie Mare!

Spună apele, pădurea,
Că noi n'am venit de-aiurea,
Inima de munți ne știe!
Ce a fost, o să mai fie.
Vântul trece, că e vânt,
Neamu-i piatră, nu Pământ!
Că nu-i neam să ne amurge,
Totuși, lacrima ne curge;
Că nu-i neam să ne'ncovoaie,
Totuși, lacrime șuvoaie
Curg și le ascundem, cad
Din icoana ta de brad
Sfinte ce-ai apărat pe-ai mei
Calcă hoitul scorpiei!
Sfinte Gheorgre 'n șea de aur,
Calc'odată pe balaur,
Calcă, calcă, calcă-odată
Cap de hiară blestemată!

NICOLAE NOVAC:

ORA ȚARII

Țară, țară,
crâng de flori
de flori și privighetori
de fluierași
și cimpoiași
de munți, lacuri și livezi
de dealuri cu brazii verzi
de ponoare și obcine
și de harnice albine;
cine azi iți duce vrerea
cine iți mănâncă mierea
cine cântecu-ți aude
când urechile sunt surde
și'n fiecare pridvor
scrie luna colț de dor —
colț de dor cioplit din plin
de amar și de venin
că'n oglinda cerului
cerului-năierului
răstignită stai de ani
pe cruce de bolovani
de seceri și de ciocani?...

Țară, țară,
d'aurită țară
de colinde amuțite
și de vreri ne împlinte
cine te-a crucificat
cine râsul ți-a furat
ca un hoț de drumul mare
făr' de neam și de hotare?...

Țară, țară,
prea frumoasă și iubită țară,
țară adăpată'n sânge —
ora ta, in inimă imi plânge.

NICOLAE NOVAO

CUMPANA BATRANA

Ai rămas cum te știu, cumpănă bătrână,
Cerșind din cer lumină c'o mână,
Și cu cealaltă stând peste pământ aplecată,
Bătută de ploi, și de soare uscată.

Cu gândurile strânse toate,
Am alergat la tine 'ntr'o noapte,
Și le-am așezat inghesuite in ciutură,
Să le cântărești când vântul o scutură,
Apoi să mi-le dai, nestemate 'nșirate,
Spălate in apa fântânii curate.

Nu-mi amintesc bine cum s'a 'ntâmplat,
C'am alunecat. Sau poate-am visat?
Ori m'a impins o mână străină,
In intunericul rece din fântână?

Cerul cu stelele-oglindite'n adânc,
Parcă s'ar fi innecat; și-am strigat:
Mamă, mamă! Și-am plâns ca un țânc.
Dar m'am deșteptat; totuși am visat!
Și 'nvăluită încă 'n reci fiori,
N'am mai putut adormi până 'n zori.

Și mai simt încă, gustul amar
Al ostenelii, și-alergării 'n zadar;
Că nici in vis, nu te pot prinde de mână,
Cumpăna mea, mamă bătrână!

MIA PAIU

CLASA SI NATIUNE

Acolo unde clasa destramă și desbină, NATIUNEA UNESTE SI ARMONIZEAZA.

Acolo unde clasa stabilește sentimente centrifuge și animozități desagregative, NATIUNEA ADUCE TENDINTA INTERESULUI COMUN UNIFICATOR SI IDEIA DE DEMNITATE.

Prin mijlocirea concepției legionare se stabilește o nouă viziune a societății și a vieții. Problema muncitorească, redusă in gândirea marxistă la un *«conflict de clase»*, devine problemă de interes general, PROBLEMA INTREGEI COLECTIVITATI NATIONALE.

Proletariatul, total desconsiderat in lumea burgheză, și tras pe sfoară in lumea marxistă, devine «CLASA» onorabilă și demnă, alături de celelalte pături sociale. In concepția legionară, națiunea are datoria să apere buna stare generală, ințelegerea intre clase și demnitatea personală. Deaceea, ideia de națiune, din punct de vedere social și uman, reprezintă in gândirea legionară temelia intregului proces de restabilire a unei ințelegeri generale, pe de-asupra oricăror conflicte posibile intre membrii aceleași comunități politice.

FAUST BRADESCU

PE MARGINEA CARTILOR

Bazil Munteanu: «Panorama de la Litterature Roumaine Contemporaine». Ed. du Sagitaire, Paris 1938.

La scurt timp după cel de al doilea război mondial, adolescent, am citit Permanențe franceze de Bazil Munteanu, rămânând fascinat de scrisul săpat ca o statuie in lumină, al autorului. Pe urmă oamenii și vremurile ne-au despărțit, eu ghicindu-i existența undeva pe drumul Damascului din suflet, in capătul celălalt, de Vest, al Europei, in orașul Luminilor, trăind in parte și pentru mântuirea noastră.

Au trebuit să treacă ani «ca nouri lungi pe șesuri» scutu-rându-se și peste mine la inceput ca florile rozii de cais, mai apoi ca frunzele roșcate ale toamnei, până să-mi iasă intru intâmpinare de astă dată fără trup numai spirit cu ale sale Corespondențe, publicate sub ingrijirea Doamnei lui, in semn de mare grijă și prețuire. Cartea este o prezentare fidelă de oameni, făcută prein propriul lor scris, despre valoarea ei neputându-se vorbi in câteva rânduri. Ii vor aduce laude toți acei cu dor de a cunoaște cultura românească intr'una din cele mai strălucite perioade ale ei.

Dar adevărata mea intâlnire cu Bazil Munteanu, literatul, poetul, omul de știință s'a intâmplat in ziua când am reușit să-i citesc cartea Panorama de la litterature roumaine contemporaine, despre ea ocupându-mă pe scurt in cele următoare.

După cum se vede și din titlu, i se cerea autorului să puie in fața cititorilor o sinteză a literaturii noastre contemporane fapt realizat incepând cu anii infiripării Renașterii culturii românești după cum numește Bazil Munteanu epoca dintre 1866-1918.

Misiunea i se va arăta cu totul potrivită deoarece B. Munteanu este inzestrat cu un uimitor dar de a prezenta omul și opera in ce are mai caracteristic intr'o schiță de câteva cuvinte, calitate ce nu poate fi egalată in literatura românească decât de fostul său magistru, Nicolae Iorga. Ci dacă ar fi să facem intre ei cuvenitele distincțiuni trebue să amintim că in timp ce la profesor in celebrele sale portrete din Oameni care au fost, nu este evitat tonul profetic cu scopul de a-și trece personajul in nemurire, autorul nostru este preocupat de timpul contemporan deci chiar de trecerile insului prin viață. Cu alte cuvinte, N. Iorga săvârșește până la urmă figuri prelungi, de cronicar moldav, asemenea chipurilor bizantine de pe pietrele sau acoperământul de morminte din Istoria Românilor pe când Bazil Munteanu mai rafinat, mai vrăjit de culoarea din cuvânt, recurge nu rar la bustul impresionist irizat de curcubeul desfoliat al metaforei.

Să ne oprin la câteva din tablourile expoziției lui Bazil Munteanu.

Vlahuță, poetul misionar, omul tot așa de demn de interes ca și artistul, are o figură de sfânt bizantin, cu gesturi de sacerdot, credincios și luptător, suferind de disperarea inspirată de un inalt ideal de umanitate. Este una din cele mai mișcătoare descrieri ale aceluia ce va ajunge să se confunde cu țara sa, implinind unirea dintre Eminescu și generațiile viitoare. Nu putem să nu credem că Bazil Munteanu nu l-a cunoscut pe Vlahută atâta este infățisarea de vie și cucernică.

Coșbuc poetul naturii și al idilelor iși găsește expresia supremă in baladele sale. Nunta Zamfirei este comparată cu Mireille a lui Mistral și Georgicele creștine ale lui Jammes. Talent de sculptor inzestrat cu simțul miscării, ritmul stihului său desfășurându-se in vârteje și cascade realizând efectele armoniei imitative, de unde caracterul ei prin excelență recitativ. B. Munteanu pare că a atins secretul poemului coșbucian, adaptându-și scrisul atât de mult după tiparul lui incât reușim sa-l percepem ca pe o melodie transmisibilă prin sunet deși nu avem deaface decât cu un comentar de al său și nu cu prezența versului rămas tot timpul afară. Autorul însa reușește să ni-l inlocuiască prin sugestiile lui servindu-ni-l sub o altă formă, prin efecte, identică.

Această răstălmăcire a versului in umbrele lui, stoarsă ca din polenul florii, mierea, constituie incă o caracteristică a scrisului lui B. Munteanu izbutind să se țină strict in plasa vrajită a fiecărui poet fără să citeze niciun vers din opera lui. Pentru a infăptui acest lucru neobișnuit trebuie să posezi nunumai cunoaștere dar și robă de magician, cititor in oglinzi și fântâni.

Odobescu și-a creat stilul găsind in resursele limbajului sau efectele celui mai ales gust clasic.

Eroii lui Brătescu-Voinești, victime ale selecției naturale și sociale, reprezintă drepturile spiritului asupra materiei, a frumuseții asupra urâțeniei, a sufletului asupra materiei, opera povestitorului fiind un act de credință și afirmare intru speranță. Nici când scrisul marelui scriitor nu a fost disecat mai in amănunt, precum o face B. Munteanu in cele de mai sus, pe lungimea câtorva propoziții.

Octavian Goga, poetul iredentismului profetic, văzut ca un Maurice Barrès al Românilor, ceva mai puțin complex și mai aspru, are un vers amplu și sonor, al cadentelor grave amintind glasul de aramă al bătăilor de clopot și modulațiile in minor ale cânturilor liturgice. Cine nu-și amintește acum de permanențele poeziei lui Goga, Rășinarii, satul depe deal, cel alb și cântecele de dor și jale ale lui Lae Chioru?

Iosif este un elegiac, la el toate se transformă in melancolie și regret, poezia lui fiind un cântec in surdină.

Cerna reprezentând optimismul patetic, voluptatea sacrificiului și forța creatoare a durerii are o poezie adesea îmbibată cu gravitatea tonurilor biblice.

Povestirile lui Emil Gârleanu ducând la Maupassant al carei «O viață» a și tradus-o, ne sunt readuse in amintire, conținând câteva mici capodopere de observație.

Macedonski, parnasianul și premergătorul simboliștilor, elevul lui Banville consideră totul in natură drept senzație, imagine și muzică.

Anghel poetul transparențelor, traducătorul lui Moreas, Verlaine, du Regnier face ca avalanșa florilor — crini, irisi, crisanteme, verbine, floarea soarelui, cicoare și busuioc — să trăiască in cadre amintind de Monet sau Sisley. Dragostea, moartea, suferința, se risipesc in nostalgii inefabile, siluete de umbre crepusculare, de mistere presimțite, de parfumuri evaporate, de presențe nebănuite. Iată un repertoriu de scenă simbolistă descris cu atâta pietate incât trebuie să recunoaștem că autorul se simte cel puțin ca un preot celebrând o liturghie, dacă nu cumva el insuși este unul din sfinții urcați in nișa templului. Oricum Bazil Munteanu nu se arată a fi un degustător făcut să hotărască sever calitatea aromei din poezie ci un trăirist al ei, adică aroma insăși.

Arta lui Sadoveanu, rob al magiei amintirii, conține o muzicalitate cu timbru catifelat asemenea cadențelor din cântecele de leagăn orientale sau accentelor din incantațiunile liturgice. Nimic nu i se compară in afară de bătrânele cronici și balade ale țării ca și fermecătoarea poveste moldovenească pe care răstălmăcitorii visului o modulează așa de frumos la șezătorile satului și pe care Sadoveanu o ridică la rangul de poezie.

In romanul lui Ionel Teodoreanu triumfă metafora, autorul fiind expresia cea mai rafinată a sufletului moldav, de care el spune că nu are ferestre ci numai oglinzi.

Hortensia Papadat-Bengescu prin psihologismul ei compozit, triturează stările sufletești ale eroinelor ei, permițându-i să zugrăvească portrete uimitoare, neanimate și reci dar extrem de precise.

Revenind la poeți, Minulescu cititorul lui Gerard de Nerval, Verlaine, Laforgue, Rimbaud, Jean Rictus, Tristan Corbière. Villiers de l'Isle Adam, Marcel Scwob și mai ales Baudelaire, dislocă versul tradițional și îi dă o noua grafie, ritmul și rimele succedându-se in cascadă reproducând o retorică elegantă, declamatorie și manierată, de-o muzicalitate cantabilă.

Bacovia simbolistul amuzical, nevropatul și poetul blestemat, situat in ambianța mixtă a lui Edgar Allan Poe, Baudelaire și Verlaine descrie peisajii de gravură miniaturală, negru pe alb, univers de plumb.

Barbu, poetul geometru, cultivă hermetismul evadând din lumea contingențelor unindu-se cu cea a spiritului major, unde cuvintele se asociază dupa legi savante și absconse, pe notele liniștii muzicale ale eternității, in ultimă analiză practicând un joc «secund», topit in oglindă, la fel cu Mallarmé și Valery.

Vasile Voiculescu creștinul tragic este un sfânt Francisc, exact și sobru dorind să refacă diferitele etape ale urcușului spre Dumnezeu deci al sentimentului religios din el. Pătrunderea lui Bazil Munteanu este atât de adâncă incât prevede chiar evolutia ulterioara a poetului suind pe culmi nebănuite. Astfel dacă in loc de Horeb interior vom pune cuvântul Sonete vom avea cea mai concisă definiție a ceace a creat poetul cu decenii mai târziu: splendidă ascensiune spre spiritul pur!

Adrian Maniu este și el cuprins in cea mai caracteristică

formulă relatându-se harul său de pictor transpunând ogorul în icoane rustice, respectivul primitiv îndrăgostit de rigiditățile bizantine nu e un naiv, ci un primitiv rafinat.

Aron Cotruș considerat un luptător pătruns de tinerețe creatoare și energie tumultuoasă țărănească, posedă o vitalitate barbară, versurile sale bogate în armonii imitative apropiindu-le de Walt Whitman. N. Crainic l-a găsit afinitate cu Cântecele sileziene ale lui Petr Beznic. Les vers brises răstălmacit versuri sparte sau zdrobite ca termen corespunde cel mai potrivit metricii noi expresioniste, neorânduite și sunătoare, biserici de cristal și buciume prăvălite în vale, a viersului, tras pe roată ca Horia, cotrușian.

De inspirație rurala și voit folclorică întrebuințând un limbaj derivat din izvoare locale este amintită poezia lui Radu Gyr (1905) realizând o clară iluminare a pământului autohton cu note feerice, sensoriale și religioase adesea măiastru contopite. Pentru perceperea fină a sufletului de copil este reținut volumul Stele pentru leagăn (1934).

Înșiruind crochiurile de mai sus mă văd în ipostaza unui negustător oriental care din toate comorile ce-i umplu bazarul nu poate să puie înaintea oaspeților săi de seară, parfumați cu apă de mosc și trandafir, din cele multe decât doar câteva mostre din damascurile și velururile de Șiraz cu speranța însă că totuși a ales unele mai bogate în prețuri și reprezentative.

Definițiile lui Bazil Munteanu sunt exprimate în propoziții ascunzând mii de înțelesuri, prismă de cristal împrăștiind strălucirea muntelui întreg, așa cum se prezintă un aforism de Schopenhauer sau Blaga. Pe lângă aceasta ceasornicul sau obiectul cel practic de uz zilnic și didactic a fost prelucrat și slefuit cu abilitatea artistului-orfevrier fiind redat sub forma unei agrafe, cercel sau bijuterii deci pregătit pentru eternitate, frumusețea lucrului ce trebuie învățat constituind încă unul din caracteristicile principale ale scrisului lui Bazil Munteanu.

Nu putem trece pe lângă unele prezentări de autori ceva mai lungi deci cuprinzând pagini, cu atât mai mult cu cât ele denotă nunumai o deosebită erudiție dar și tot atâta originalitate.

Al. Xenopol (1847-1920) cu studiile făcute la Berlin între 1868-1871, ca autor al Istoriei Românilor se consideră a fi ridicat un adevărat monument. În 1899 scrie în limba franceză Principes foundamentaux de l'histoire (1899) și în 1908 Theorie de l'histoire fiind rând pe rând numit membru al Institului, al Sorbonei și Colegiului Franței.

Cu *o* astfel de pregătire se arată a fi cel mai demn rival al cosmopolitismului lui Titu Maiorescu punând pondere pe elementul național autohton cu rol nunumai în desvoltarea lui istorică dar și în aceea culturală, aceasta din urmă fiind legată nu de rațiune cum susținea criticul ci de un dinamism interior spontan, aproape mistic.

În lumina acestor date vom înțelege dece Xenopol s'a aflat în fruntea tinerei generații a lui Eminescu și Slavici la sărbătorirea din 1871 de la Putna și în ce anume consta rivalitatea lui Xenopol cu fostul său magister. Lovinescu deși dedică un studiu lung lui Xenopol, nu reușește să redea nimic din esența acestui învățat —așa cum izbutește Bazil Munteanu— limitându-se doar la conflictele lor periferice, nedepășind calamburul ieftin lansat de caracuda Junimei contra lui Xenopol.

Eminescu, poet universal și teoreticianul națiunii este redat într'o extraordinară sinteză insistându-se în primul rând asupra pregătirii sale filozofice pornind de la Kant, Schopenhauer și ataraxia budistă. Nu sunt uitate nici lecturile lui Al. Dumas până la Ponson du Terrail cat și mai ales influența lui Th. Gautier, Schiller, Goethe, Novalis și alții. Interesant că în exemplificarea sa, Bazil Munetanu nu recurge numai la poeziile eminesciene ci și la povestirile sale, acestora din urmă dându-le o încadrare și o exegeză cum cred că până azi încă nu au avut parte.

Nu este uitat nici mesianismul poetului cu planurile lui de creație, în Memento mori sau Diorama vroind să dea o vastă descriere a tuturor civilizațiilor moarte. Din acest proect titanic nu s'a născut decât poemul Egipetul, legenda secolelor eminesciană rămânând neterminată ca și balada eroică Mureșan.

Clarul de lună este lumina lui preferată, Bazil Munteanu conclude că opera lui Eminescu este un vast concert sub clar de lună. Un clavir bogat în rime, o gândire muzicală emanând inimitabile armonii, cântece dintre cele mai profunde existente vreodată pe lume, iată scări urcate de comentatorul nostru spre raiul creației eminesciene unde omul este visul unei umbre, universul un vis al neantului și istoria un joc cu resorturi ce pot fi schimbate din mersul lor după voia maestrului ocult.

Se insistă și asupra ideilor sale politice considerând națiunea ca un organism natural instituțiile lui trebuie să crească din propriul ei geniu. Lipsa concordanței dintre formele adaptate fără fond ai liberarilor explică atitudinea conservatoare a poetului și naționalismul său ancorat în folclor, țăran și trecutul istoric al neamului. Doina apare ca o imprecație biblică iar poetul-Hiperion ca un vârf de munte înalt al cărui versant îl formează trecutul și viitorul. Deși foarte concentrate sau poate tocmai din cauza aceasta paginile scrise de Bazil Munetanu despre poezia bardului de la Ipotești se orânduiesc printre cele mai frumoase comentarii eminesciene.

Nicolae Iorga este prezentat în valoarea lui de istoric având tendințe de mari sinteze (Essai de syntese de l'histoire de l'humanité Paris 1926) dar nu este uitată nici activitatea de poet și mai ales de dramaturg (Francisc de Assisi, Cleopatra, 1928, Iisus, 1925) operă ce-și așteaptă încă și astăzi comentatorul.

Dar cele scrise de Bazil Munteanu primesc o cu totul altă semnificație atunci când se referă la omul Iorga, cunoscut de el foarte bine, prinzându-l cu pana concisă a lui Tacit încălzită de suflul vizionar al lui Balzac.

Omul Iorga, ne mărturisește B. Munteanu, nu are nimic de cerebral în el, necântărind nicicând obiectiv lucrurile și stările ce i se impun. El nu cunoaște altă filozofie decât pe cea a afirmării: un inspirat crezând în virtutea instinctului, atent să perceapa «vocile» misterioase de care să-și lase mai apoi condusă viața. De aici spontaneitatea, siguranța și declanșarea de forțe elementare ale spiritului său, urmând calităților de orator de tribună și de jurnalist polemist. Bazat pe aceste virtuți înnăscute propune Iorga o reformă a caracterelor, a gusturilor și a metodelor, apelând la entuziasm și credintă, nefiind nevoie atât de a raționa cât de a crede. Iată silueta «apostolului neamului», însușirile sale de erou nietzschenian trăind în stilul momentului bergsonian, arațional și numai intuiție, nud în sentiment. Ca director al revistei Sămănătorul (1903-1906) va promova o literatură autohtona morală și naționala, ieșită din țăran și tradițiile sale, coborâte din tablourile lui Grigorescu, aruncând în același timp la cos poezia decadentă simbolistă, expresie după credintele lui a unui naturalism trivial, operă de decadenți cum este și cea a lui Oscar Wilde.

Cu astfel de premize va face Iorga și istorie, nelimitându-se doar la o inventariere la rece a evenimentelor ci va purcede și la interpretarea lor, reînviind faptele cu ochi de scriitor, deci nu rar, adăogam noi, retușându-le spre disperarea celorlalți istorici nu toți chiar așa de dușmănoși și puși pe desființare, cum se va arăta elevul său C. C. Giurescu.

Portretul lui Nicolae Iorga făcut de Bazil Munteanu credem explică măreția dar și limitele acestui înzestrat spirit al culturii românești. Și mai ales nu va putea fi ocolit pe viitor de cel ce vrea să-l cunoască pe Nicolae Iorga cu adevărat și nu pentru a-i întrebuința numele în scopul unor ieftine acțiuni propagandistice. Deși V. Băncilă îi aduce elogii lui Bazil Munteanu cu totul pe drept pentru obiectiva prezentare a directorului Școlii de la Fontenay-aux-Roses, nu credem ca ea să fi fost pe placul profesorului. Nunumai că în text lipsește orice cuvânt de laudă dar prea îi este arătat chipul și în cel mai discret rid sau semn de la naștere. Când oamenii se văd deodata puși în fata lor înșile fără mască sau alt ir pe obraji, se îngrozesc ca de o vedenie stranie bătuți de presimțiri. Și mai ales Iorga, istoricul, ar fi trebuit să înțeleagă că un om cu astfel de caracter dacă vrea să scape de o moarte violentă va trebui să se retragă din luptă. Ceace nunumai că nu a făcut dar s'a angajat sălbatec mai departe.

Bazil Munteanu și-a îndeplinit o sfântă datorie avertizându-l pe Nicolae Iorga cu doi ani înainte de tragicul său sfârșit.

Pe lânga toate B. Munteanu este și un excelent comparatist al literaturilor descoperind filiații și influențe, ghidat de simțul măsurii însă și a realității nelăsându-se nicicând prada asociațiilor de dragul decorului extern și a sonanței polifonice.

Dintre multele-i observații ne-am opri la cea mai interesantă și anume la stabilirea tipului zis mediteranian în poezia românească.

Primul aparținând acestui cerc este Vasile Alecsandri, ministru de extreme în 1859, primit la timpul său de Napoleon al treilea și cu mare pompă de celebrul Cavour. Trecându-și bacalaureatul în Paris, apare direct influențat de Victor Hugo cât și de teatrul lui Picard, Scribe, Augier și numai teoretic de Molière. În Italia și în sudul Franței își găsește adevărata patrie, instinctul dirijându-l spre soare așa cum Eminescu s'a fost prins rob al lunii. După mulți, acest latin din Orient corespunde unui homo mediteraneus prin excelență, lumina și optimismul operei sale ținând de un echilibru deadreptul clasic.

Un alt îndrăgostit de Italia, lucrând mulți ani la legația din Roma, se arată a fi Duiliu Zamfirescu. Părăsindu-i pe Byron, Musset, Lamartine, Hugo, se va stabili la Carducci și Leopardi, armonia sa interioară găsinduși expresie materială în peisajul luminos și parfumat al Italiei. Îl va cânta ca un acuarelist cultivat de o filozofie panteistă, ocrotind o poezie sevantă, populată cu sirene, satiri, nimfe, marturii ale trecutului grecoroman. Versul lui Duiliu Zamfirescu-de acesta e vorba și nu de romanele sale — complet uitat astăzi merită orânduirea alături de cea a lui Macedonski prin adaptarea metrului antic și popular, cu o mâna fină de lucrător, după Eminescu și acelaș Macedonski, reușește să inoveze versificația românească.

Pillat, poetul frumuseților clare, este stăpânit de aceleași armonii simple prelungind cu mijloace noi, tradițiile mediteranee ale lui Alecsandri și Zamfirescu. Pe lângă autohtonismul său, aromat cu tristeți de poame coapte, al bunicilor și al berlinei din Florica de altădată, drumurile îl poartă spre Elada până la Istanbul și pământul sfânt ca apoi să se oprească la Balcic pe Marea Neagră. Pillat este un peisagist în aquarele și pastel, elegia-i fiind sobră, fără lacrimi, o plângere lirică cu mii de voci agreste, un cor cu totul neobișnuit în literatura română, izvorând din nobletea suverană a unui mare poet. Pillat este poate primul mare poet al nostm practicând o poetică neopindariană, deci neoclasică.

O cunoaștere, asa cum până astăzi n-a mai întrecut-o nimeni, o arată Bazil Munteanu pentru Tudor Arghezi, ireductibilul, cu atât mai pregnantă cu cât aprecierile sale apar la scurtă vreme după publicarea volumelor poetului, editate cum se știe, la vârsta de 47 de ani, a autorului.

Biografic ni se prezintă, omul Tudor Arghezi, fără vocație profesională, fiind rând pe rând călugăr apoi din 1905 ceasornicar în Elveția, ca mai târziu revenit în țară să ajungă în timpul primului război mondial în închisoare ca urmare a atitudinii sale politice progermane.

Prima caracteristică a lui este aceea de a fi înainte de toate artist deci nu ideolog, nici gânditor. Poezia dedicată copiilor, animalelor și mediului casnic formează cu siguranță cele mai bune pagini din literatura noastră, ale genului. Interesant să gasim iar o caracterizare valabilă tot atât de mult pentru Arghezi cel de mai târziu, asezat în gospodaria lui din Mărțisor, de unde încă se mai constată percepția intuitivă a criticului nostru.

Viziunea poetică a lui Arghezi aparține unui primitiv, lucrurile neavând pentru el decât semnificația că sunt, el nu crede decât în universul căzut sub percepția organelor de simț deci al celui strict concret, însăși Dumnezeu însoțit de Maica Domnului cu heruvi și serafi, coboară din cer plutind în jurul obiectelor pământești, familiare poetului. Comparându-l cu Baudelaire, îl considera mult mai carnal, incapabil de vreo abstracție, deci s'ar asemâna unui Claudel barbar.

Delimitând din poetica lui Arghezi, în marmora simtirii, un cosmos personal și concret, de o prospețime fără exemplu, îi conferă locul meritat în literatura română; pe această cale Bazil Munteanu se înscrie printre primii exegeți ai marelui poet, trasând cu rigla și echerul observatorului, o geometrie argheziană perenă, ca cea a lui Euclid, în formele și ecuațiile însă ale spiritului.

Poezia lui Nichifor Crainic va trebui să ne intereseze în mod special atunci când despre ea nu se mai vorbește azi, în țara lui. Șeful Gândirii nunumai că va traduce Poveștile bunului Dumnezeu ale lui Rilke dar interpretarea religioasă a lumii îi va inspira mare parte din versuri.

În afară de tema religioasă va fi de față cântecul pământului, dragostea poetului asemănându-se unei contopiri nu panteiste ci de creator cu propria-i creație, de unde poezia-i afirmativă, mirosind a flori sălbatece de ogor, va corespunde imnului sau rugăciunii, psalmi de liturghii profane.

În forma lui poemul lui Nichifor Crainic, are o compoziție bine închegată menținând tradiția poeziei cântec cu rezonanțe adânc religioase, de data acestea notele aparținând unei cantate la orgă de Bach și nu unei psalmodieri oarecare.

Lucian Blaga, poetul misterelor din univers, îi este unul din cei mai apropiat, arta lui întrupand doar un alterego al metafizicii sale, metafora reprezentând unitatea dintre două lumi, muzicalitatea ei fiind de fapt una abstractă aparținând țarmurilor de dincolo, suplinind forțele ascunse ale naturii. Poetul cultivă deci taina, ca pe florile unui alt climat, peisajul lui aparținând miturilor fără timp și spațiu.

Bazil Munteanu sesizează caracterul cel mai intim al poeziei blagiene transpusă în grădini neclintite, aflate extraterestru, la granița dintre limburile dantești. În același timp creația lui Blaga se desvăluie ca adânc legată de pământul autohton rod superb al spațiului mioritic, de unde se poate considera că deși în aparență modernistă, poezia lui Blaga se arată în ultimă instanță expresia cea mai glorioasa a Gândirii și a Gândirismului.

Disecând numai în componentele ei lucrarea lui Bazil Munteanu am trece pe lângă adevărata ei însemnătate dacă nu am insista asupra ansamblului clădit pe temelia unei hermeneutice solid fundamentate, până în cele mai intime compartimente, poezia în concepția autorului nostru face parte integrantă din desvoltarea generală a culturii, interpretare hegeliana a luptelor de idei.

Pe această cale ni se oferă una din cele mai pasionante urmăriri, dinamică a unor forțe sub gravitația cărora s'a desvoltat spiritualitatea româneasca, în ultimă analiză după cum vom vedea cartea lui Bazil Munteanu este o panoramă a culturii românești, literatura în viziunea autorului constituind doar o parte în totul cuprinzător al sferei.

Profesorul disciplinei, Titu Maiorescu, introducând direcția noua în cultura noastră cu reformele-i îndreptate inerent împotriva școalei ardelene, va adopta idealul absolut al esteticului și al adevărului, criticând totodată nepotrivirea dintre formă și fond instaurată de liberali. Reacția cea mai puternică împotriva maiorescianismului va veni din partea istoricilor Hașdeu și Xenopol, aceștia considerând ca bază a oricărei culturi inclusiv a poeziei, istoria și trecutul unei nații. Așa cum cu dreptate scrie B. Munteanu ne găsim doar aparent în fața unei adversități, Maiorescu dă o severa lecție de stil, Xenopol și Hasdeu una de fond, sinteza urmând, demn de reținut, cu marele lor contemporan, Mihal Eminescu.

Interesant de urmărit cum incontestabil o întreagă epocă aparține în continuare principiilor maioresciene chiar dacă unii dintre autori nu au fost propriu zis junimiști, lucru subliniat cu multă aderență de autor.

Creatorii de stil sunt Creangă pornind de la limbajul popular celălalt nejunimistul Odobescu, ridicat dintr'o cultură clasică și de enciclopedist. Realismul comediilor lui Caragiale, realismul romantic al lui Delavrancea, proza lui Vlahuță și cea a lui Brătescu-Voinești vor trata fiecare conform caracteristicelor proprii creatoare acelas conflict dintre formă și fond din sânul societății noastre liberale, idei preconizate teoretic de Titu Maiorescu și de Eminescu în vajnicul lor program conservator.

Duiliu Zamfirescu creatorul frescei sociale și Slavici reprezentantul realismului țărănesc cu bază morală, au practicat amândoi pe lângă nuvelă și romanul, activitatea lor stând direct sub influența junimismului marorescian.

Pe acest drum, pe la sfârșitul secolului se diferențiază o serie de curente și doctrine, unele continuând învățătura eminesciană privind o cultură românească în spirit european dar pe baze naționale, altele cu pretenții innoitoare, propun revizuirea vechilor principii.

In primul curent se orânduie sămănatorismul întemeiat de Vlahuță și Coșbuc, dus la culme de N. Iorga, în calitatea sa de cruciat al naționalismului. Alături de el cu aceleași idei sunt amintiți Simion Mehedinți elev al lui Maiorescu și A. C. Cuza, cu lucrarea Naționalismul în artă (1905). Pe scena istoriei apare Rădulescu-Motru, alt elev al lui Maiorescu, discipol al lui Jules Sourry, Th. Ribot de la colegiul Frantei, al lui Charcot de la Salpetrière și al germanului Wundt, lucrările sale ajungând să fie citate chiar de Bergson. Acest mare învățat nunumai că va relua în lucrarea sa «La culture roumaine et le politicianisme», vechea teorie a lui Maiorescu asupra nepotrivirii dintre formă și fond dar va căuta bazat pe legi psihologice și filozofice moderne să dea un impuls nou spiritual idealist dar științific, culturii românești, urmărind să împace naționalismul cu dogmele rațiunii.

Curentele zise inovatoare încep cu Dobrogeanu-Gherea, cu pretenții de a studia științific literatura pe, baze materialiste, marxiste. Cu toate că la un moment dat l-a avut adept și pe Vlahuță și chiar un elev în persoana criticului H. Sanielevici, gherismul n'a putut să prindă rădăcini în cultura românească.

Poporanismul desvoltat în jurul Vieții românești înființată de Paul Bujor și basarabeanul Stere, continuat în domeniul literaturii propriuzise de G. Ibrăileanu, preconizează o reîntoarcere la țăran și problemele sale, neemancipându-se de sub influența narodnicismului, va fi prima replică împotriva gherismului și a socialismului științific, lansată deci de chiar foști elevi ai lui.

Inafara acestor curente preconizând o artă cu tendință moralizatoare și mesianică, se ridică adepții artei pentru artă printre aceștia în primul rând fiind de amintit teoreticianul simbolismmului Ovid Densușianu. Avându-l mai târziu lânga el pe D. Caracostea noul critic va susține că simbolismul este expresia pură a sufletului latin, literatura rurală și cea cu tendințe moralizatoare, traditionalistă, apărând cu totul anacronică.

Dacă Lovinescu proaspăt întors de la Paris abia apuca să se afirme, complet distand de arena luptei, închis în turnul de fildeș al teoriilor asupra capodoperei literare, se declară Mihalache Dragomirescu, esteticianul integral, precum îl numește Bazil Munteanu.

Din această bătălie și efervescență de idei se va naște poezia cea nouă inaugurată cu manifestul contra epigonilor eminescieni Unde ni sunt visătorii al lui Al. Vlahuță. Coșbuc, Goga, Iosif trei poeți ardeleni și mai ales cel dintâi, vor introduce un suflu nou în literatura română, melodii ale pământului, aderența lor la sămănătorism neputând fi de nimeni negată. La celălalt pol dacă P. Cerna a murit tânăr pentru a avea un rol chiar hotărâtor, europenii reprezentați de Macedonski, Zamfirescu și Anghel vor realiza saltul de la Parnasse la simbolism, emanciparea de Eminescu fiind de astădată totală, exemplificând cu bravură idealul poeziei pure, întru muzică și corespondențe. In același epocă apar preludiile moderne prin Sadoveanu, Agârbiceanu în proză, Arghezi, Bacovia și mai ales Ion Minulescu cu ale sale Ro-

manţe pentru mai târziu (1908), toţi acesti artişti însă aparţinând unei perioade mai târzii de desvoltare.

Aici se termină prima parte a cărţii continuându-se cu cea de a doua intitulată Efortul creator de după razboi (se înţelege bineînţeles primul război mondial). Fiind martorul direct al epocii, prezentarea nunumai că va creşte în tensiune dar va primi o valoare deosebită de document istoric privind una din cele mai fructuoase perioade ale culturii româneşti, poporul român dând în câteva decenii, precum o subliniază Bazil Munteanu, mai multe personalităţi creatoare decât orice altă ţară în acelaşi interval şi nu se ruşinează să o scrie în limba franceză, el, unul din cei mai buni cunoscători ai acesteia. Delimitarea concretă fiind terminată va începe diferenţierea prin spirit, cultura românească afirmându-se nunumai prin perspectivele sale etnice şi politice dar şi, mai ales, prin cele metafizice. Iată o definiţie şi caracterizare tipica spiritului de vizionar al lui Bazil Munteanu.

In introducere Bazil Munteanu trece în revistă unele condiţii schimbate după reintregirea cea mult visată, raporturile romănesti cu cultura maghiară fiind cu totul interesante. Relaţiile cu literaturile străine sunt subliniate, pe lânga cea franceză şi germană apărând şi cunoaşterea mai apropiată a celei engleze, legată de activitatea neobositului Dragoş Protopopescu. Nu este uitată nici traducerea Iliadei de G. Murnu, socotită drept capodoperă a literaturii române. Se mai citează lucrarea putin cunoscuta al lui Ch. Drouhet asupra lui Alecsandri şi scriitorii francezi.

Dintre organizarea realităţilor locale aminteşte universitatea liberă dela Văleni a lui N. Iorga cât şi societatea Criterion a lui Petre Comarnescu fondată în 1932, cu rolul de a informa publicul asupra celor mai diverse ideologii, de la Lenin la Mussolini. Nu este uitată nici Pensée Europeene prezidată de Elena Văcărescu. Păstrând obiectivitatea nu poate să nu amintească fundaţiile regale conduse de sociologul D. Gusti apoi de Al. Rosetti, amintind de cea mai aleasă realizare a ei Revista fundaţiilor regale fondată în 1934. Sociologia prin D. Gusti, psihologia prin Rădulescu-Motru şi lingvistica prin Sextil Puşcariu primesc o deosebită desvoltare.

Paralel cu munca oamenilor de ştiinţă şi a istoricilor ia un mare avânt filozofia, cea mai importantă în crearea valorilor umane. Atragem atentia ca paginile lui Bazil Munteanu din capitolele respective formează adevărata cheie a înţelegerii spiritualităţii româneşti de ieri, de azi şi de mâine.

Filozofia raţionalistă şi savantă proliferează în jurul Societătii române de filozofie înfiinţată de Rădulescu-Motru în 1910 cat şi a revistei de filozofie condusă de acelaşi învăţat. Pe lângă Rădulescu-Motru şeful incontestabil al acestei mişcări se mai găsesc P. P. Negulescu, N. Bagdasar, Ion Petrovici, I. Brucăr, C. Noica, la începuturile lor şi un Mircea Eliade cu studiile la Calcutta şi Petre Comarnescu doctor de America.

Pe lângă această filozofie academică se desvoltă în România postbelică tot mai evident homo metaphisicus, anxios şi chinuit de incertitudini, dar cu sete după absolut.

In fruntea filozofiei metafizice se aşează Vasile Pârvan savantul arheolog şi istoricul antichităţii, dublat de cercetătorul patetic al ultimului adevăr. Consideraţiile sale asupra destinului uman are o gravitate tragică (unamuniană aşi zice eu) cel mai potrivit venindu-i naturalismul dionisiac şi antiraţional al lui Nietzsche, declarând triumful relativismului lui Dilthey, Einstein şi Louis de Broglie. Cu această ocazie se trece în revistă filozofia contemporană europeană, arătându-ni-se încă odată că de fapt intenţia autorului a fost aceea de a scrie o istorie a culturii româneşti. Este amintit Bergson cu a sa intuiţie transcendentală, noua logică a lui Edmund Husserl, elogiul neantului al lui Heidegger, Freud şi încă alţii evidenţiindu-se influenta lor asupra gândirii lui Lucian Blaga şi Camil Petrescu. Nu este evitată nici filozofia crestină şi mistică, slavă, bizantină sau germanică, de la părinţii bisericii la Plotin, Kierkegaard şi Berdiaeff.

In complexul acestei atmosfere europene se desvoltă în România un vast elan spre speculaţie mergând până la iraţionalism şi spiritualitate creştină. Printre filozofii generaţiei respective un loc de frunte îl ocupa Nae Ionescu. Prin diferitele articole publicate în Cuvântul şi prin cursurile sale universitare proclamă falimentul raţionalismului pozitivist, al suprematiei raţiunii în explicarea lumii, condamnând tot odată jocul oricăror abstracţiuni şi sisteme. Acceptând primatul vieţii asupra inteligenţei va ajunge la religie, Nae Ionescu fiind nunumai un filozof creştin dar unul şi profund ortodox.

Pe o cale paralelă se va desfăşura creştinismul lui Nichifor Cranic şi a revistei Gândirea, în sacerdotul patriei fuzionând ideia naţională cu cea religioasă aşa cum este expusă teoria în cartea Puncte cardinale în haos (1936). Partizan al unui tradiţionalism militant găseşte fondul de aur al neamului în traditie adica în istoria lui şi în ortodoxism.

Filozofia lui Crainic duce la un nebănuit impuls cerator principiul nefiind acela de a şti ci de a produce întru spirit, adevăratele surse creatoare fiind de origine religioasă. A reinvia bizantinismul la o viaţă nouă iată menirea de mâine a Românilor.

Creaţia de ordin vitalist dusă intr'o ordine duhovnicească şi creştină, formează centrul activităţii revistei Gândirea explicând până la urmă de ce a reuşit să se impună ca una din cea mai de prestigiu revistă românească.

Si dacă N. Crainic este un fel de misionar biblic, nu fără caracterul profetului predestinat de figurile Vechiului Testament, adevăratul filozof al Gândirii elaboratorul unor idei dintre cele mai originale ale timpului său, se recomanda a fi Lucian Blaga. Bun cunoscător al învăţăturii lui Blaga, B. Munteanu ni-l va prezenta ca pe metafizicianul misterelor şi filozof al culturii.

După Blaga există o cunoaştere paradisiacă aparţinând filozofiei aristotelice şi o cunoaştere luciferică ilogică sau extralogică. Aceasta din urmă va duce la explorarea misterelor, cercetare verticală formulând un absurd în entităţi şi mai absurde, prin aceasta practica aproprîindu-ni-l, chiar daca nu-l vom cunoaşte mai bine. Deci filozofia lui Blaga, arată B. Munteanu recurge la un raţionalism ec-static, diferit de raţiunea clasică, din procedeele sale excluzând misticismul, extazul cât şi complicitatea oricăror forţe oculte.

In filozofia culturii L. Blaga descoperă subconstientul colectiv spre deosebire de cel freudian al individului, delimitând o categorie stilistică de creaţie colectivă. Descriind matricea stilistică a neamului românesc o găseşte în spaţiul de vale şi deal, mioritic, şi în ortodoxismul sofianic deci în ultimă analiză asa cum susţine şi N. Crainic în autohtonismul şi tradiţia neamului.

Sub reflectoarele acestor teorii bine definite creşte un tineret fanatic după filozofie, cultivând revolta pentru revoltă, înlocuind adevărul elementar cu paradoxul, lumea de toate zilele cu una absurdă, dorinţa fiecăruia fiind aceea de a da naştere unui om nou, trăind fără cenzură, obligaţiuni şi sancţiuni. Dintre ei Bazil Munteanu îi alege în studiul său pe Mircea Eliade şi E. Cioran. Primul se zbuciumă căutând adevărul în el, prin metoda introspecţiei ajungând să opuna ruinelor vieţii un optimism panic însuşindu-şi raţiunea de a spera, a lupta şi chiar de a scoate strigăte de bucurie. E. Cioran se defineşte ca filozof al disperării, considerând viaţa ca pe un mers purificator spre neant aplicând metoda agoniei, va poposi mai apoi în Transfigurarea României la un nou catehism cu revizuire a tuturor valorilor preconizând un fel de mesianism românesc, colectivism naţional înarmat cu mituri şi drepturi de a stăpâni. Nu se poate tăgădui că din cele relatate se poate deduce o criză evidentă de gândire mai ales la E. Cioran rămânând o permanenţă a ei fără sorţi de deslegare nici la varsta marilor înţelegeri.

Urmând consecvent jaloanele filozofiei, critica şi teoria literaturii se va desvolta şi ea în două mari curente: pe de o parte europenii propagând liberalismul şi rationalismul burghez pe de altă parte reprezentanţii nationalismului constructiv.

In cel dintai vor figura M. Ralea noul conducător al Vieţii româneşti, Camil Petrescu în Teze şi Antiteze desbătând teoriile filozofice moderne, cu concluzii utopice platoniene şi mai ales E. Lovinescu. Ultimul va fi reprezentantul unei literaturi autonome şi libere, apărătorul noului liberalism, negând complet tradiţionalismul înlocuit cu teoria proprie asupra mutaţiilor în artă şi a legii sincronismului. Aici îşi are locul şi anarhismul literar propovăduit de Ion Vinea, Ilarie Voronca, Saşa Pană şi Tristan Tzara, cel din urma unul din fondatorii mişcării Dada în 1916, la Zürich. Se preconizează în mesaj suprarealist spontaneitatea totală a subconştientului egalând ca rezultat arbitrarul absurd. Din molozul nonliteraturii Bazil Munteanu se pricepe să-l scape de la compromis pe Ion Vinea căruia îi relevă autenticul talent cu cea mai caracteristică nota de elegiac calitate majoră a acestui poet, recunoscut în dimensiunile profilate odinioara de Bazil Munteanu, abia astăzi. Pe acelaşi linie de conceptie ni se mai arată că sfatul lui Voronca dat tinerilor poeţi să facă greseli de ortografie cât mai multe, corespunde unui gest de frondă cu intenţie de a epata, însuşirile poetului stând în altă parte.

Cât priveşte părerea lui Bazil Munteanu faţă de excesele poeziei moderne, păstrandu-şi încă şi azi valabilitatea ei o redăm mai jos: «Bien qu'il soit prudent en ces matières de pecher par generosité, le critique doit se resoudre a limiter son credit et a reconaitre que la plupart des recettes de l'avant-garde-essais d'ecriture automatique et de «pictopoesie», puzzles de formules, de schemas, de vocables inventés de toutes pièces-relèvent d'une simple deformation psychique, a moins qu'ils ne relèvent de la farce. Au reste, *ce genre d'élucubration* est international, et en France, en Yougoslavie, comme en Roumanie, ses productions se resemblent jusqu'a se confondre et encourent le même diagnostic».

In cealaltă tabără a naţionalismului constructiv teoria literaturii reprezentată de Gândirea şi de gândirişti se declară pentru o artă cu misiune, artistul fiind un mesager al, subconştientului colectiv.

Mai este de amintit Rădulescu —Motru cu tot raţionalismul şi stientifismul, prin teoria personalismului energetic se inscrie printre reprezentanţii naţionalismului constructiv.

Oarecum pe loc intermediar este amintit Tudor Vianu, autorul esteticii ca ştiinţă.

Prezentând această unica frescă de cultură românească, mişcare şi lupta de idei, excursii nebănuite spirituale Bazil Munteanu arată că în fond ceace a dominat minunata epocă a fost creatia, pur şi simplu instinctul de a crea.

In literatura propriuzisă se va împlini în marginalii extraordinare romanul: Sadoveanu, magul romanului povestire şi poezie, Rebreanu, Agârbiceanu, Cezar Petrescu creatorii romanului realist, Papadat-Bengescu autoarea de anatomie a inimilor, Gib Mihăescu psihologistul demonstrativ, Camil Petrescu observatorul vieţii obscure, Ionel Teodoreanu practicantul analizei de metaforă şi inca mulţi altii.

In poezie se semnaleaza un mare elan liric: simbolismul lui Minulescu, Bacovia, cat şi altarele lui Arghezi, Vinea, D. Botez, Philippide, Barbu, cu intoarcerea la uman şi Om a poeziei gândiriste a lui Nichifor Crainic, Ion Pillat, Davidescu, Voiculescu, Maniu şi Lucian Blaga.

Terminând succinta noastră analiza a cărţii Panorama de la litterature roumaine contemporaine nu putem sa nu adăogăm câteva concluzii ale noastre.

Cea dintâi, reeşită cu toată evidenţa, arată că dealungul intregii evoluţii a culturii românesti până în 1938, scriitorul, artistul şi poetul român s'au bucurat de o totală libertate de gândire nefiind limitati în creaţia lor de niciun program sau lege.

Libertatea de creaţie nu poate decât să rămâie şi pe viitor cea mai elementară lege de desvoltare a culturii româneşti.

Comentatorii din tară ocupându-se cu reabilitarea lui Lucian Blaga ţin cu tot dinadinsul să-l separe brutal de Gândirea şi de Nichifor Crainic. Lucrul este neomenos fiindcă nu corespunde adevărului. Blaga rămâne filozofic legat de tradiţionalismul nostru ortodox concepţia lui corespunzând intocmai viziunii despre lume a lui Crainic, ba mai mult acesta din urmă şi-a regăsit în ea exprimate şi cele mai intime credinte. Blaga e drept ca nu e mistic, asta o arată şi B. Munteanu, dar nu este nici N. Crainic, misticismul nefiind o caracteristică a sofianismului ortodox românesc cum se prezintă cel spaniol al sfintei Tereza de Avila sau cel italian, chiar dacă mult msi exterior, desvăluit în extazul celeilalte sfinte Tereza de Bernini.

Ascet bizantin legat de pământ, spirit profund religios, Nichifor Crainic săvârşea în religiozitate, nu ca un preot ci ca un mirean — asemenea admiratului Rilke — adică se apropia de Dumnezeu nu prin perceptele teologiei ci prin acelea ale misterului-taină închise în tabernacolele de ivoriu ale metaforei blagiene. Dumnezeu pentru orice muritor înseamnă un mare mister, gândirea filozofului simbolizând o cale de apropiere faţă de acest mare necunoscut. Nu în cele din urmă N. Crainic se simte frate bun cu psalmistul profan Fr. Jammes sau cu poetul sacru Paul Claudel, Homer creştin intr'o Odisee rătăcind pe drumurile raiului, ritmuri de melopeie jucate pe ţiterele şi ţambalele de fuior celest al poeziei şi nu cu scoliatul sever legat cu lanţuri de litera insclăvită sinoadelor ecumenice.

Dar mai departe L. Blaga relevând subconştientul colectiv cu un anume rol creator şi nu o adunătura de instincte freudiene, localizează orice mister în interiorul din om, aducând aminte de cuvintele eclesiastului: Căutând pe Dumnezeu îl vei găsi în tine, Deci Dumnezeu şi creatia din om e una şi aceiasi, de unde, după Crainic, religiozitea abisală a artei.

Cum arată Bazil Munteanu gândirismul nu este o vulgarizare materială adică sub a bizantiniza nu se intelege neaparat obligatia de a te referi numai la el aşa cum o răstălmăcesc cei mici şi fără orizont ci el concretizează o atitudine anumită de trăire în spirit, credinţă în acea esenţă divină a oricărei creaţii. Aşa se va pricepe mai bine dece au fost publicaţi în Gândirea autori ca Gib Mihăescu sau Matei I. Caragiale şi de ce naţionalismul propovăduit la Gândirea nu desbină ci apropie pe oameni, redaţi după chipul şi asemănarea în care i-a lăsat Dumnezeu, adică după firea lor adevarată. Un astfel de naţionalism nu are nimic comun cu rasismul lui Rosenberg, combătut, cum o scrie B. Munteanu, la timpul său de N. Crainic. În ultimă analiză la Gândirea a domnit o atmosferă inefabilă, greu de definit, răsfrântă printre oameni, prin darurile Creatiei cele alese, orice formula fiind greu de cuprins, asa cum se întâmplă şi cu Academia din renaştere a lui Lorenzo Magnificul.

Descălecată din cea mai neaoşă tradiţie a neamului de la Eminescu şi Vlahuţă, gândirismul durează în timp ca una din cetăţile aflate pe culmile spiritualităţii române. Nu cred că e o întâmplare că europenii şi liberalii Mihai Ralea, Camil Petrescu şi postum E. Lovinescu au trecut rând pe rând în tabara celor acceptaţi de regimul comunist din tară în timp ce N. Crainic a suferit în batjocură şi umilintă ani grei de închisoare, fiind la bătrâneţe obligat să scrie contra convingerilor sale.

Continent al culturii, Europă şi cel al Libertăţii, America, toate astea s'au întâmplat sub ochii tăi cei mărinimoşi!

Pentru ceace înseamnă gandirismul ne stă mărturie şi Bazil Munteanu, el însuşi colaborator apropiat al revistei. Obiectivitatea şi luminozitatea bogată împrăştiată de cartea sa, ne demonstrează că destinul gândiristului a fost asemenea celui al lui Leonardo Bruni, florentinul humanist, reprezentat pe mormânt de marmoră de B. Rossellino la Sta Croce cu o carte în mână. Deci respect până la evlavie faţa de comorile spiritului ce aparţin Veşniciei.

Nu pot să închei fără sa nu arăt că Panorama lui B. Munteanu nunumai că învaţă şi delectează inima dar, nu chiar rar, din fuga condeiului ca de la sine înţeles, şi informează. Aşa se face că-l întâlnim pe Titu Maiorescu, tânăr doctor de Gießen, ţinând o conferinţă despre Corneille şi Wagner în Parisul unde Tannhäuser n'a fost prea bine primit sau aflăm de o traducere în engleză a poeziilor lui Eminescu, prefaţată de B. Shaw. Tot confidenţial ni se explică atitudinea lui Slavici în primul razboi mondial, dictată ca şi la Stere, de neincrederea lui în Ruşi, ceace ne va obliga să-l privim astăzi cu mai multă înţelegere.

Deşi comentarul meu a fost destul de concis, consider ca am reuşit sa demonstrez că deşi scrisă în limba franceză Panorama de la litterature roumaine contemporaine are un loc, al ei, de cinste, rezervat printre istoriile literaturii şi culturii româneşti.

Pe lângă toate calităţile subliniate ne mai oprim lângă una. Istoriile literaturii românesti sunt scrise ori de spirite scientifizante, reducând textul la o exegeza monotonă şi aridă ori dacă se exprimă intr'o formă adecvată — cum se întâmplă la Lovinescu sau mai târziu la Călinescu — ele sunt atât de subiective, încât nici frumuseţea lor nu poate sa le salveze şi să fie considerate istorii literare propriu zise. Despre neseriozitatea sincronismului lui E. Lovirescu, Bazil Munteanu s'a raliat părerii celor mai mulţi contemporani ai criticului. Dealtfel cartea însăşi a lui B. Munteanu este o mărturie, deducându-se din ea cu uşurinţă cât de nefondată apare ideea lui Lovinescu că Gândirea şi gândirismul ar fi atemporal şi nesincron cu evoluţia culturii apusene. De fapt Lovinescu se afla în gravă confuzie confundând cultura franceză cu o anumită poezie modernă produs de import chiar şi în Franta, setea dupa Absolut cu reinvierea religiei catolice fiind nunumai în filozofie dar şi în literatură prin Peguy, Fr. Jammes, Montherland, Claudel o realitate mai mult decat sincronă cu nobila miscare românească a gândirismului.

Încă odată trebue să accentuăm că Bazil Munteanu reuşeşte să armonizeze în mod fericit fondul cu forma, dând un intreg perfect, statuar. Dacă ar fi să intrăm în comparaţii, am putea afirma că apolinicul formei se mulează întocmai pe meandrele fondului dionisiac, acesta din urmă în alertă continuă, ca o muzică de operă de Verdi. Maupassant definind romanul în general şi pe cel al lui Flaubert în special arată că scriitorul adevărat se pricepe să pună fiecare cuvânt la locul său cel mai potrivit orice înlocuire cu un altul ducând la disonanţă şi sacrilegiu. Neîndoios aşa privind lucrurile Bazil Munteanu posedă în cufărul inimii sale zestrea bogata a nunţii lui Apollo.

La această mare izbândă a Faptei, Bazil Munteanu a ajuns prin cunoastere şi iubire, o altă, cred cea mai permanentă, sinteză, a spiritului său.

OVIDIU VUIA

NE SCRIU CITITORII

de N. S. GOVORA

ATUNCI când am hotărît să public câteva amintiri despre profesorul meu de istorie Hudiță, credeam că totul se va opri aici. Ori iată că a intervenit cu amintirile sale D-l Sava Gârleanu.

Și în ultimul timp am primit două lungi scrisori cu numeroase date. Scrisorile vin din lagărul de refugiați dela Traiskirchen din Austria. Nu mi se dau lămuriri asupra vârstei expeditorului, pare însă că este vorba de un om în vârstă, cu serioase cunoștințe politice.

Reiese că autorul scrisorii este membru al partidului național țărănesc și un admirator al lui Iuliu Maniu și al politicii sale. Bănuiesc că motivul care l-a împins să-mi scrie a fost că e un iubitor al Iașului și al profesorului Hudiță.

In privința lui 23 August, autorul este apărător al zisului act.

Despre scrisorile primite ne vom ocupa în trei articole: în primul vom da prima lui scrisoare cu câteva explicații, în al doilea a doua scrisoare și în al treilea vom da răspunsul nostru.

* * *

«Foarte juste frumoasele aprecieri despre fostul D-tale profesor de Istorie și Drept, dela Liceul militar din Iași, și despre faimosul concurs care Hudița l-a dat în 1930, pentru ocuparea catedrei de Istorie Universală de la facultatea de litere din Iași. In cele publicate de D-ta, în legătură cu acest concurs, și cu activitatea lui de mai târziu s'au strecurat unele erori pe care țin să le rectific pentru cunostința d-ta.

Concurentul profesorului Hudița, *Oteței*, n'a facut niciodată parte din partidul național țărănesc, și n'a făcut politică înainte de 1945 când a aderat la *Frontul Național democratic*, prezidat *de Petru Groza*, împreună cu un grup de profesori oportuniști, din Iași, *ca Iorgu Iordan, C. Balmus, Traian Ionașcu, Mihai Ralea*, etc.

In 1930 când a avut loc concursul toți acestia făceau parte din loja francmasonică din *Iași*, condusă de *Mihail Sadoveanu!*

Profesorul Hudiță n'a fost niciodată francmason și, a luptat tot timpul în contra lor pentru motivul că această asociație, profitând de organizarea ei secretă, reprezenta un adevărat stat în stat, reducându-se la o simpla asociație de promovare de interese personale, de cele mai multe ori, în contradicție cu legile țării.

Lupta lui Hudiță, la concursul respectiv, a fost cu francmasonii, protectorii lui *Oteței*, și nu cu acesta, care avea licența ca și doctoratul, în literatura *italiană*, și nu în *istorie*, cum cerea legea. *Concursul a fost anulat din cauza diferitelor iregularități*, și ei au rămas mai departe conferențiari la facultate, nu cum scrii D-ta că *Oteței* a luat catedra, iar Hudiță a rămas mai departe profesor secundar.

In 1933 profesorul Hudiță s'a mutat la București, transferându-se la catedra de *Istorie Diplomatică, la Academia de* Comert, iar după moartea lui *Iorga*, a trecut la facultatea de litere din București, *unde a funcționat ca profesor titular de Istorie Diplomatică, până în toamna lui* 1947, *când a fost arestat*. Aceasta în ceiace privește învățământul.

* * *

Cât despre activitatea politică a profesorului Hudiță, iată datele principale. In 1931, când era încă la facultatea de litere din Iași, conferențiar, a venit la putere *N. Iorga*.

Școala istorică dela Iași, căreia îi aparținea profesorul Hudiță, în frunte cu *Al. Filipide, Oreste Tafrali, Ion Ursu, Ilie Bărbulescu* și alții, se afla de ani de zile în conflict cu *Iorga*, pe o serie de chestiuni *de interpretare și de metodă istorică; Iorga* devenind, *primministru și ministru la Învățământ*, s-a văzut silit ca să-și apere cariera lui de profesor, să intre în politica militantă, înscriindu-se în *partidul țărănesc democrat*, condus de *Dr. N. Lupu, cel mai de stânga, dintre partidele din acel timp*.

De atunci și până la faimoasele alegeri din noiembrie 1946, sub regimul lui *Groza*, Hudiță s'a ales mereu deputat în opoziție, în județul lui natal, *Baia*.

In Februarie 1934, partidul lui a fuzionat cu *partidul național țărănesc de sub șefia lui Iuliu Maniu*, devenind un apropiat colaborator al lui până în vara lui 1947, când a fost desființat, odată cu cel *Liberal*.

Din Noiembrie 1940 când a fost asasinat *Magearu*, în aceiași zi cu *Iorga*, el a devenit Secretar general adjunct al partidului național țărănesc. In această calitate, a fost colaboratorul apropiat al lui *Maniu*, ducând alături de el, lupta contra dictaturii lui *Antonescu*, terminând *cu 23 August* 1944, când acesta a fost înlăturat. A făcut apoi parte din *guvernul generalului Sănătescu ca ministru al Agriculturii și Domeniilor, și apoi și din guvernul generalului Rădescu*, tot la același minister, până la venirea la putere *a guvernului Groza la* 6 *martie* 1945.

In 19947 Hudiță a fost arestat, odată cu *Maniu, Mihalache* și ceilalți frutași ai partidului, și deținut până în 1955, aproape 9 ani!

In 1962 a fost iarăsi arestat până în 1963, în total aproape 10 ani. In ambele detențiuni n-a fost judecat și deci nici condamnat, fiind deținut în *condițiuni de lagăr, pe baza unui simplu jurnal* al *Consiliului de Miniștri*, «ca persoană primejdioasă pentru ordinea publică!»

Din 1963 este liber și pensionar.

* * *

Până acum profesorul Hudiță are pregătite următoarele lucrări privitoare la epoca lui Cuza Vodă:

— Lovitura de stat din 1864.

— Unirea Principatelor și Conferința din Constantinopol din 1863.

— Lovitura de stat, pregătită pentru Decembrie 1863.

— Regimul Capitulațiilor și Marile Puteri pe timpul lui Cuza Vodă.

— Secularizarea averilor mânăstirești din 1863.

— Tulburările din August 1865 de la București.

Toate aceste lucrări nu se pot publica deoarece în toate este vorba mereu de *amestecul Rușilor în treburile noastre interne*, întrucat *imperialismul*, sub orice formă s'a manifestat el, *solidaritate creștină, panslavism, sau astăzi, comunism*, a căutat în permanență să împiedice *orice act de consolidare* a statului român, ciot incomod în calea expansiunii sale spre Marea Egeie și Adriatica Profesorul așteaptă cu încredere ziua când aceste lucrări vor putea cunoaște lumina tiparului! Dacă nu, le vor vedea urmașii.

D-ta crezi că profesorul trebuie să aibă în jur de 90 de ani. Nu încă. Profesorul abia a trecut în al 84-lea an, fiind născut la 1 August 1896.

* * *

Ajuns recent în lumea liberă, mi-au căzut în mână aproape toate numerile revistei d-vs., și mă bucură că cu atâta sârguință, vă ocupați de buna reputație a poporului nostru în afară.

Aș dori mult să citesc cartea d-tale despre *Relațiile româno-ruse*, căci am citit cu mult interes, recenzia lui Vuia.

Observațiile lui despre *Iorga și Xenopol*, sunt în general exacte. Lumea uită că *Iorga* s'a pregătit din tinerețe pentru literatură și nu pentru *Istorie*, și a devenit istoric în urma ocupării unei catedre de istorie vacantă, la Universitatea din București. El a fost un romantic, tratând problemele de istorie, mai mult ca scriitor decât ca un istoric obiectiv. Deaceia opera lui istorică trebuie toată revizuită, căci el a răscolit o sumedenie de probleme din trecutul nostru, fără să rezolve însă nici una din ele. La fel cu numeroasele lui volume de documente, extrase fie din Colecții mari de documente străine tipărite, fie din diferite Arhive; el le-a reprodus trunchiate, scoțând din ele numai pasagiile care i se păreau lui, interesante, trecând cu vederea peste altele, uneori mult mai importante pentru Istoria Românilor. Desigur a avut o memorie fenómenală dar aceasta i-a stricat mult, pentrucă s'a bazat numai pe ea, în lucrările sale, și foarte puțin pe documente, scriind halandala și confuz.

In politică, a fost un mare oportunist, și a făcut imens rău țării, susținând, pentru motive pur personale, politica nenorocită a zăpăcitului de *Carol al II-lea*.

Nu este adevarat că *Xenopol* era de origină evreu. El avea o origină greacă, și a fost un mare istoric. Lucrările lui sunt și azi valoroase pentru epoci întregi din istoria noastră».

* * *

Profesorul Hudiță n-a făcut parte din lotul celor condamnați în lotul Maniu. A fost încarcerat și ținut 10 ani la închisoare pe baza unui simplu jurnal al Consiliului de Miniștri, ca «o persoană primejdioasă pentru ordinea publică». Pentru a deveni colaborator al acuzatorului public, gen Penescu sau Serdici, Hudiță nu servea.

Dar comuniștii aveau nevoie de oamenii mulți. Și-au dat

(Urmează pag. 32.)

NOTE SI COMENTARII

de Romeo BRAN

● Sunt înclinat a zice, într'un regim de totală cenzură, orice mijloc de informație e mai bun, decât nici unul. Mă refer la situația celor rămași în România. Căci aici, în libertate, nu pot considera mijloc de informație ceva de tipul «Micromagazinului», editat de Moritz Löwenbraun sau așa ceva (care, poate accepta până și menajul lui Mihai Viteză?) ori Buletinul Israeliților de Rit Eleno-fanariot ori publicația «Română» editată la Tel-Aviv («sec. 20») de către fostul slujitor al justiției populare, parcă Bogdanovski, unde se tipăresc mesaje de felicitare către poporul Român, cu ocazia zilei de 23 august, eliberarea «de sub jugul fascist».

Dar nefericiții de dincolo de cortina de paie a lui Churchill, nu au acces la aceste «pur» românești publicații, evident nesubvenționate tendențios de nimeni, așa că singura lor sursă de informații rămâne emisiunea în limba română a departamentului de stat, zisă și Vocea Americei și radio Târgu-Cucului.

La altitudinea la care trăiesc undele de cuc nu-mi parvin așa că nu pot fi îmbălsămat intelectual de către comentariile extrem de docte, elevat intelectuale ale «Directorului nostru de radio». De altfel mulțumită Celui de sus și picioarelor mele nici nu mai am nevoie, având acum acces la toate informațiile necenzurate și ne edulcorat— comentate.

De la cei scăpați mai recent din Țară, am înțeles că nimic nu s'a schimbat sub soare. Lumea ascultă ore înșir Radio Târgul-Cucului, care transmite, să fim drepți, știri de prima mână, la timp.

Ceia ce nu pot însă pricepe nu este calitatea de necontestat a știrilor ci punctul de vedere, în ansamblu, promovat de sus numitul post de radio, precum compoziția social-națională a marei majorităti a redactorilor permanenți ori colaboratiri.

Dacă este un post de limba română, atunci e clar. Și în republica malgașă poți întâlni vorbitori de limba română, studiați în București, sau în Vietnam, Nepal sau aiurea.

Româneste a vorbit și Carol ultimu, ca și odrasla sa prematură. Asta nu înseamnă că erau și români ca simțire și concepție.

Și în Israel sunt ziare de limbă română, cum sunt măcelari-hahami, sau băcani ce servesc în limba română. Bănuiesc însa că nu sunt și români.

Dacă Radio Târgul-Cucului e un post de radio românesc, postul nostru de radio, cum anunță mereu ultima soție a domnului director atunci treaba nu e chiar oablă, cum zice ardeleanul.

Ca sa fie post românesc, al nostru, ar trebui mai întâi făcut de noi și nu de către cei cu nume neaoșe germanice, care predomină mai mult de cât covârșitor, pentru păstrarea firmei uzând de nume suspect de sunător românește.

După criterii care scapă unui muritor de rând ca mine, cu oasele scârțâind de umezeala celulelor (de închisoare nu de partid) observ că mulți redactori, au și alte calitați legate de trecutul lor partinic: foști membri de partid de încredere, nu de rând, foști zeloși slujitori ai presei partinice, ba chiar și un fost procuror care a terminat facultatea mai mult pentru că era prin comitete și comiții PCR și UTC decât student— ciudat sistem de cadre, bag seama.

Cât despre punctul de vedere al politicii servind interesele românești, ce să vorbim! E suficient să ne amintim de faimoasele aserțiuni politice făcute de Jery Ford-referitoare la «idipidența» României, sau de epoca de aur în care «directorul postunostru de radio» urma cu sfințenie năsdrăvăniile voiajorului Dr. K-tot germanic și el, bineînțeles.

Asa că în Europa nu avem nici un post de radio românesc, al nostru.

Există o filială radiofonică a departamentului de stat, cinstit numită Radio Târgu-Cucului.

● La începutul lui 1978 dl Penescu pregătindu-se pentru un fel de rol de prim ministru în exil (ca ministru de interne fusese dupa 23 august) explică procesul maieutic socratian, de moșire adică, a C. N. R. Imi amintesc că am citit cu profund amuzament faptul ca pe parcursul moșitului s'a aplecat și la Mihai Viteză, ca simbol al unitășii naționale, i s'a întins o mâna pe care micimea sa a refuzat-o.

Uite, drăcie, mi-am zis eu. Oameni cu carte, presupuși cu doxa, presupuși că au învațat ceva de la istoria pe care au trăit-o, se prostituiază, amestecând într'o treabă presupus serioasă pe purtătorul ordinului Victoria, acordat de unchiul Joe.

Dar dl Penescu nu e ultimul. Datorită celei mai vechi publicatii din exil, prietenoasa foaie a dr. Vălimăreanu, aflăm ca «Dialog», (nu l'am vazut), a publicat mesajul de anul nou a lui Mihai Viteză, ex rege, din voința lui Vâsânscki. Deci mai sunt persoane care îl consideră pe încetinitul ex rege parte a suferințelor noastre la care și el a contribuit. Mai mult chiar, cu suflet cartabil, M. F. Enescu comentând evenimentul, este gata să-l ierte pe neajutoratul amator de motoare, «crescut în condiții defavarabile» și să-l integreze chiar și în CNR daca «îndeplinește condițiile de rascumparare ale trecutului».

Ași zice că ex voievodul de Alba Iulia nu poate să-și răscumpere nimic. Mai mult chiar are de plătit cu vârf și îndesat pentru directă și conștienta participare la crima de genocid contra popodurui Român.

Să-i întindem o mână? Să fim serioși.

S'ar întoarce în mormânt ostașul Antonescu, arestat mișelește de rege cu binecuvântarea fostului șef al actualului șef al C. N. R. Ar striga din morminte miile de ostași luați prizonieri și uciși de ruși în baza unui armistițiu nesemnat, o capitulare rușinoasă și lașe și în baza unei declarații regale mincinoase, precum și alte zeci de mii tocați pe frontul «de Vest», nedorit de poporul Român și armată, dar dorit de mulți politicieni și de rege, mulți din ei, din nefericire în viața și foarte prosperi.

Trăim o istorie tragică. Nu e timp de joacă și glume cu paiațe împopoțonate cu eghileți și fireturi, căci nota lui M. F. Enescu nu poate fi de cât o glumă.

● Foaia domnului doctor Vălimăreanu are pasiunea culturii. Banuiesc că toți, sau mai toți colaboratorii, au diplome și titluri universitare. Numai așa îmi explic de ce sub semnătura M. F. Enescu (pag. 16) apare citatul «Maurul și-a făcut datoria», pus în gura lui Othello.

Ca unul care nu sunt doctor în literatură engleză sau germană ași îndrăsni să remarc faptul că replica nu e a lui Shakespeare. E drept Othello a fost maur— așa zice cărțulia cu povestiri italiene din care s'a inspirat marele Will.

Dar maurul buclucaș citat adesea de universitari întru literatură, este creația lui Schiller — din piesa mai puțin conoscută «Conjurația lui Fiasco». echivalent cu eșec.

Dacă muzica se mai cântă după ureche, citatul de «cultură» în conecție cu filozofie politica ar trebui facuta mai parcimonios.

De aftfel foaia românească de opinie și informație are înclinări culturale cu rădăcini în antichitate. Vrând să informeze pe cititorii români din exil despre destinul tragic al Țarii, copie pe niște pagini reportajul lui Pliniu cel Tânăr despre Vezuviu.

● Ca unul care am apucat din plin cultul personalitații, sub toate formele lui, una mai aberantă de cât alta, am rămas cu o sensibilitate acută la orice manifestare similară.

Se pare că nici în emigrație nu scăpăm de el.

Citind numărul din decembrie al «Limitelor» și de altfel nu e unical —se poate mirosi de la distanța tămâia din jurul lui Goma. Din 40 de pagini ale revistei numele lui e pomenit de vre'o 15 ori. Goma și disidența, Goma și sindicatul, ori problema maghiară, ori turneul sau prin noul, continent, etc. Nu sunt critic literar cu tradiție genealogică și nici sociolog—filozof-sorbonist așa ca, om simplu ce mă aflu, nu am căderea a face judecăți de valoare pentru tema calitaților lui literare, poate fi un alt Soljenitân.

Pastrându-ne în domenii elevate, om fiind, trestie gânditoare, cum zice Pascal am vaga bănuială ca nimeni nu deține monopolul genialității în toate domeniile, inclusiv politic, nici chiar Goma.

«Limite» e revistă frumoasă, bine scrisă. Dar pomenirea unui singur nume pe 37 % din suprafața paginilor ași zice că denotă deja un fel de cult. Dacă «Limite» e o revistă literară, se pot găsi mânuitori de condei români care ar merita o egală atenție. Dacă e o revistă și cu caracter politic, cum se vădește adeseori, sunt în emigrație destule personaje care și-au istovit viața în închisori și despre a căror conduită morală și politică prin celule și lagăre ar merita să se vorbească mai mult.

Numai că foarte mulți au darul rar,

de nepreţuit al modestiei. Şi apoi dacă o să consumăm toată smirna şi tămâia pe Goma rămâne prea puţin pentru genialitatea şi clasicitatea în viaţa lui Eliade. Şi nu e fair!

● Intelectualul are nostalgia culturii, iar scriitorul simte nevoia să scrie ori unde s'ar afla, aşa după cum Patrian Lătrărescu comite conspecte de marxism versificate. Dar trebuie să disociem cultura română de cea comisă sub regimul de ocupaţie de după 23 august 1944. Nu toţi vorbitorii de limba română sau cei născuţi în România au şi făcut cultură română. Emil Cioran a fost cinstit când s'a dezis ca român: filozof francez de origine română. La fel şi E. Ionesco — (mai ales după ce a acceptat jucarea şi publicarea sa în R. S. R.). Calitatea de scriitor român e legată de multe considerente care ţin de esenţă. Sadoveanu lui Mitrea Cocor, Arghezi lui Cântare omului, Călinescu lui Scrinul negru etc. au încetat să mai fie români — Au fost cumva scriitori români Al. Toma, Breslaşu, Frunză, Bănuş şi toată trupa de germanici?

Avem aici în emigraţie, o serioasă revistă literară, revista Scriitorilor Români, editată prin sârguinţa Dl C. Sporea, Frumoasă prezentare, elegantă, exprimare literară.

Ceiace nu înţeleg e titlul: e o revistă a scriitorilor români în emigraţie, ori a oricărui scriitor de limbă română?

Mai puţin ca la Limite, dar adie şi aici o boare de smirnă a unui fel de cult literar al personalitaţii.

Publicarea în ultimile numere (15 şi 16) a unui nou opus al maestrului Eliade, care bineinţeles va fi recenzat mai mult de cât elogios, de catre Limite, ca o noua dovadă, de genialitate, îmi ridică nişte îndoieli.

În primul rând, romånul să zicem, e ceva ce seamănă a literatură între două cafele, cu ceva informaţii stiinţifice tip almanah popular, niţel gestapo ceva păcală de referiri la cultura hindu a maestrului, plimbarea acţiunii prin câteva cafenele şi universitaţi europene, nume exotice, şi gata treaba.

Al doilea, Eliade e un profesor universitar american, sau francez sau ştiu eu ce cetăţenie o fi având. Şi e şi scriitor de origine română ca loc al naşterii.

Dar acceptând să fie retipărit şi parţial «reconsiderat» de către amploaiaţii lui Popescu— Dumnezeu, să dea interviuri lui Adrian Păunescu — clownul literar al palatului făcând toate acestea, a încetat de a mai fi scriitor român.

Poate ar fi mai bine să publice într'o revistă a scriitorilor şi de limba română. Ar fi echitabil şi real.

De altfel mă gândesc cu tristeţe că puţini scriitori români au scăpat şi cei mai mulţi se odihnesc în mormintele fără nume ale întregului spaţiu mioritic.

Îmi exprim însă speranta că Eliade nu va sfârşi ca şi consilier cultural cum s'a întâmplat cu un altul de origine română, Coandă, care a sfârşit consilier ştiintific.

R. Br.

NOTE CU LEXIC POTOLIT

de N. S. GOVORA

● La 31 mai, a avut loc la Paris, alegerea conducerii C. N. R., din Franţa şi a biroului executiv central. «Directorul nostru» se arăta nedumerit. Pentru prima dată «presa» n'a fost invitată. Altă dată era «insistent solicitată», prezenţa domniei sale, era importantă. «Directorul nostru» găseste un motiv: se prevedea un mare scandal, şi prezenţa lui «B. I. R. E.» «deranja». B. I. R. E. aminteşte că asemenea scandal a avut acum 26 de ani, cu ocazia alegerii consiliului parohial, când Grigore Gafencu a fost insultat de un «energumen» nostalgic al camăşilor verzi. Domnul Theo uită că între timp cel insultat a fost transportat şi înmormântat «creştineşte» la Bucureşti, iar soţiei sale «bandiţii» de comunişti i-au pus la dispoziţie un apartament. Deci se poate presupune, că «energumenul» nostalgic presimţise că ceva nu e în regulă.

Vom discuta, numai incidentul principal. In sală erau 5 cetăţeni, a căror prezenţă nu era dorită. Cetăţenii veniseră «tocmai» din Germania, ca să se plângă contra unor nereguli petrecute acolo. Poate aveau dreptate şi poate nu avéau în ori ce caz trebuiau să fie ascultati si să se dea o hotărîre. Cel ce cerea să fie ascultat era căpitanul Mircea Constantinescu. Dl. Theo spune, că *insista*. Dar intervine o femeie, Lia Constantinescu, care *se opune cu vehemenţă*. Numita doamnă, pe lângă femeie mai are o calitate: e secretara fostului rege!!!

Dar intervine dl. Claudiu Petruc, care pe lângă altele, mai e şi socialist. Şi domnia sa *«intervine apostrofându-l»* pe dl Roşca şi grupul celor din R. F. G. *cerând să fie daţi afară*, la care propunere se asociază şi *doamna Lia Constantinescu*, şi domnii N. Penescu, Barbă Neagră, J. Miloaie, N. Guguianu, pe câta vreme dl Radu Câmpeanu protestează *energic* contra acestei propuneri. Se alătură d-sale domnii Dinu Zamfirescu, Constantin Cesianu, Horatiu Sârbulescu, Liviu Nicola, Alexandru Raţiu şi alţii. Dl C. Petruc continuându-şi *altercaţia* cu dl Roşca, începe sa *înjure*, ameninţându-l că va cere *intervenţia poliţiei franceze, pentru a-l evacua*. Să nu fie cu supărare dar cearta e puţin ca la şatră.

Dl. Barba Neagră vine cu o propunere: evacuarea celor din Germania să se puna la vot. Dar dnii R. Câmpeanu şi D. Zamfiresu se ridică contra propunerii socotind-o abuzivă şi *nedemocratică*. Şi părăsesc sala depunând pe masa prezidiului o declaraţie. O asemenea declaratie, mai depune şi dl Aurelian Niculescu. Declaraţia lui Câmpeanu se referă la felul cum au fost organizate alegerile, cea a dlui Aurelian Niculescu se referă la ceva mai grav. Dl Niculescu susţine că dl. Penescu nu mai poate candida, *conform statutului*. După dl Niculescu, atitudinea dlui Penescu în procesul Maniu este condamnabilă, dl. Penescu n'a justificat-o niciodată. Dl Theo spune că e vorba de cele publicate în presa «legionară» care îşi sprijină acuzaţiile «pe documente comuniste deci suspecte».

Să lămurim chestiunea. Dlui Penescu aproape timp de un an i-am atras atenţia asupra comportării dsale în procesul Maniu. Şi i-am spus că acuzaţia e gravă şi ar fi potrivit ca dsa să dea lămurirea necesară. Timp de un an deci nu am adus nici o acuzaţie. Documentul publicat de mine, l-am găsit în Biblioteca Universitaţii din Paris, e deci un document public la îndemana oricui. E normal ca dl Penescu să fie grijuliu cu reputaţia domniei sale şi a partidului naţional tărănesc.

Publicând eu fragmentul cunoscut i l-am trimis în broşură (documentul nr. 1), şi Penescu nu s'a sesizat. Iată că dl Niculescu vine şi-i aruncă acuzaţia în obraz şi dl Penescu se sisezează de astădată şi ameninţa pe acuzator cu darea în judecată. Dl Penescu nu prea are cunostinţe cu ştiinţa dreptului. Dl Nicoulescu la judecată nu poate fi condamnat: îi opune dlui Penescu, documentul publicat de Carpaţii. Dl Penescu dacă avea constiinţa curată, trebuia să dea în judecată editura Carpaţii. Spun «trebuia să dea» şi nu «să dea», pentrucă a trecut timpul legal. Acuma îi ramâne dlui Penescu să se judece cu dl Niculescu şi nu în calitate de acuzator ci de acuzat. Dl. Niculescu a cerut în mod public ca dl. Penescu să fie suspendat din C. N. R. şi să se constituie o comisie de anchetă care să «cerceteze temeinicia acuzaţiei pentru a se dovedi vinovaţia sau nevinovaţia». Dar în ori şi ce caz faptul că dl Penescu n'a vrut să se apere când eu nu-l acuzum ci în ceream să lămurească pe românii care aveau dreptul să-i ceara lamuriri, este suspecta.

Dar cu dl Câmpeanu mai părăsesc sala dnii Zamfirescu, Dtru Ionescu, H. Sârbulescu, Constantin Cesianu, Liviu Nicola, Doru Novacovici, Alex. Raţiu, Lupan din Belgia, C. Mares, R. Constantinescu, Roşca Roşianu şi M. Ionescu. Total, fac 14. Dar foarte curios, odaţă cu cei de mai sus, a fost *obligat* să părăsească sala şi dl P. Vălimăreanu.

Au fost proclamaţi aleşi membri ai biroului executiv central, următorii: Nicolae Penescu, Vasile Boldeanu, Găzdaru Dtru, Augustin Bidianu, Dr. Vasile Andrei, Horaţiu Comăniciu, N. Guguianu, Ion Miloaie, Petruc Claudian, Emil Ghilezan, preotul Uşieru, Ioana Brătianu, P. Vălimareanu, Ioaniţoiu Cicerone, Gr. Dumitrescu. Constantâm că dl M F. Enescu a pierdut înca odată trenul.

● Din nefericire sunt români, care nu se por laudă cu părinţii lor şi aceasta pentru motivul că zişii părinţi, au fost pur şi simplu criminali. Un asemenea «tată» a fost fostul rege al României Carol II, care are pe conştiinţă, mii de crime.

Fără îndoială că oamenii nu au posibilitatea să-şi aleagă părinţii, şi trebuie să se mulţumeacă cu cei pe care i-a hărăzit soarta. Dacă respectivii taţi se nimeresc să fi fost niţel criminali, nu pot fi schimbaţi.

Normal oamenii iubesc pe cei care le-au dat zilele, şi le poartă recunoştinţă.

Am fi curioşi de exemplu, să ştim, dacă Mihăiţă I păstrează portretul lui Carol II, pe biroul de lucru, ca să-şi amintească de el în tot momentul.

● Mihăiţă I, după ce ani şi ani a uitat de poporul rumân, şi-a amintit

însfârşit de el. Ne-am fi aşteptat ca românii să-i întoarcă spatele. Unii dintre ei pentru faptul că între timp au aflat că Mihăiţă s'a lepădat de ei şi i-a lăsat să fie condamnaţi la lungi ani de temniţă, numai cu scopul de a-şi prelungi tronul numai câteva luni. Exemplu, este dl Penescu.

Nu s-a petrecut ce era normal să se petreacă. Reprezentanţii *boborului* s'au gudurat ca pe vremuri la Bucureşti, şi s'au supus dorinţei fostului rege. Şi s'a mai dovedit *«că Românii sunt un popor de iloţi, gata să se gudure la picioarele ori cui îi aruncă de sus câteva vorbe gratuite, ca nişte ciolane unei haite hămesite»* (M. F. Enescu). Şi s'a înşelat dl Enescu care spune că *«speră să se găsească în exil oameni politici destul de serioşi şi de responsabili ca să nu se repeadă la primul fluierat să pupe mâna stângă întinsă condescendent, sau chiar neîntinsă, din vârful turnului de fildeş»*. Da, s'a înşelat dl Enescu, fiul fostului ministru efemer. La chemarea fostului rege nu s'au prezentat numai cei 4 reprezentanţi ai poporului, ci s'a prezentat şi unul de rezervă pentru orice nevoie.

● Iată cei 5 români ce ne reprezintă, bineînţeles fără să ne fi întrebat pe noi: N. Penescu, în numele partidului Naţional ţărănesc; Radu Câmpeanu, în numele partidului Naţional liberal; D. Petruc, în numele partidului socialist al lui Titel Petrescu (noi ştiam că Titel Petrescu a murit, după redactarea corespondentului *permanent* al lui B.I.R.E. reiese că trăieşte); dr. Andrei, în numele dizidenţilor legionari şi însfârşit, domnul de rezervă, Comăniciu.

Tot graţie «corespondentului permanent», aflăm că s'a servit o gustare, la care a participat şi «regina Ana». Dar, mă rog, când a fost Ana, regină în România?

Printre cei care au vorbit, ne-a plăcut, dl Radu Câmpeanu. Domniasa a precizat că vorbeşte în numele partidului liberal şi, în această acţiune, prietenii săi şi cu domniasa vor fi alături de «M. S. Regele». Ar fi bine dacă dl Câmpeanu ar fi dat numele fiecăruia ca să afle şi exilaţii câţi membri are şi partidul liberal. Adică au crescut şi nu le ajunge o cabină telefonică pentru întrunirea partidului!...

● Şi iată ceva nou. Dl Raţiu se plimbă prin lume. În Australia pe unde dsa vorbeşte în numele *«regelui»*, a spus: *«Deci trebuie să ne unim, cum au făcut-o cu atât succes, înaintaşii noştri, care au pus bazele României moderne când, în 1859, l-au ales pe Alexandru Ion Cuza Domnitor la Principatelor Unite.»* Da are dreptate dl Raţiu, Românii s'au unit ca să aleagă Domnitor pe Vodă Cuza dar a dat strechia în ei, când s'au unit din nou ca să-l alunge pe Domnitor. Căci isgonirea lui Vodă Cuza a însemnat venirea pe tron a unui strein. Şi după acest strein a venit potopul: Regele Carol II, criminalul şi Mihăiţă care a adus prăbuşirea definitivă.

● Se poate spune că plimbarea celor patru sau cinci şefi ai exilului în Elveţia a fost semnalul marei desuniri. Astfel Consiliul Naţional Român din Franţa, începe cearta cu secţia Consiliului Naţional Român din Germania, care îl trage de urechi pe dl Enescu *«pentrucă are faţă de "M. S. Regele" o atitudine incompatibilă cu interesele Ţării»*. Desavuarea e semnată de dl Miloe, dar întrebarea este: Domnul Enescu se va arăta supus? În acest caz s'ar dovedi că *«Românii sunt un popor de iloţi şi se reped la primul fluierat să pupe mâna stânga întinsă condescendent»*.

● Ceiace urmează s'a petrecut ultima dată când dl Penescu a vizitat Münchenul. Intr'o zi dl Nicola a primit un telefon de la dl Grigore Dumitrescu, care îi anunţă prezenţa dlui Penescu în Munchen şi exprima dorinţa acestuia să-l vadă şi să-l cunoască.

— Uite azi a vineri, mâine e sâmbată, când eu sunt liber. Nu văd nici un inconvenient dacă l-aşi vedea mâine.

Domnul Nicola a socotit că dl Penescu vrea să-l vadă între patru ochi ca să aibă un schimb de vederi şi nu avea nici un inconvenient. Şi sâmbată prezentându-se la hotelul dlui Penescu, dl Nicola a fost vizibil surprins când a văzut că hotelul era plin de români. De la început deci, i-a spus ilustrului personagiu, că nu va putea sta mult căci e ocupat, având invitaţi la masă.

— Sunteţi de mult în străinatate? a întrebat dl Penescu.

— Păi din 1944.

— Din 1944? înseamnă ca *sunteţi hitlerist*.

— Exact am plecat din Ţară pentru a continua lupta contra comuniştilor, pe care d'voastră i-aţi considerat buni până când v-au băgat la închisoare.

Dl Penescu făcea gafe. Ataca un om pe care îl invitase şi îl vedea pentru prima dată, fără să ştie că dl Nicola se mândreşte cu trecutul d-sale. Şi situaţia devenea mai complicată prin prezenţa domnilor doctori Apostolescu şi Nagacevschi. Respectivii domni au fost ofiţeri în armata naţională a guvernului de la Viena, mai precis amândoi în Regimentul 1. Atacul dlui Penescu a fost primit de dl Nicola cu capul sus. Întrebarea care se pune este dacă nu le-a plesnit obrazul de ruşine, celor doi foşti legionari? Sau poate întrebarea pusă de dl Penescu dl Nicola, de fată cu cei doi fosti legionari, îi viza tocmai pe aceştia? Căci cei doi fosti legionari voiesc tocmai acest trecut să-l ascundă: prezenţa lor în armata de eliberare a României întocmită de guvernul în exil de la Viena.

● Citim în «Vatra» un luminos articol al d-lui Horatiu Comăniciu. In el e vorba de acţiunea d-sale, dusă alături de Iuliu Maniu.

Iată că găsim ceva inedit: «Ne-am dat seama dela început ce ne aşteapta dacă nu vine un ajutor din lumea liberă; ajutor problematic de altfel, căci se cunoştea târgul dela Yalta». Deci Dl Comăniciu ştia că fusesem vânduţi la Yalta, ceiace Maniu ignora. Se pare că secretul a fost păstrat cu străşnicie până la sfârşit. Maniu a crezut că Anglo-Americanii nu vor face nimic fără asentimentul lui în spaţiul românesc. Teoria ne prezintă pe Maniu un păcălit, dar...

Ne mai povesteşte Dl Comăniciu de întâlnirea «secretă» pe care a avut-o cu şeful resistenţei ucrainiene. «Să nu vă faceţi iluzii. Chiar pentru moment deslănţuirea de mizerii n'a luat proporţii. Ei sunt acum în faza de organizare, dar asta se va termina repede. Apoi începe dărâmarea, rând pe rând şi într'un timp accelerat, a tot ce reprezintă trecutul. Toate bogaţiile vor trece în mâna lor. Cei ce vor mişca, ba chiar şi cei numai bănuiţi c'ar putea fi ostili, vor fi lichidaţi. Aşa au procedat în toate ţările pe unde au trecut armatele.»

Primind acest semn de încredere, Dl Comăniciu s'a umflat ca un curcan.

Şi-a dat seama că se află în faţa, unui hitlerist ce luptase dela început contra ruşilor şi a continuat lupta până la sfârşit. Fără îndoială lupta democraţilor români este diferită: Ei s'au opus unui «fascist» — Antonescu — au trecut alături de ruşi la timp şi au sacrificat 170.000 de oameni pentru lupta comună. In afară de asta noi avem promisiunea fermă a Anglo-Americanilor!

Nu a mai spus nimic lui Maniu, a doua zi, ca să nu-i strice buna dispoziţie. Ceva asemănător îi transmisese polonezul Kovalewski încă din 1943 prin Pamfil Şeicaru. Şi Maniu a răspuns cu robustă încredere: âştia sunt fascişti toţi!

De altfel Dl Comăniciu se bucura de totala încredere a şefului. Îi spunea «dragule» şi Dl Comăniciu a rămas desamăgit când a aflat că Maniu le spune la toţi la fel «dragule».

● Mai găsim încă ceva curios în povestile Dlui Comăniciu. Intr'o zi se găseau în «aşteptare» când uşa lui Maniu s'a deschis şi în cadrul ei apare... generalul Rădescu.

Era în preajma lui 6 Martie şi între cei care erau în sala de aşteptare a lui Maniu, numai unul îl cunoştea pe generalul Rădescu, cel puţin după poză. «După plecarea acestui om, cineva îi rosteşte numele. Era generalul Rădescu».

Că într'un grup de oameni care-l aşteptau pe Maniu, numai unul să-l cunoască pe generalul Rădescu, e foarte, foarte curios. Şi era numai cu câteva zile înainte de şase Martie!

E de înţeles că nu-l cunoştea Dl Horaţiu Comăniciu care nu era un luptător!

Dar l-a cunoscut mai târziu la Paris. Când a venit la Paris generalul, printre cei care l-au vizitat şi i-au oferit serviciile, a fost şi Dl Horaţiu. La despărţire a spus cu patos. Domnule general, victoria este a noastră. Dumneavoastră aveţi de partea dvs., prestigiul iar eu... masele!

● Din articolul d-lui Comăniciu, reiese că partidul Naţional Tărănesc, şi-a organizat muncitorii, datorită domniei sale. «Noi ceream în permanenţă să ne lase să organizăm pe muncitori. Erau singurii ce nu erau bine sudaţi în rezistenţa generală, *deoarece partidele Naţional Ţărănesc şi Liberal* nu aveau organzaţii muncitoreşti.» Cine au organizat pe aceşti muncitori? «Maniu ne-a chemat şi ne-a dat deslegarea să începem organizarea muncitorilor.» I-am cerut să ne dea un naţional ţărănist în fruntea grupului, ca să nu se spună că «fasciştii» conduc acţiunea.

E clar. Grupul muncitoresc era organizat de legionarii ce se înscriseseră la Naţional Ţărănişti. Şefului grupului, Dl Horaţiu Comăniciu, îi era teamă că noul grup avea să pară prea «verde» şi cerea un naţional ţărănist în fruntea grupului.

Noul şef al corpului muncitoresc, Ilie Lazăr, avea lipsă de experienţă şi cerea sprijinul d-lui Comăniciu, şi acesta i-l promitea cu largheţă. «Nu-ţi fă vreo grijă, *bădie*. Noi cunoaştem meseria.» Dar afară de acest *bădie*, Dl Horaţiu a venit cu un alt termen care nu prea părea naţional ţărănesc şi nu prea cred că-i făcea plăcere lui Ilie Lazăr: *«La luptă muncitori»!*

D-nul Comăniciu s'a înscris la legionari în Ianuarie 1937. I s'a încredinţat şefia judeţului Ciuc. A activat un an întreg fără nici un succes răsunător, după care a venit prigoana. D-nul Comăniciu n'a cunoscut închisoarea, pentru simplul motiv că era un *ilustru* necunoscut. S'ar părea că este un alt motiv: d-nul Comăniciu era cam slab. Da, acesta e termenul ce i l-a lipit părintele... Boldeanu, când mi l'a descris.

«Noi eram închişi la Ciuc, şi *tembelul* Comăniciu n'a facut nimic ca să se stabilească o legătură între cei din năuntru cu cei de afară.» Probabil că era fricos şi acesta este un motiv pentru care «legionarul» Comăniciu nu a avut nimic de suferit din partea poliţiei lui Carol.

Intrebarea care logic se pune, este de unde «legionarul» Comăniciu avea atâta experienţă ca să'i poată împrumuta şi lui Ilie Lazăr, pe care dealminteri îl impopoţonase cu titlul legionar «bădie».

● Interogatoriul ce i se ia d-nului Penescu, D-sa se ocupă de d-nul Horaţiu numai tangenţial. Ba, să fim drepţi, d-sa nu-i dă nici o atenţie. In articolul d-lui Horaţiu, D-sa, ne prezintă organizarea muncitorilor, ca o operă capitală, cu care d-sa se făleşte. Ori d-l Penescu, din contra, ne prezintă zisa organizaţie, nu numai fără importanţă, ci din contra, dăunătoare partidului Naţional Tărănesc.

Numele d-lui Horaţiu nu e pomenit nici o singură dată, dar sunt pomeniţi alţii, tocmai ca dăunători partidului naţional ţărănesc.

D-sa şarjează cu toată greutatea, contra şefului naţional ţărănesc, adică Iuliu Maniu. D-l Penescu, l-l consideră pe Iuliu Maniu, ca mare vinovat; «D-sa a plasat politica naţional Ţărănistă singur, *dacă nu de ostilitate, la inceput, în tot cazul de rezervă faţa de partidele muncitoreşti şi de Uniunea Sovietică*», şi d-sa se declară contra acestei orientări. Pe Iuliu Maniu, d-nul Penescu îl declară un dictator surâzător şi cu mânuşi!!! El nu da cu pumnul în masă, ca să-şi impună politica, el stia să-şi impună politica cu metode mieroase.

De acest om prestidigitator, partidul a încercat de mai multe ori să-şi degajeze politica sa, dar fără succes. Unul din aceste momente a fost la 6 *Martie*. «D-rul Lupu a încercat în discuţiile şi criza ministerială anterioară *lui 6 Martie, să găsească o formulă de colaborare cu partidele muncitoreşti. Dar n'a reuşit*».

Iată un atac tangenţial la care d-ul Horaţiu, prezintă ţinta principală: organizarea muncitorilor. «Celace a făcut ca să polarizeze în jurul partidului o mulţime de elemente cu care noi n'avusesem nici o contingenţă pâna atunci. Ne-am văzut asaltaţi de elemente ce făceau parte exact din societatea pe care o combătusem altădată, ne-am găsit în întovărăsiri altădată de neconceput. Toate aceste elemente s'au îndreptat spre noi. Ne-am găsit la un moment dat într'o poziţie falsă. Partidul care era un partid de stinga, s'a găsit în compania unor formaţii şi unor oameni care nu aveau nici o contigenţă cu ideologia sa.

«*Pres.*: Şi care luneca spre dreapta, după cum am arătat noi.

Acuz.: Incontestabil».

Iată un moment în care d-nul Comăniciu e din nou citat, dar fără ca d-nul Penescu să-l numească. Dar atacul se inteţeşte.

«*Pres.*: Aţi putea să ne spuneţi care au fost acele elemente împinse de către acuzatul Maniu la direcţia Tineretului naţional ţărănist?

Acuz.: D-nule preşedinte, d-nul Maniu a numit mai întâi la direcţia Tineretului partidului pe prof. Gerota, în 1945. Apoi a numit pe dl. Vişa Augustin, care n'a putut să rămână mult timp, şi *am avut surpriza de a vedea amestecându-se în direcţia Tineretului, elemente care aparţinuseră Gărzii de Fer*».

De data aceasta dl. Comăniciu nu este deloc vizat. Dar cine a fost primul care încă din anul 1942 a convins pe Iuliu Maniu să admită intrarea Gărzii de fer în partidul Naţional ţărănesc?

Evident, dl. Comăniciu.

«Dar am devenit neliniştit din momentul în care am văzut că acest tineret, ca *şi organizaţia muncitorească* şi alte secţiuni se detaşează de secretariatul general al partidului şi am ridicat această problemă în faţa dirigenţilor partidului. Dl. Maniu nu m'a aprobat, dar nici nu m'a desaprobat. *El a lăsat lucrurile aşa cum erau*. In Octombrie mi s'au arătat la Ministerul de Interne, anumite documente. Veţi vedea că eu nici nu cunoşteam unele dintre ele. Dar dl. Maniu a avut intenţia să îndrepte partidul pe calea executării unor anumite decizii luate fără ştirea noastră, pe care noi nici nu le puteam bănui, dacă el a avut, zic, intenţia de a îndrepta partidul în această direcţie, devine evident că activitatea Tineretului, *activitatea muncitorului* şi aceia pe care eu o cunosc mai puţin decât pe celelalte, activitatea secţiei militare, apar astăzi sub alt aspect. Eu n'am înţeles motivul pentru care dl. Maniu promova aceste elemente. Dl. Maniu vedea în aceştia elemente capabile de a face în, momentul voit, *o altă politică decât acea a legalităţii*.

«*Pres.*: Aţi putea să ne spuneţi în ce scop a creat Iuliu Maniu *zisa* organizaţie muncitorească a partidului Naţional ţărănesc?

Acuz.: Ea a fost creiată de Ilie Lazăr şi această organizaţie muncitorească a funcţionat în 1944 amestecată în oare care măsură cu organizaţia Transilvănenilor din Capitală. Dl. Ilie Lazăr a fost numit preşedinte al acestei organizaţii pe toată ţara. Am înţeles că organizaţia muncitorească era destinată să atragă clasa muncitorească spre partidul naţional ţărănesc, încercând în *acest fel să spargă unitatea clasei muncitoreşti, grupată în partidele* muncitoreşti. Este incontestabil că acest obiectiv era, dacă nu imposibil, cel puţin foarte greu de atins şi din această cauză, organizaţia noastră nu reuşea sa atragă la ea decât pe cei daţi afară, din care cea mai mare parte nu se putea încadra în mişcarea sindicală, celace *a imprimat organizaţiei noastre muncitoreşti un aspect pestriţ şi lipsit de unitate*. Din această cauză am intervenit ca să se interzică activitatea sa, cel puţin în cadrul Clubului. Dl. Georoceanu şi după el prof. Veniamin şi o comisie interimară au încercat să organizeze acest sector pe antreprize. Este incontestabil că activitatea membrilor acestui club naţional ţărănesc *era clandestină*.

«*Pres.*: Ce elemente au fost promovate la direcţie?

Acuz.: Printre cei pe care îi cunosc, toţi sunt elemente de provenienţă legionară, ca dl. *Lambru, dl. Bercan* şi alţii».

Iată parerile, indiscutabile competente ale dlui Penescu, despre organizatia muncitorilor. Il găsim pe dl Ilie Lazar, dar nici un cuvânt despre «omul cu masele». Dar, mai mult, d-sa citează pe alţii doi, pe care dl Comaniciu, îi trece cu vederea în articolul d-sale, adică pe domnii Lambru şi Bercan. Deci dl Penescu, nu-şi aminteşte de dl Comăniciu, şi cunoaşte «lucrurile rele» care existau în organizarea muncitorilor, adică că această organizaţie muncitorească urmărea să spargă unitatea clasei muncitoreşti, grupată în partidele muncitoreşti!!!»

N. S. G.

EPIGRAMISTUL GOVORA

de Ovidiu VUIA

Vânătorii de munte români pe culmile caucazului, în războiul de dezrobire a Basarabiei.

Epigramistul Govora şi împreună cu acesta şi polemistul, are ceace se cheamă caracter şi personalitate, deaceea prototipurile atacate de el, nu rar, coboară parcă din desenele lui J. Callot, cel admirat până la frenezie de magistrul E. T. A. Hoffmann, sau mai bine din cele ale lui Daumier, maestrul caricaturilor fără semitonuri.

Dar în loc de orice caracterizare sau comentar este deajuns să relev că cele mai multe epigrame şi crochiuri ale lui Govora sunt îmbibate, ca jumările în untură, de un umor puternic şi sănătos, provocând cu deosebit altruism râsul săltat, rabelaisian, având deci ceace se chiamă sare şi piper, condiment slăvit pus în bucate dela Juvenal încoace numai de cei cu dar de a deschide anumite seifuri ascunse ale sufletului omenesc.

Că, asemenea lui Creangă sau Caragiale, şi comicul lui Govora este stropit cu piatra amară, ucigătoare de filoxeră, a tragismului, cu un ochi râde cu celălalt plânge, aceasta este o problemă de care nu ne vom ocupa aici.

Vom da însă pe loc o mostră din epigramele sale:

«Muri Govora şi la groapă,
Mii de «prieteni» i-au venit.
Voiau cu toţi sa fie siguri,
Dar — sută'n sută — c'a murit.

Notă: Printre participanţi s'au remarcat dnii Dl Vălimăreanu şi Demostene Enescu, reprezentând pe dl. Penescu. Dl. Ieruncă s'a scuzat, fiind ultraocupat cu cazul Goma, iar dna Ieruncă a promis că va face «o masă rotundă», la Radio Târgul Cucului».

Dela început subliniez că nu am nimic de împărţit cu personagiile vizate fiindu-mi complet anonime aşa precum probabil le sunt şi eu lor. La Vatra, recunosc că nu m'am abonat pentru simplul motiv că injuriile ei la adresa unui om şi a unei mişcări nu aduceau nimica nou la ce am fost cu forţa îndoctrinat ani dearândul de învăţătorii marxişti-leninişti din ţară.

In lumina acestor date pot numai să regret că inamicii lui Govora, aşezaţi de el într'o ordine de roman-fluviu, aşa cum o făcea Ponçon de Terrail cu eroii săi, s'au hotărât să întoarcă spatele atacurilor dealtfel pe faţă şi deci ca metodă, cinstite. Răspunsu-i-au prin eschivare, împrăştind în schimb ca pe nori de lăcuste, bârfele de culise, având chipul dosit sub măştile de ceară a denigraţiei şi imposturii, neobservând însă că tronul pe care se cred urcaţi este unul ca cel cu şapte perini al arapului din poveste şi că în acest caz Govora joacă rolul, tot din poveste, al viteazului cel învingător. Despre această, de bună seamă victorie a scrisului lui Govora, vorbeşte şi ajutorul magnanim primit de el de la fraţii lui cei multi atunci când soarta haină a aruncat peste trupul său cămaşa cea otrăvită a lui Nessus.

Voi fi învinuit poate de inconsecvenţă, dacă în continuare voi încerca să dărâm tot ce am clădit până acuma, fără să uit însă să amintesc că în general judecata noastră este cu două feţe, ca Ianus, ceace construieşte ziua dărâmă noaptea şi viceversa.

Nu aşi contesta faptul că Govora se va întoarce printre noi cu o conştiinţă mai lucidă şi pe undeva disimulată asemenea personajului principal din Henric al IV-lea al lui Pirandello. Cu toate acestea îmi permit să-i dau un sfat cunoscând cât sânge rău, iritaţie şi nervi îi produce lupta cu alţii şi cu — din punctul lui de vedere — inconştienţa lor. Prin urmare aşi zice să-şi mai economisească energia şi să se concentreze asupra propriei opere, pe care are datoria s'o ducă la bun sfârşit. Ii dau acest sfat prietenesc fiind convins că semenii săi cei vizaţi nu merită atâta atenţie şi asta fiindcă oricât le-ai arăta adevărul clar ca lumina zilei, ei tot pe minciuna lor vor cloci, cultivând din cuiburile întunerecului, pe mai departe, puii cei cu ochii acoperiţi de albeaţă.

Aşi putea să aduc nenumărate pilde din activitatea mea, dar nu o fac deoarece personal cred că orice polemică cu aceşti domni e una de prisos, şi timpul total pierdut. Deaceea m'am legat cu mine însumi cât timp nu voi fi atacat, să trec pe lângă toate inepţiile — şi vai, multe sunt — aruncate în vânt de unii pseudoprofeţi ai exilului şi să tac. Şi voi tăcea în continuare, lăsând viitorului să ne judece pe fiecare după cum am înţeles să fim.

Necunoscându-l decât din scris şi din corespondenţă nu pot să-mi dau seama dacă Govora va da ascultare rândurilor de faţă.

In orice caz autorului nostru îi revine cinstea de a se fi ocupat în polemica lui de cei vii şi nu de morţi cum o fac în mod laş, alţii, nefiind el de vină dacă talentul avar al rivalilor săi nu le-a permis să intre în turnirul de idei şi opinii, uitând totodată că acest drept este apărat ca unul elementar în societatea democratică ai cărei stegari se pretind că sunt, numai insul miruit cu învăţăturile partidului îşi ignoră infatuat de titluri adversarul, chiar şi pe cel mai cinstit. Sau mai ales pe acesta.

Sunt sigur ca N. S. Govora îşi va avea un loc asigurat printre scriitorii neamului de mâine, în timp ce mulţi dintre acei ce poartă acest titlu azi, parafat cu ştampilă şi semnătură înflorită, fie de *«Uniunea Scriitorilor din R. S. R.»*, fie de orice altă societate *«academică»* a scriitorilor din exil, vor fi demult uitaţi. Unii, eventual vor dura, numai prin scrisul lui Govora, acesta inconştient zidind la nemurirea lor.

Deunăzi văzând o fotografie a lui Govora, am rămas impresionat de figura lui spiritualizată cu ochii vii, inteligenţi, făcându-mă să înţeleg dece duşmanii au frica lui şi vreau cu tot dinadinsul să-l anihileze. Cu puţină imaginaţie de caricaturist ţi-l poţi închipui călare pe o Rosinantă ţinând în mâini în loc de halebardă o pană enormă, dinamitând morile de vânt.

Deşi aşi vrea, nu ştiu dacă Govora se va putea schimba. Poţi oare să ceri păsării să numai cânte sau soarelui să nu mai strălucească?

Trecând peste orice alte consideraţii, în ultimă analiză am vrut să semnalez reuşita artistică a epigramelor lui N. S. Govora, aceasta rămânând, ca un monument al Valhalei, şi după ce adversităţile şi animozităţile legate de ele vor fi şterse de buretele timpului.

EPIGRAME

de Nicolae NOVAC

Lui Vintilă Horia.

Citind titlul, fac o constatare,
Nespus de uluitoare şi mare:
N'am ştiut că Dumnezeu s'ar fi Născut;
Stiam că El a fost... dela Inceput.

Bădiei Nicu Iancu, autorul cărţii de amintiri: «Sub steagul lui Codreanu».

Mărşăluişi pe-a tinereţii cărare,
Sub al lui Codreanu mândru steag;
De-aceia, Bădie, nu-i deloc mirare,
Că eşti şi astăzi, tot... drumeag.

Lui Ion Halmaghi, Directorul revistei «DRUM», ce apare tot mai rar şi tot mai slab.

Dece-i «DRUM», atât de anemic?
Se'ntreabă pe drept cuvânt cititorul.
Răspunsul e simplu, precis, academic:
E şi revista, cum e şi... Directorul.

de Dumitru ICHIM

Lui Nicolae Novac, care-şi începe o îndelung aşteptată scrisoare cu: «Mea culpa»...

Ce-mi începi cu «mea culpa»?
(Rima-i rară, ca un zimbru).
Eşti zgârcit şi de aceea,
Trei luni te-ai gândit la... timbru.

Programul de radio «Vocea Românească a Mid - vestului» de sub direcţia lui Nicolae Novac, a împlinit 25 de ani:

«Ora», la un sfert de veac,
Sărbători pe Novac.
Cinstirea-i atât de rară;
Eu îi urez: şi-a patra oară.

Tot lui Nicolae Novac, care m'a provocat la un duel epigramistic:

Am cerut gândului, viză:
Oare nu se supără?
Şopti o ienuperă:
«Lui şi-a dat foc la... valiză».

Dedicaţia soţului la volumul «POEZII PENTRU COPII», de Florica Baţu:

Elu şi cu Victoriţa
Inspiratu-ţi-a peniţa.
Toţi copiii spuie-le.
Mie... doar cucuiele.

NE SCRIU CITITORII

seama căci cei care se inscriseseră in partid «din convingere», ca Sadoveanu sau Demostene Botez, sau gen Oţetea, Iordan, nu erau suficienţi. Atunci s'au gândit la acei care fuseseră băgaţi la închisoare. Şi au fost atraşi cei ce au fost convinşi «repede» că naţia va pieri fără aportul lor», şi aşa se face că numărul «comuniştilor» a crescut repede.

Dar Profesorul Hudiţă a rezistat până la capăt, lăsându-i pe alţii să «se sacrifice», în special oamenii de ştiinţă şi filozofii, etc. In special aceştia din urmă sunt mai apreciaţi de comunişti. Pe un asemenea filosof scăpat in lumea liberă, românii comunişti depun toate eforturile ca să-l readucă la matcă.

Hudiţă a zăcut 10 ani in închisoare şi când a ieşit a refuzat să se lase prins de «o salvare», natural tot a neamului», şi a admis doar «să fie doar om liber şi pensionar».

«Dupa ieşirea din detenţiune, profesorul Hudiţă duce o viaţă retrasă, pasivă» spune D-l Gârleanu. D-l Gârleanu mai adaugă că Hudiţă îşi găsise îndeletnicirea de a vizita parcurile şi «a da bomboane copiilor». Această afirmare e pusă de d-l Gârleanu, in gura ginerului profesorului Hudiţă.

Istoria noastră ne dă un exemplu mai tragic: Avram Iancu a refuzat să primească orice decoraţie din partea Impăratului şi a continuat să cânte din fluier până la moartea sa.

P. S. *Scrisoarea primita a fost copiată in mod riguros.*

EPIGRAME

de N. S. GOVORA

Lui Eugen Lovinescu.

In domnul Lovinescu, sunt doi oameni,
Un critic, şi-un romancier, se pare.
Probabil că romancierul scrie,
Când criticul se duce la culcare.

Lui Tudor Măinescu, autorul volumului de versuri, «O picătură de parfum».

Abia o picătură de parfum,
Ca un sgârcit, ai pus intr'un volum.
De ce te miri, poete-atuncea dar,
Că-ţi mucezeşte cartea la librar?

Profesorului Valentin Bude, profesor de limba germană, epigramist şi sugaciu renumit.

Banii albi, de zile negre,
Ii strâng firile integre.
Insă Herr Profesor Bude-i,
Strânge pentru... vinuri negre.

Tot lui, autor al unei cărţi intitulate «101 epigrame».

Ai scris 101 epigrame,
Tot mapamondul azi o ştie.
Dar, iartă-mă, ce legătură-i,
Intre o bombă de paradă şi-o prostie?

Lui Ilie Lazăr, deputat ţărănist, cunoscut prin turbulenţa lui, fin al lui Vaida Voevod.

Că e cunumat de Vaida,
Asta ştie'ntreg oraşul.
Insă după cât se spune,
Incă nu şi-a găsit naşul.

Lui? Tite, preşedinte al valahiştilor din Sighet şi preşedinte al unui club evreesc.

Sunteţi valahist şi totuşi,
Patronaţi *chemin de fer.*
Teoria-i teorie,
Les affaires sont les affaires.

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL

Director-Proprietar:

TRAIAN POPESCU

APARE ODATA LA DOUA LUNI

SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE

★

Redacţia şi Adminisraţia:

Calle Conde de Peñalver, 82, 4.°
Teléf. 402 11 01 - MADRID-6

Correspondenta:

Apartado 9.283 - MADRID (España)

★

Abonamente:

Anual ... ... 30 $ USA
De susţinere ... ... 60 $ USA
Expedierea Avion plus 10 $ USA